

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 3.12.2002
COM (2002) 695 τελικό

**ΟΓΔΩΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ
ΔΕΣΜΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ**

Κανονιστικές ρυθμίσεις και αγορές στις ευρωπαϊκές επικοινωνίες κατά το 2002

{SEC(2002) 1329}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	3
2.	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	8
2.1.	Μεθολογία	8
2.2.	Στόχοι	8
3.	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ.....	9
3.1.	Αγορές σταθερών και κινητών επικοινωνιών.....	9
3.2.	Επιλογή φορέα εκμετάλλευσης σταθερών υπηρεσιών από τους καταναλωτές.....	10
3.3.	Φορείς εκμετάλλευσης που χρησιμοποιούν ιδιόκτητη υποδομή	11
3.4.	Φορείς εκμετάλλευσης που χρησιμοποιούν επιλογή και προεπιλογή φορέα	11
3.5.	Λιανικές τιμές κινητής και σταθερής τηλεφωνίας	11
3.6.	Διάρθρωση της αγοράς.....	16
3.7.	Ψηφιακή τηλεόραση.....	18
4.	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ.....	19
4.1.	Πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων	19
4.2.	Καθεστώς διασύνδεσης και πρόσβασης.....	22
4.3.	Αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου.....	27
4.4.	Πρόσβαση σε δυφιορρέυμα	30
4.5.	Οι κανονιστικές πτυχές της ανάπτυξης του ανταγωνισμού στις ευρυζωνικές επικοινωνίες: τοπική πρόσβαση και υψίρρυθμη πρόσβαση στο Ίντερνετ	32
4.6.	Μισθωμένες γραμμές	35
4.7.	Αριθμοδότηση.....	38
4.8.	Λογιστική κόστους και χωριστή κίνηση λογαριασμών.....	40
4.9.	Αδειοδότηση	42
4.10.	Καθολική υπηρεσία, καταναλωτές, χρήστες	45
4.11.	Προστασία δεδομένων.....	49
5.	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ UMTS	51
6.	ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.....	52

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έπειτα από την απελευθέρωση που επήλθε το 1998, ο ανταγωνισμός στις ευρωπαϊκές τηλεπικοινωνιακές αγορές έδωσε ώθηση στην ανάπτυξη, την καινοτομία και την ευρύτερη διάθεση υπηρεσιών στο κοινό.

Μεταξύ 1999 και 2001 η αξία των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στην Ευρώπη αυξήθηκε κατά ποσοστό 24%, από 182 δισ. € το 1992 σε 225 δισ. € το 2001. Στον επιμέρους κλάδο των κινητών επικοινωνιών παρατηρήθηκε αύξηση εσόδων ύψους 32% κατά το 2000 και 21% κατά το 2001, ενώ το μέσο ποσοστό διείσδυσης των κινητών επικοινωνιών στην Ευρώπη έχει τώρα φθάσει το 75%, έναντι 70% το 2001¹. Ταυτόχρονα, οι καταναλωτές έχουν στη διάθεσή τους ευρύτερη επιλογή φορέων εκμετάλλευσης, ενώ οι νεοεισερχόμενοι φορείς πιέζουν τις τιμές προς τα κάτω. Τα τιμολόγια των κατεστημένων, πρώην μονοπωλιακών φορέων, για τις εθνικές κλήσεις έχουν περιοριστεί κατά μέσο όρο στο 50% έπειτα από την απελευθέρωση του τομέα, τα δε τιμολόγια διεθνών κλήσεων έχουν μειωθεί κατά 40% περίπου. Οι νεοεισερχόμενοι σε πολλά κράτη μέλη προσφέρουν πλέον μειωμένες τιμές σε σχέση με αυτές των κατεστημένων φορέων ακόμη και για τοπικές κλήσεις.

Οι εισοδηματικοί δείκτες παραμένουν θετικοί. Ρεαλιστικές εκτιμήσεις για την αύξηση της αγοράς τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών για το 2000 στις συνδυασμένες εθνικές αγορές των 15 κρατών μελών κυμαίνονται από περίπου 5%² έως 7%³. Ιδιαίτερα υγιείς προοπτικές υπό το πρίσμα της μέσης προβλεπόμενης αύξησης του ΑΕΠ της ΕΕ, ύψους 1,0%⁴ για το 2002

Ωστόσο, η αγορά παραμένει κάπως εύθραυστη έπειτα από τη χρηματιστηριακή κατάρρευση (φούσκα) των ηλεκτρονικών δικτυακών υπηρεσιών, την παγκόσμια οικονομική επιβράδυνση και την υπερεπένδυση σε χωρητικότητα κορμού, σε συνδυασμό με υψηλού επιπέδου χρέωση που προκύπτει από δαπανηρές στρατηγικές εξαγοράς και από το κόστος της μετάβασης στα συστήματα κινητών επικοινωνιών τρίτης γενιάς. Κατά συνέπεια εκφράζονται σαφώς ανησυχίες ότι οι αντίξοες συνθήκες θα ενισχύσουν τη σταθεροποίηση της αγοράς έπειτα από την απελευθέρωση, εξωθώντας τους νεοεισερχόμενους από την αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν, τον Μάρτιο του 2002, τη νέα δέσμη κλαδικών ρυθμίσεων που προορίζεται για περισσότερο ανταγωνιστικές αγορές και για συγκλίνουσες τεχνολογίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Στο νέο πλαίσιο συνδέεται η επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων, με περίπτωση απουσίας αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Το νέο περιβάλλον κανονιστικών ρυθμίσεων θα επιτρέψει στους ρυθμιστικούς φορείς να εστιάσουν την ισχύ τους στην προώθηση του ανταγωνισμού, την προστασία των πολιτών και την παγίωση της ενιαίας αγοράς, συνεκτιμώντας ταυτόχρονα την ανάγκη καινοτομιών και μακροπρόθεσμης αειφορίας του τομέα.

Η Επιτροπή θεωρεί πλέον προτεραιότητά της την ενθάρρυνση της έγκαιρης μετάβασης στο νέο πλαίσιο. Εκτός από την παροχή της νομικής προβλεψιμότητας και της κανονιστικής

---

¹ Βάσει του συνολικού αριθμού συνδρομητών σε ολόκληρη την ΕΕ

² Πηγή: EITO (Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Τεχνολογιών των Πληροφοριών) 2002.

³ Πηγή: IDATE, Telecoms in Europe, Νοέμβριος 2002.

⁴ Πηγή: Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ευελιξίας που είναι απαραίτητη για τη συνέχιση των επενδύσεων στον τομέα, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα και την επίτευξη του στόχου του προγράμματος eEurope για την επίτευξη ανταγωνιστικής τοπικής πρόσβασης έναντι των ευρυζωνικών δικτύων όσον αφορά υπηρεσίες Ίντερνετ, στο φθηνότερο δυνατό επίπεδο και σε διαρκή βάση.

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές (EPA/NRA) θα διαδραματίσουν, σαφώς, μείζονα ρόλο στο νέο πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων, από κοινού με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού. Θα έχουν και στο νέο πλαίσιο σημαντικό ρόλο, συμβάλλοντας στη διασφάλιση ότι οι κανόνες εφαρμόζονται με συνέπεια σε όλα τα κράτη μέλη, σε συνεργασία μεταξύ τους και με την Επιτροπή. Οι EPA θα πρέπει ιδίως να εκτιμήσουν τον βαθμό αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε συναφείς αγορές, καθώς και να αποφασίσουν σχετικά με τις κανονιστικές υποχρεώσεις που θα επιβληθούν σε δεσπίζοντες συντελεστές με σημαντική ισχύ στην αγορά. Οι ισχύοντες κανόνες σε συνδυασμό με τους κανόνες περί ανταγωνισμού, θα ισχύουν σαφώς έως ότου πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση αυτή. Ως γενική αρχή, η Επιτροπή θεωρεί ότι η επιτυχής μετάβαση στο νέο πλαίσιο εξαρτάται από την πλήρη εφαρμογή του τρέχοντος πλαισίου, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την καθολική υπηρεσία και την προστασία του καταναλωτή.

Κατά συνέπεια, η παρούσα έκθεση:

- αποτελεί τον ισολογισμό της ανάπτυξης της αγοράς έπειτα από τεσσαράμισι έτη απελευθέρωσης, και
- εξετάζει το ισχύον καθεστώς των κύριων κανονιστικών υποχρεώσεων που αποτελούν τη βάση για τη μετάβαση στο νέο περιβάλλον κανονιστικών ρυθμίσεων, περιλαμβάνοντας κατά περίπτωση δείκτες βελτίσης πρακτικής.

Στην έκθεση περιλαμβάνεται επίσης σύντομη εκτίμηση της πορείας προετοιμασίας των κρατών μελών για την μεταφορά των νέων κανονιστικών ρυθμίσεων στην εθνική νομοθεσία.

Στα παραρτήματα, υπό μορφή Εγγράφου Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής, περιέχονται λεπτομερέστερα δεδομένα για τις αγορές και την κανονιστική ρύθμιση, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης όσον αφορά την υλοποίηση της απόφασης για το UMTS.

Βασικά συμπεράσματα σχετικά με την ανάπτυξη της αγοράς

- Η αγορά των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών κατά το 2002 εκτιμάται ότι θα αυξηθεί μεταξύ 5% και 7%, ελαφρά χαμηλότερα από το 9,5% του 2001. Συγκριτικά η εκτιμώμενη μέση αύξηση του ΑΕΠ της ΕΕ για το 2002 είναι 1,0% (τρέχον μέσος όρος του ΑΕΠ της ΕΕ = 1,5%).
- Η προεπιλογή φορέα απεδείχθη επιτυχέστατο μέσο για την διεύρυνση του ανταγωνισμού στην αγορά σταθερών επικοινωνιών σε σχέση με το προηγούμενο έτος, διπλάσιος αριθμός φορέων εκμετάλλευσης (224) την χρησιμοποίησε για την παροχή τοπικών κλήσεων σε οικιακούς χρήστες, ενώ αυξήθηκαν κατά 27% οι φορείς που χρησιμοποίησαν την εν λόγω ευκολία για την παροχή υπεραστικών και διεθνών κλήσεων.
- Μεταξύ Αυγούστου 2001 και Αυγούστου 2002, σημειώθηκε επίσης αύξηση 42% στον αριθμό των φορέων εκμετάλλευσης σταθερής πρόσβασης βασιζόμενοι στη δική τους υποδομή, με αποτέλεσμα την είσοδο 50 ακόμα φορέων στην αγορά.

- Για τους καταναλωτές, σημειώθηκε γενική πτώση στις τιμές κατά την ίδια περίοδο. Οι αυξήσεις τιμολογίων για μίσθωση γραμμών αντισταθμίστηκαν από πτώση 5% στο κόστος των εθνικών σταθερών κλήσεων που εξασφαλίζουν οι κατεστημένοι φορείς, καθώς και μείωση 4% στις τιμές διεθνών κλήσεων σε σχέση με το περασμένο έτος. Το ποσοστό μείωσης επιβραδύνθηκε, πάντως, η εν γένει μείωση στις εθνικές κλήσεις έφθασε το 50% περίπου σε σχέση με το 1998, και για τις διεθνείς κλήσεις η μείωση αυτή ανήλθε σε 40%.
- Οι τιμές που χρεώνουν οι νεοεισερχόμενοι φορείς είναι σημαντικά χαμηλότερες από αυτές των κατεστημένων, πρώην μονοπωλιακών φορέων· τα τιμολόγια εθνικών κλήσεων των νεοεισερχόμενων είναι έως και 56% χαμηλότερα, ενώ για τις εθνικές κλήσεις η χρέωση σε ορισμένες χώρες είναι έως και 65% χαμηλότερη.
- Ο ανταγωνισμός στη λιανική αγορά κινητών κλήσεων συμπίεσε τη μέση μηνιαία χρέωση των καταναλωτών κατά 23% μεταξύ 2000 και 2002, οι περισσότερες δε μειώσεις πραγματοποιήθηκαν κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο.
- Ενώ οι κατεστημένοι σταθεροί φορείς εκμετάλλευσης απώλεσαν κατά το 2001 μερίδια της αγοράς στις υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις σταθεροποίησαν ωστόσο το μερίδιό τους στην αγορά τοπικών κλήσεων σε ποσοστό γύρω στο 89% της αγοράς ως προς έσοδα λιανικής.
- Παρά τις δυσχέρειες στην αγορά ψηφιακής τηλεόρασης, η διείσδυση στην κοινοτική αγορά ψηφιακής τηλεόρασης αυξήθηκε ελαφρά το 2002 φθάνοντας σε ποσοστό 21%.

Γενικά, παρά τη δυσχερή οικονομική κατάσταση της αγοράς, υφίστανται θετικές ενδείξεις ανταγωνιστικής δραστηριότητας στην αγορά και συνεχιζόμενης ζήτησης υπηρεσιών. Ενώ παρατηρήθηκε ελαφρά μείωση του αριθμού των νεοεισερχομένων αδειοδοτημένων φορέων για την παροχή δικτύων και υπηρεσιών, ο αριθμός ωστόσο, των απευθείας (βάσει υποδομής) και έμμεσων παρόχων πρόσβασης⁵ σημείωσε αύξηση. Οι νεοεισερχόμενοι συνέχισαν γενικά να αυξάνουν το μερίδιο αγοράς τους ως προς τα έσοδα.

Για τους καταναλωτές, οι τιμές που χρεώνουν οι κατεστημένοι φορείς για εθνικές και διεθνείς κλήσεις συνέχισαν την πτωτική τάση, ενώ οι τιμές των νεοεισερχομένων σε πολλές περιπτώσεις βρίσκονταν σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα. Η κατά κεφαλή δαπάνη⁶, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια του 2001, συνέχισε να αυξάνεται καθώς ανοδική τάση έχει και ο αριθμός των συνδρομητών της κινητής τηλεφωνίας και του Ίντερνετ.

Βασικά συμπεράσματα ως προς τις κανονιστικές ρυθμίσεις

- Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές σε όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν την ανεξαρτησία, τις ικανότητες και την εξουσία κανονιστικής ρύθμισης των αγορών όπως αυτή απαιτείται βάσει των οδηγιών. Ορισμένες από τις εν λόγω αρχές παρεμποδίζονται ακόμη εξαιτίας πολύπλοκων εθνικών διαδικασιών, γεγονός που ενδέχεται να έχει αρνητική επίδραση στην δυνατότητά τους να επιβάλλουν υποχρεώσεις που απορρέουν από το νέο πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων. Ενδέχεται επίσης να προκύψουν χρονοβόρες διαδικασίες προσφυγής. Η κατάσταση ελέγχεται ικανοποιητικά σε όλα τα κράτη μέλη.

⁵ Έμμεση πρόσβαση σημαίνει πρόσβαση μέσω επιλογής και προεπιλογής φορέα για φωνητική τηλεφωνία.

⁶ Δαπάνη για τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες και επικοινωνιακό εξοπλισμό χρηστών (τερματικά).

- Οι διαδικασίες και τα τέλη αδειοδότησης στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας συμβαδίζουν, σε γενικές γραμμές με την ισχύουσα οδηγία και εκτιμάται ότι θα επιτρέψουν ομαλή μετάβαση προς ελαφρύτερο καθεστώς, στο νέο πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων.
- Τα καθεστώτα διασύνδεσης διασφάλισαν τη σύναψη μεγάλου αριθμού συμφωνιών διασύνδεσης, ολοκληρώνοντας έτσι μεγάλης κλίμακας διεύρυνση της αγοράς. Σημειώθηκαν, ωστόσο, καθυστερήσεις στην έγκριση των υποδειγμάτων προσφοράς διασύνδεσης σε ορισμένα κράτη μέλη. Επίσης, ενώ γενικά οι απαιτούμενες τιμές διασύνδεσης παρέχουν παντού τη δυνατότητα εισόδου στην αγορά, διατυπώθηκαν, από μικρό αριθμό κρατών μελών, παράπονα ότι οι επιβαλλόμενες υποχρεώσεις αμοιβαιότητας ζημιώνουν τους νεοεισερχόμενους ή ότι υφίσταται συμπίεση τιμών στην αγορά σταθερών επικοινωνιών.
- Μολονότι οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές έχουν προσδιορίσει και αποσαφηνίσει σε πολλές περιπτώσεις το πλαίσιο των κανονιστικών ρυθμίσεων όσον αφορά την αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου, παραμένουν σημαντικά προβλήματα, ιδίως όσον αφορά την τιμολόγηση και την ισότιμη πρόσβαση σε ευκολίες. Παρά τις δυσχέρειες στη χρηματοδότηση, παρατηρείται σαφώς σημαντική μακροπρόθεσμη ζήτηση αποδεσμοποίησης, που συνοδεύεται από πολυάριθμες αιτήσεις ισότιμης πρόσβασης στην υπηρεσία ταχύρρυθμης πρόσβασης των κατεστημένων (πρώην μονοπωλιακών) φορέων εκμετάλλευσης. Ορισμένοι κανονιστικοί φορείς πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειες όσον αφορά την διαφάνεια και την κοστοστρέφεια για διασύνδεση και φωνητική τηλεφωνία, ώστε να αντιμετωπιστεί η κοστολόγηση υπηρεσιών αδεσμοποίητου τοπικού βρόχου, λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους.
- Στην αγορά DSL (ταχύρρυθμη πρόσβαση στο *Ίντερνετ* μέσω χάλκινων συνδρομητικών γραμμών), από τα 7,52 εκατομμύρια λιανικούς πελάτες, περίπου 5,86 εκατομμύρια ελέγχονται από κατεστημένους φορείς εκμετάλλευσης, με περίπου 1,66 εκατομμύρια συνδέσεις, ποσοστό 22% λιανικούς πελάτες συνδρομητές υπηρεσιών xDSL, ελέγχεται από νεοεισερχόμενους φορείς. Ποσοστό 44% των πελατών λιανικής εξυπηρετείται με αποδεσμοποιημένες γραμμές. Οι δυσκολίες απόκτησης αδεσμοποιητών γραμμών και χωρίς διακρίσεις ταχύρρυθμης πρόσβασης από τους νεοεισερχόμενους, σε συνδυασμό με το πλεονέκτημα του προσφέροντος πρώτου στην αγορά και τα θέματα τιμολόγησης, οδήγησαν στην εξασφάλιση μεγάλου μέρους της αγοράς από τους κατεστημένους φορείς.
- Η γενική κατάσταση στις ευρυζωνικές επικοινωνίες είναι κάπως διαφορετική. Συνεκτιμώντας το σύνολο των πλατφορμών παροχής πρόσβασης σε υπηρεσίες *Ίντερνετ* υψηλών ταχυτήτων, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των καλωδιακών διαποδιαμορφωτών (cable modem), από τα 10,79 εκατομμύρια ευρυζωνικές συνδέσεις λιανικής σε πελάτες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 4,45 εκατομμύρια (41%) εξυπηρετούνται από νεοεισερχόμενους και 6,34 εκατομμύρια, κυρίως DSL, από κατεστημένους φορείς.
- Έχει σημειωθεί σημαντική βελτίωση στους χρόνους παράδοσης μισθωμένων γραμμών, ιδίως κυκλωμάτων που χρησιμοποιούνται για την παροχή πρόσβασης στο *Ίντερνετ* για τις επιχειρήσεις, σημειώνονται, ωστόσο, σημαντικές αποκλίσεις στις τιμές για τις γραμμές ανάλογα με την ταχύτητά τους· τούτο συνιστά ένδειξη ότι συνεχίζεται η μη εφαρμογή της αρχής της κοστοστρέφειας.
- Όσον αφορά τις υποχρεώσεις καταλογισμού του κόστους για την επιβολή των κοινοτικών αρχών τιμολόγησης, τα κράτη μέλη κινούνται προς την κατεύθυνση μεθοδολογιών κοστολόγησης που συμβαδίζουν με τις κοινοτικές συστάσεις. Απομένει, ωστόσο, πολύς δρόμος που πρέπει να διανυθεί όσον αφορά την επαλήθευση και την πιστοποίηση

λογαριασμών από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, με αποτέλεσμα να παραμένει αβεβαιότητα στην αγορά όσον αφορά την συμμόρφωση των εγκατεστημένων ελέγχων με τις αρχές τις διαφάνειας και της κοστοστρέφειας.

- Συνεχιζόμενη ανησυχία συνιστούν οι δυσχέρειες κατά την απόκτηση δικαιωμάτων διέλευσης και οικοδομικών αδειών για την εξάπλωση της υποδομής, ιδίως όσον αφορά τις κινητές υπηρεσίες τρίτης γενιάς. Παρατηρούνται, ωστόσο, ενθαρρυντικές πρωτοβουλίες κρατών μελών να βελτιώσουν τον συντονισμό και την αλληλουχία στο πεδίο αυτό.
- Η παροχή καθολικής υπηρεσίας εξασφαλίζεται χωρίς μείζονα προβλήματα σε όλα τα κράτη μέλη, μολονότι σε ορισμένα πεδία απαιτείται περαιτέρω έργο, όπως μέτρα υπέρ μειονεκτούντων χρηστών και χρηστών με ειδικές κοινωνικές ανάγκες, καθώς και η παροχή γενικού καταλόγου και υπηρεσίας πληροφοριών καταλόγου. Τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των συμφερόντων χρηστών και καταναλωτών έχουν εν γένει θεσπιστεί, μολονότι δεν ικανοποιούνται πλήρως ορισμένες απαιτήσεις του πλαισίου, όπως στην περίπτωση της αναλυτικής χρέωσης.
- Υπάρχει ανάγκη σαφήνειας από τα κράτη μέλη ως προς την συνολική αντιμετώπισή τους στο θέμα της διατήρησης δεδομένων κίνησης. Το χαμηλό επίπεδο εναρμόνισης όσον αφορά τις περιόδους διατήρησης και την εκκρεμούσα νομοθεσία όσον αφορά αντιμετώπιση θεμάτων εθνικής ασφάλειας και ανακρίσεων, έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ασαφούς κατάστασης για τους φορείς εκμετάλλευσης, ιδιαίτερα τους διασυνοριακούς, ιδίως αναφορικά με την αυξανόμενη οικονομική επιβάρυνσή τους.

Έπειτα από τεσσαράμισι έτη απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, η κανονιστική ρύθμιση που έχει τεθεί σε ισχύ σε εθνικό επίπεδο συμμορφούται σε πολύ μεγάλο βαθμό με το κοινοτικό πλαίσιο. Τα καθεστώτα αδειοδότησης και διασύνδεσης κατέστησαν δυνατή την είσοδο στην αγορά σε ευρεία κλίμακα, που πλαισιώθηκε από προεπιλογή φορέα και φορητότητα αριθμού· οι χρόνοι παράδοσης μισθωμένων γραμμών συνεχίζουν να μειώνονται· σημειώθηκε πρόοδος στην ανάπτυξη κατάλληλων μεθοδολογιών κοστολόγησης για την επιβολή των τιμολογιακών αρχών της ΕΕ. Το έργο που επιτελέστηκε σχετικά συνιστά σημαντικό επίτευγμα των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.

Υφίστανται, ωστόσο, πεδία όπου πρέπει ακόμα να πραγματοποιηθεί έργο, ιδίως αναφορικά με θέματα τιμολόγησης και πρόσβασης γύρω από την αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου. Ουσιαστική σημασία σχετικά έχει η πλήρης υλοποίηση των αρχών της κοστοστρέφειας και της ισότιμης μεταχείρισης, που θα πρέπει να επεκταθεί στη διασύνδεση και την παροχή μισθωμένων γραμμών, συμπεριλαμβανομένων μισθωμένων γραμμών διασύνδεσης.

Ο ευρύτερα θετικός απολογισμός επιβεβαιώνεται και από τις τρέχουσες διαδικασίες επί παραβάσει, που εντοπίζονται σε δύο πεδία, τα συστήματα κοστολόγησης και τις υπηρεσίες γενικού καταλόγου, όπου πρέπει να εξασφαλιστεί πλήρης συμμόρφωση σε αρκετά κράτη μέλη. Κατά τα λοιπά, οι εκκρεμούσες υποθέσεις αφορούν αποσαφήνιση σχετικά επιμέρους θεμάτων, αν και η Επιτροπή θα εξετάσει την ανάγκη να κινήσει περαιτέρω διαδικασίες σε περίπτωση απουσίας προόδου όσον αφορά τα ουσιαστικά θέματα που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Τέλος, στην σημερινή οικονομική κατάσταση μπορούν οι κυβερνήσεις να επικουρήσουν την εξάπλωση και εγκατάσταση υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών εξετάζοντας σειρά επιπλέον επιβαρυντικών παραγόντων του τομέα υπό μορφή ειδικών φόρων σε τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, δυσανάλογων τελών για την εγκατάσταση υποδομής, συμπεριλαμβανομένων κινητών κεραιών, σε δημόσιο έδαφος, καθώς και πέραν των συνιστώμενων σε ευρωπαϊκή κλίμακα περιορισμούς επί των ραδιοεκπομπών.

2. ΜΕΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

2.1. Μεθολογία

Η Επιτροπή υπέβαλε σειρά εκθέσεων προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την μεταφορά στην εθνική νομοθεσία και την εφαρμογή της ισχύουσας δέσμης κανονιστικών ρυθμίσεων. Στις εκθέσεις συμπεριελήφθησαν δεδομένα σχετικά με τις παρατηρούμενες τάσεις σε κεντρικές πτυχές της αγοράς, όπως ανάπτυξη, τιμολόγια λιανικών υπηρεσιών, μισθωμένες γραμμές και διασύνδεση, τοπική πρόσβαση και μερίδιο αγοράς των κατεστημένων, πρώην μονοπωλιακών φορέων.

Για την προετοιμασία της παρούσας έκθεσης, οι υπηρεσίες της Επιτροπής πραγματοποίησαν προκαταρκτικές συνεδριάσεις στις πρωτεύουσες των δεκαπέντε κρατών μελών και, στη συνέχεια, διοργάνωσαν στις Βρυξέλλες ακροάσεις όπου είχαν προσκληθεί αντιπροσωπευτικοί φορείς από τους συντελεστές της αγοράς, τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, τα υπουργεία και τους οργανισμούς καταναλωτών και χρηστών. Οι ακροάσεις πραγματοποιήθηκαν από τις 10 Σεπτεμβρίου έως τις 11 Οκτωβρίου 2002. Ορισμένες από τις εθνικές αρχές, όπως και συντελεστές της αγοράς και ενώσεις υπέβαλαν γραπτά υπομνήματα.

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές διέθεσαν σχετικά δεδομένα όσον αφορά την αγορά και τις κανονιστικές ρυθμίσεις, επί τη βάσει ερωτηματολογίου που συνέταξαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής. Αυτές είναι οι πηγές - εκτός όπου αναφέρεται διαφορετικά - του συνόλου των δεδομένων που αναφέρονται στην παρούσα έκθεση και παρουσιάζουν την κατάσταση που υφίστατο την 1^η Αυγούστου 2002, και πάλι εκτός όπου αναφέρεται διαφορετικά. Το κανονιστικό καθεστώς που περιγράφεται είναι αυτό που ίσχυε την 1^η Νοεμβρίου 2002, εκτός όπου αναφέρεται αντίθετα.

2.2. Στόχοι

Το νέο πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων, το οποίο εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 2002 και το οποίο θα ισχύει από τον Ιούλιο του 2003, βασίζεται στην αρχή ότι, μέσα σε διαρκώς ανταγωνιστικότερες και τεχνολογικά συγκλίνουσες αγορές, θα πρέπει οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές να είναι σε θέση να αξιολογούν το επίπεδο του ανταγωνισμού και να εφαρμόζουν εκ των προτέρων κανονιστικές υποχρεώσεις μόνο σε περιπτώσεις όπου ο ανταγωνισμός δεν είναι αποτελεσματικός. Με το νέο πλαίσιο περιορίζεται επίσης το βάρος των κανονιστικών ρυθμίσεων με τη διευκόλυνση των όρων αδειοδότησης και της εξάπλωσης και εγκατάστασης υποδομής.

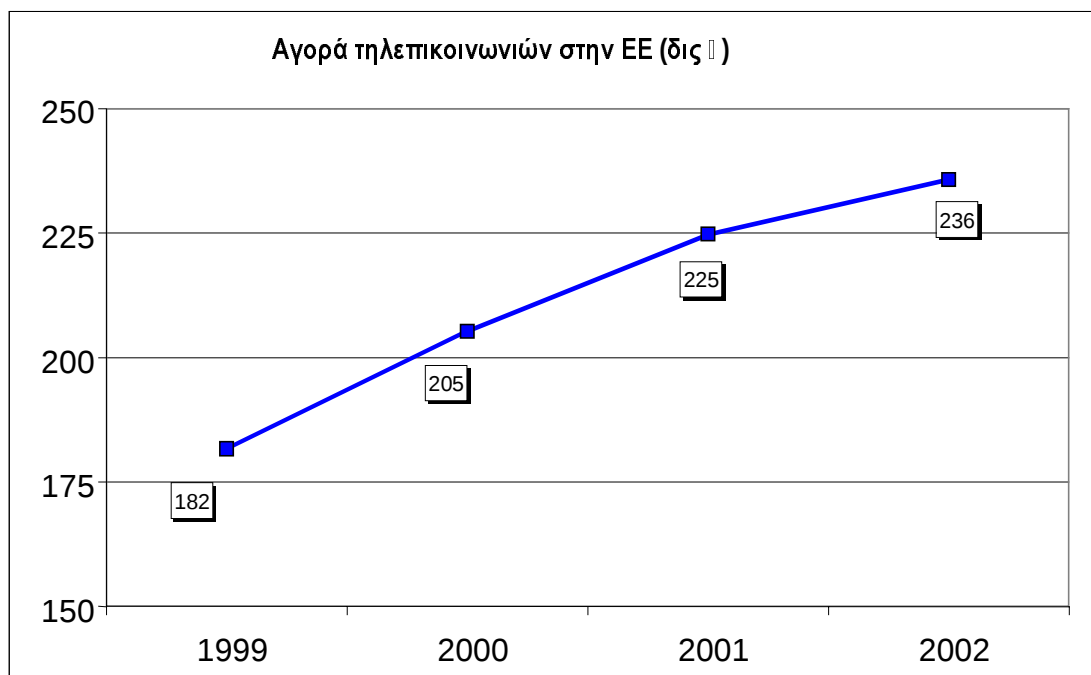
Με τα μεταβατικά μέτρα του νέου καθεστώτος απαιτείται ειδικά από τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ορισμένες υποχρεώσεις δυνάμει του υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου έως ότου οι ρυθμιστικές αρχές προβούν σε ανάλυση των αγορών και καθορίσουν εάν ενδείκνυται η λήψη μέτρων αποκατάστασης εκ των προτέρων, σύμφωνα με το νέο πλαίσιο. Οι ρυθμιστικές αρχές μπορούν στη συνέχεια να διατηρήσουν, τροποποιήσουν ή να άρουν τις εν λόγω υποχρεώσεις. Οι υποχρεώσεις αφορούν συντελεστές με σημαντική ισχύ στην αγορά και αναφέρονται ιδιαίτερα στην πρόσβαση, την ίση μεταχείριση, τη διαφάνεια, την κοστοστρέφεια τιμολογίων, τη λογιστική κόστους και τη χωριστή τήρηση λογαριασμών. Σειρά περαιτέρω υποχρεώσεων γενικότερης εφαρμογής που προκύπτουν από το ισχύον πλαίσιο μεταφέρονται στο νέο πλαίσιο, ιδίως όσες αναφέρονται στην καθολική υπηρεσία και την προστασία των καταναλωτών.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η επιτυχής μετάβαση στο νέο πλαίσιο εξαρτάται από την πλήρη υλοποίηση του ισχύοντος πλαισίου. Η έκθεση παρέχει κατά συνέπεια αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι βασικές υποχρεώσεις του ισχύοντος πλαισίου έχουν πράγματι τεθεί σε ισχύ στα κράτη μέλη. Όπου, στην έβδομη έκθεση, είχαν προσδιοριστεί περιπτώσεις κανονιστικών αδιεξόδων, αναφέρονται τα κράτη μέλη όπου η εν λόγω κατάσταση παραμένει. Παρέχεται, όπως προηγουμένως, εποπτεία των εξελίξεων της αγοράς βάσει των λεπτομερέστερων στοιχείων των παραρτημάτων. Τέλος, πραγματοποιείται αξιολόγηση, σύμφωνα με την υποχρέωση αναφοράς που έχει αναλάβει η Επιτροπή, όσον αφορά την υλοποίηση της απόφασης UMTS⁷.

3. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

3.1. Αγορές σταθερών και κινητών επικοινωνιών

Η αγορά τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών συνεχίζει να αυξάνεται, με εκτιμώμενο ρυθμό, μεταξύ 4,9%⁸ και 7%⁹, λίγο κάτω από τον τρέχοντα πραγματικό ρυθμό 9,5% για το 2001 (μ.ο. κοινοτικού ΑΕΠ 2001 = 1,5%, εκτίμηση ΑΕΠ 2002 = 1,0%¹⁰). Οι συνδυασμένες εθνικές αγορές των 15 κρατών μελών εκτιμάται ότι έχουν αξία 236 δισ. € το 2002¹¹

Η διείσδυση στο Ίντερνετ, σε νοικοκυριά που διαθέτουν πρόσβαση, ανήλθε τον Ιούνιο του 2002 σε ποσοστό 40%, έναντι 36% τον Ιούνιο του 2001.

Ο βαθμός διείσδυσης της κινητής τηλεφωνίας έφθασε σε ορισμένα κράτη σχεδόν τη στάθμη κορεσμού (πάνω από 85% σε τέσσερα κράτη). Πράγματι, ενώ ο αριθμός των συνδρομητών κινητών υπηρεσιών συνεχίζει να αυξάνεται (επί του παρόντος είναι 284 εκατομμύρια), ο

⁷ Απόφαση 128/1999/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με τη συντονισμένη εισαγωγή συστήματος τρίτης γενεάς κινητών και ασύρματων επικοινωνιών (UMTS) στην Κοινότητα, ΕΕ αριθ. L 17, 22 Ιανουαρίου 1999, σ. 1

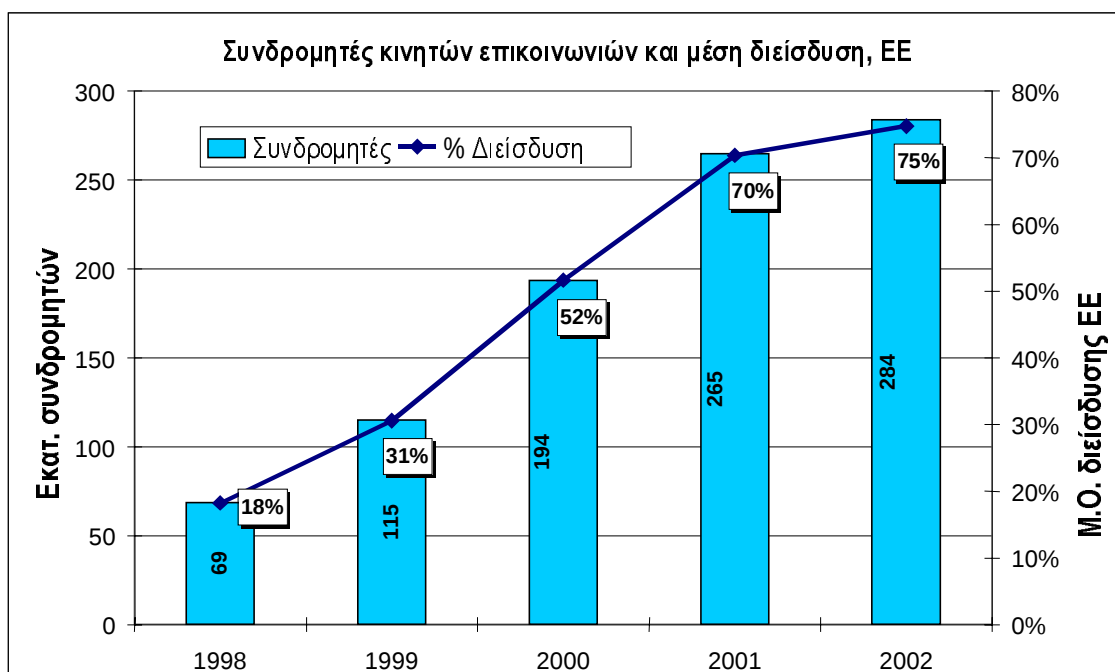
⁸ Πηγή: ΕΙΤΟ (Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Τεχνολογιών των Πληροφοριών) 2002.

⁹ Πηγή: IDATE, Telecoms in Europe, Νοέμβριος 2002.

¹⁰ Πηγή: υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

¹¹ Πηγή: υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ρυθμός αύξησης ανέρχεται τώρα σε 6%, σε σύγκριση με ποσοστό 69% του 2000 και 36% το 2001.

3.2. Επιλογή φορέα εκμετάλλευσης σταθερών υπηρεσιών από τους καταναλωτές

Οι συνδρομητές σε όλα τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν μεταξύ παρόχων για υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις. Σε δώδεκα κράτη μέλη, σχεδόν όλοι οι συνδρομητές μπορούν να επιλέξουν μεταξύ πλέον των 5 εναλλακτικών φορέων εκμετάλλευσης, ενώ σε δυο κράτη (Βέλγιο και Λουξεμβούργο) η επιλογή είναι πιο περιορισμένη (ποσοστό 40% και 100% των συνδρομητών μπορούν να επιλέξουν μεταξύ 3 και 5 φορέων εκμετάλλευσης αντίστοιχα).

Όσον αφορά το ποσοστό των συνδρομητών που όντως χρησιμοποιούν εναλλακτικό πάροχο για υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις, η Φινλανδία και η Ιταλία παρουσιάζουν το υψηλότερο ποσοστό, με 65% και 50% αντίστοιχα των συνδρομητών να μην χρησιμοποιούν το δίκτυο του κατεστημένου φορέα. Σε έξι κράτη μέλη (Δανία, Ισπανία, Γαλλία, Πορτογαλία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) το ποσοστό ανέρχεται μεταξύ 20% και 30%.

Ωστόσο, η κατάσταση είναι περισσότερο σύνθετη στην περίπτωση των υπηρεσιών τοπικών κλήσεων. Οκτώ κράτη μέλη (Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) αναφέρουν ότι σχεδόν όλοι οι συνδρομητές μπορούν να επιλέξουν μεταξύ πλέον των πέντε εναλλακτικών παρόχων για τοπικές κλήσεις, ενώ στο Λουξεμβούργο και την Ιταλία η επιλογή είναι μεταξύ 3 και 5 φορέων εκμετάλλευσης. Τέλος, μόλις 30% των Γερμανών και 42% των Φινλανδών συνδρομητών μπορούν όντως να επιλέξουν τη μη δρομολόγηση τοπικών κλήσεων μέσω του κατεστημένου φορέα.

Το ποσοστό των συνδρομητών που όντως χρησιμοποιούν εναλλακτικό πάροχο για τις τοπικές κλήσεις είναι κατά μέσο όρο 15%, ενώ μόνο στη Δανία (25%), την Ισπανία (17%), τη Γαλλία (8,9%) και την Ιταλία (40%) έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος.

3.3. Φορείς εκμετάλλευσης που χρησιμοποιούν ιδιόκτητη υποδομή

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η επιλογή σταθερού φορέα εκμετάλλευσης από τους καταναλωτές είναι δυνατή είτε μέσω άμεσης πρόσβασης, δηλ. μέσω αδεσμοποίητου τοπικού βρόχου, είτε μέσω άμεσης σύνδεσης του χρήστη με ιδιόκτητη υποδομή, όπως καλώδιο, ή μέσω επιλογής ή προεπιλογής φορέα, δηλ. δρομολόγηση κλήσεων στο δίκτυο του εναλλακτικού φορέα εκμετάλλευσης, μέσω της χρήσης εκ μέρους του καταναλωτή προθέματος ανά κλήση ή μέσω προτερόθετης δρομολόγησης σε προεπιλεγμένο φορέα ή φορείς.

Εναλλακτικοί πάροχοι υπηρεσιών άμεσης πρόσβασης για οικιακούς χρήστες λειτουργούν σε όλα τα κράτη μέλη, ενώ από τον Αύγουστο του 2001 έχει σημειωθεί αύξηση κατά 50 φορείς εκμετάλλευσης (42%). Ωστόσο, μόνο δυο κράτη μέλη (Δανία και Ισπανία) αναφέρουν ότι σχεδόν το 100% των συνδρομητών έχουν επιλογή μεταξύ πλέον των πέντε εναλλακτικών φορέων εκμετάλλευσης άμεσης πρόσβασης. Στην Ιταλία, ποσοστό 50% των συνδρομητών μπορούν να επιλέξουν μεταξύ δυο εναλλακτικών φορέων, ενώ στο Βέλγιο το αντίστοιχο ποσοστό είναι 40%, στην Φινλανδία 35%, στο Λουξεμβούργο 18% και στη Γερμανία 18%. Στη Γαλλία, ποσοστό μικρότερο του 1% των συνδρομητών μπορούν όντως να μη χρησιμοποιήσουν τον κατεστημένο φορέα για τοπικές κλήσεις. Επιπλέον, η *πραγματική χρήση* εναλλακτικών παρόχων άμεσης πρόσβασης είναι πολύ (4,5% κατά μέσο όρο, με βάση 10 χώρες), και το ποσοστό κυμαίνεται από 17% στο Ηνωμένο Βασίλειο, σε 13% στη Δανία έως πολύ μικρότερους αριθμούς τις λοιπές οκτώ χώρες.

3.4. Φορείς εκμετάλλευσης που χρησιμοποιούν επιλογή και προεπιλογή φορέα

Ο αριθμός φορέων εκμετάλλευσης που χρησιμοποιούν επιλογή και προεπιλογή φορέα για την παροχή υπηρεσιών σε οικιακούς χρήστες έχει σημειώσει αύξηση. Η χρήση *προεπιλογής φορέα* παρουσιάζει ταχεία διάδοση· περίπου 224 φορείς εκμετάλλευσης χρησιμοποιούν την ευκολία αυτή για την παροχή τοπικών κλήσεων σε οικιακούς χρήστες, δηλ. διπλάσιο ποσοστό απ' ό,τι πέρυσι, και 272 φορείς για υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις (αύξηση 27%).

Επίσης, η *επιλογή φορέα*, που ήδη χρησιμοποιείται κατά κόρον για την παροχή υπεραστικών και διεθνών κλήσεων (412 φορείς) χρησιμοποιείται διαρκώς περισσότερο και για την παροχή τοπικών κλήσεων (334). Συγκεκριμένα, η επιλογή φορέα έχει αρχίσει πλέον να χρησιμοποιείται για υπηρεσίες τοπικών κλήσεων στην Ελλάδα, τη Γαλλία και τις Κάτω Χώρες. Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία 12 χωρών, ο αριθμός φορέων εκμετάλλευσης που χρησιμοποιούν επιλογή φορέα για τοπικές κλήσεις παρουσίασε αύξηση 61% κατά μέσο όρο και 22% για υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις (το Ηνωμένο Βασίλειο αποκλείστηκε από τον υπολογισμό δεδομένου ότι τα στοιχεία δεν είναι χρονικά συγκρίσιμα).

Σε ολόκληρη την ΕΕ χορηγήθηκαν 927 κωδικοί πρόσβασης σε νεοεισερχόμενους.

3.5. Λιανικές τιμές κινητής και σταθερής τηλεφωνίας

Στο παρόν τμήμα όλες οι τιμές αναφέρονται στον κατεστημένο φορέα (αγορά σταθερών επικοινωνιών) ή δεσπόζοντα συντελεστή¹² (αγορά κινητών), εκτός όπου αναφέρονται στο σημείο 3.5.7. σε σχέση με τιμές νεοεισερχομένων.

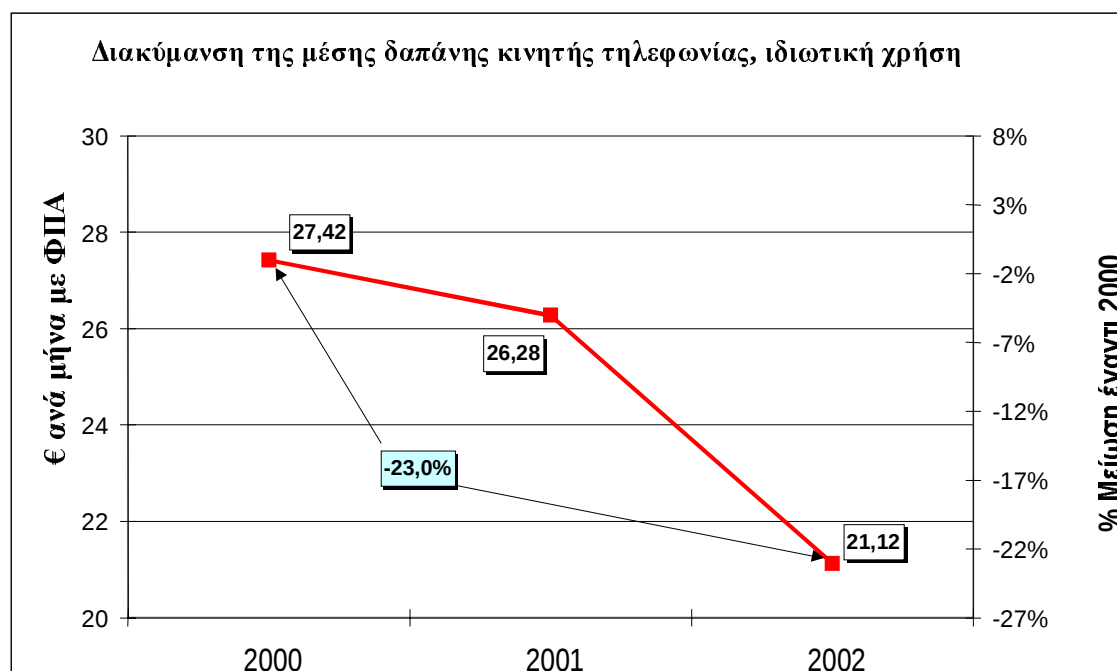
¹² Ως προς αριθμό συνδρομητών

3.5.1. Τιμές κινητής τηλεφωνίας¹³

3.5.1.1. Ιδιώτες:

Κατά την περίοδο 2000-2002 η μέση μηνιαία τυπική προσωπική δαπάνη μειώθηκε από 27,42€ σε 21,12€. Τούτο συνιστά μείωση 23%, η σημαντικότερη που σημειώθηκε κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο.

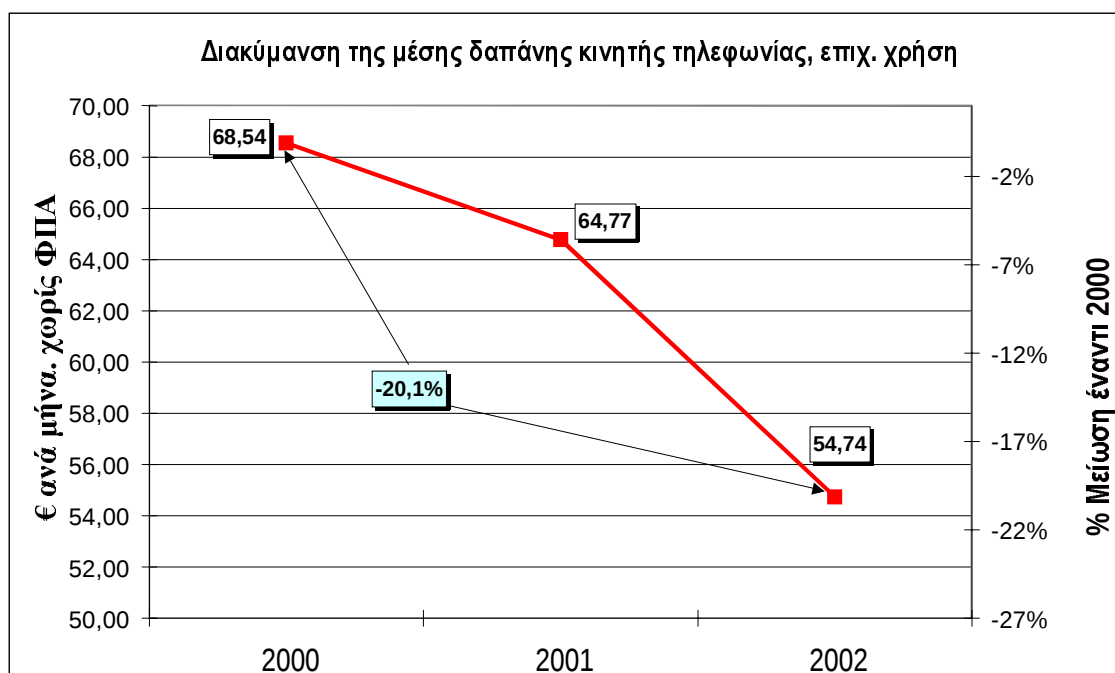
Οι χώρες που οι καταναλωτές επωφελήθηκαν περισσότερο από τις μειώσεις αυτές είναι η Ισπανία (45%), η Αυστρία (42%), η Πορτογαλία (34%), η Ιρλανδία (35%), η Γερμανία (28%) και το Βέλγιο (24%). Η χώρα με την υψηλότερη μέση δαπάνη κινητής τηλεφωνίας είναι η Γαλλία (31 €), δαπάνη κατά 47% υψηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ, ακολουθούμενη από το Ηνωμένο Βασίλειο (25 €). Η φθηνότερη χώρα είναι η Ισπανία (10 €), που αντιπροσωπεύει το ήμισυ της μέσης μηνιαίας κοινοτικής κατανάλωσης.

3.5.1.2. Επιχειρήσεις:

Κατά τη χρονική περίοδο 2000-2002, η μέση μηνιαία δαπάνη τυπικού επιχειρηματικού χρήστη μειώθηκε από 68,54 € σε 54,74 €. Η γενική αυτή μείωση κατά 20% είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη του προσωπικού χρήστη, αντίθετα με τις εξελίξεις που σημειώθηκαν στη σταθερή τηλεφωνία κατά την ίδια χρονική περίοδο. Και εδώ μια σημαντικότερη μείωση σημειώθηκε κατά τη διάρκεια του τελευταίου δωδεκαμήνου.

¹³ Για τη μεθοδολογία, βλ. παράρτημα 1.

Οι χώρες με τις υψηλότερες μειώσεις από το 2001 είναι το Βέλγιο (60%), η Πορτογαλία (34%), το Ηνωμένο Βασίλειο (29%), η Ισπανία (25%) και οι Κάτω Χώρες (22%). Η Σουηδία παραμένει η χώρα με την υψηλότερη επαγγελματική δαπάνη κινητής τηλεφωνίας (81 €), κατά 49% υψηλότερη από τον κοινοτικό μέσο όρο, ακολουθούμενη από την Δανία (80 €). Φθηνότερη χώρα είναι τώρα το Βέλγιο (20 €), που αντιστοιχεί σε 38% της μέσης μηνιαίας κοινοτικής κατανάλωσης.

3.5.2. Μηνιαίο σταθερό μίσθωμα)

Τα τέλη μηνιαίας μίσθωσης που επιβάλλουν οι κατεστημένοι φορείς αυξήθηκαν, μεταξύ 2001 και 2002, κατά 5,4% για οικιακούς πελάτες και 7,3% για επιχειρηματικούς χρήστες. Για την περίοδο 1998-2002 σημειώθηκε γενική αύξηση 20% για οικιακούς και 16,6% για επαγγελματικούς χρήστες. Ταυτόχρονα παρατηρήθηκε γενική μείωση των τιμολογίων για όλες σχεδόν τις κλήσεις, ιδίως εθνικές και διεθνείς. Τούτο αναμένεται ότι αποτελεί μέρος της συνεχιζόμενης αναδιάρθρωσης τιμολογίων, σκοπός της οποίας είναι η εξάλειψη της διεπιδότησης τιμών εκ μέρους των δεσποζόντων φορέων εκμετάλλευσης, η οποία αντιβαίνει στον ανταγωνισμό.

3.5.3. Τοπικές κλήσεις

Σε αντίθεση με την κατάσταση του προηγούμενου έτους, όπου τα τιμολόγια που χρέωναν οι κατεστημένοι φορείς για τοπικές κλήσεις παρέμειναν σταθερά ή παρουσίασαν μικρές αυξήσεις, παρατηρείται μεταβολή των τάσεων στο τμήμα αυτό της αγοράς. Οι τιμές για τρίλεπτη κλήση παραμένουν σταθερές, σημειώνεται όμως μικρή μείωση για δεκάλεπτη κλήση, αναστρέφοντας την ανοδική τάση της χρονικής περιόδου 2000-2001. Στην Αυστρία σημειώθηκε αύξηση (21% για σύντομες κλήσεις και 8% για δεκάλεπτες). Στ' άλλα κράτη μέλη οι τιμές παρέμειναν σταθερές, ενώ σημειώθηκαν μειώσεις στη Δανία, τη Γερμανία και ιδίως στην Ελλάδα (16%). Οι τιμές, τόσο για τρίλεπτες όσο και για δεκάλεπτες κλήσεις, συνεχίζουν να είναι υψηλότερες του κοινοτικού μέσου όρου, στο Βέλγιο, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ιδίως δε στην Αυστρία, όπου οι τοπικές κλήσεις είναι οι δαπανηρότερες (68% υψηλότερες από τον κοινοτικό μέσο όρο).

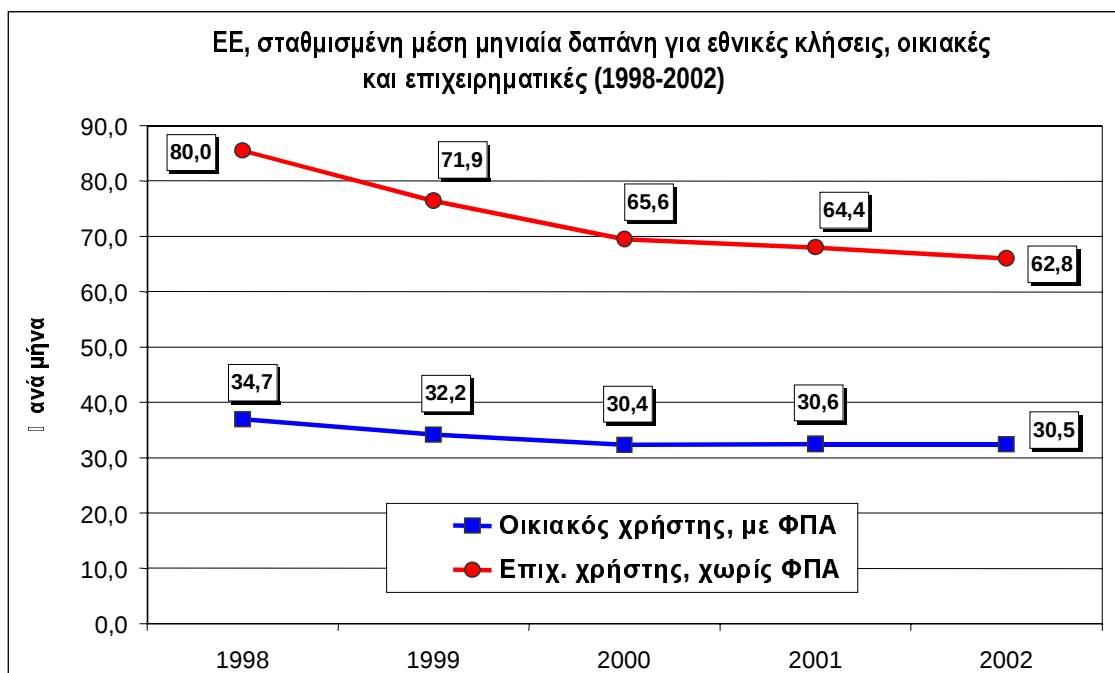
3.5.4. Εθνικές κλήσεις

Η τάση που αναφέρθηκε στην 7η έκθεση, προς την κατεύθυνση μείωσης ή εξάλειψης της διαφοροποίησης τιμών μεταξύ τοπικών και εθνικών κλήσεων, συνεχίζεται οδηγώντας πράγματι σε περαιτέρω μείωση των υπεραστικών τιμολογίων των κατεστημένων φορέων. Τα τιμολόγια για τρίλεπτες εθνικές κλήσεις μειώθηκαν από το 1998 κατά 47%, ενώ για τις δεκάλεπτες κλήσεις κατά 49%. Η δαπάνη για μια τρίλεπτη κλήση είναι πλέον 35 λεπτά και 109 λεπτά του ευρώ για δεκάλεπτη κλήση.

Μολονότι, ωστόσο, συνεχίζεται η καθοδική αυτή τάση, ο ρυθμός το 2002 είναι βραδύτερος απ'ό,τι τα προηγούμενα έτη, ενώ οι μειώσεις περιορίζονται στο μισό αυτών του 2001 (ποσοστό 6% φέτος έναντι 11% το 2001 για τρίλεπτη εθνική κλήση και 7% έναντι 14% για δεκάλεπτη κλήση).

Στη Γερμανία, τη Πορτογαλία και τις Κάτω Χώρες παρατηρήθηκε αύξηση στην τιμή αυτού του είδους κλήσεων. Παρατηρήθηκαν μειώσεις στη Δανία, την Ελλάδα, την Ιταλία και ιδίως στην Ισπανία (38%). Οι τιμές για τις εθνικές κλήσεις παραμένουν υψηλότερες του κοινοτικού μέσου όρου στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιταλία, την Πορτογαλία και τη Γερμανία (η τελευταία είναι κατά 26% ακριβότερη από τον κοινοτικό μέσο όρο).

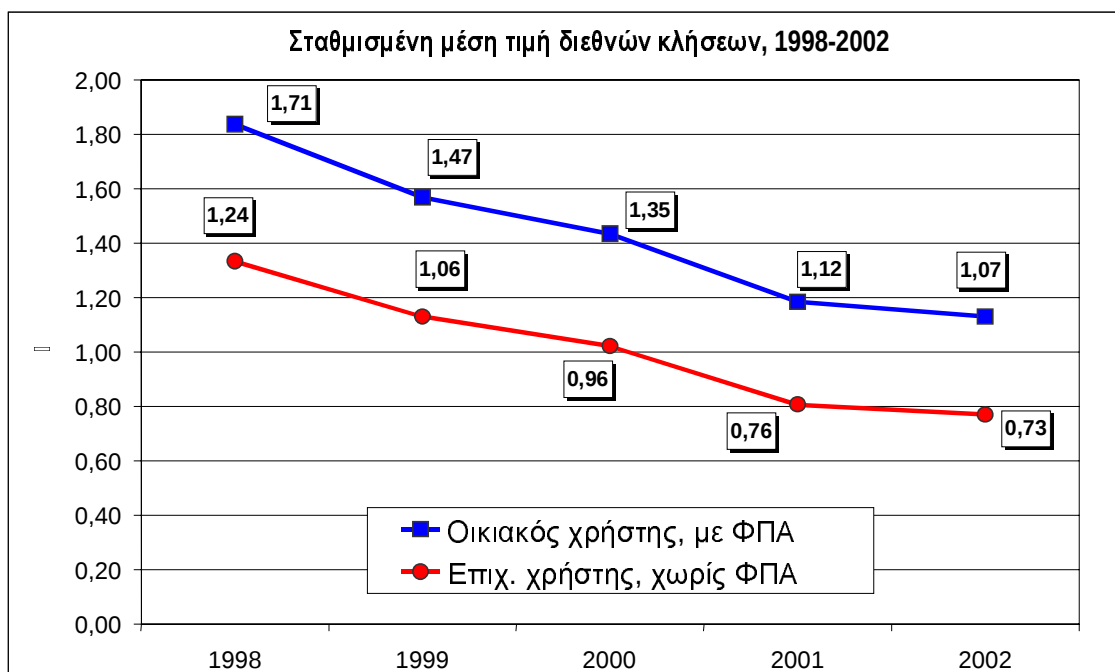
Η μέθοδος του καλαθιού (basket methodology) που εφαρμόζει ο ΟΟΣΑ¹⁴ παρουσιάζει μέση μηνιαία δαπάνη για εθνικές κλήσεις (τοπικές και υπεραστικές κλήσεις και σταθερά τέλη) μειώθηκε από 34,7 € σε 30,5 € (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ) μεταξύ Αυγούστου 1998 και 2002 για οικιακούς χρήστες. Το ποσοστό μείωσης ήταν υψηλότερο το 1998 και το 2000 (13%), ενώ κατά την τελευταία διετία η μέση μείωση ήταν μόλις 0,4%. Όσον αφορά τους επιχειρηματικούς χρήστες, οι μειώσεις ήταν συγκριτικά περισσότερο αξιοσημείωτες, από 80€ το 1998 σε 62,8€ (εξαιρουμένου του ΦΠΑ) το 2002, δηλαδή μείωση 23% κατά την χρονική αυτή περίοδο.

¹⁴ Για τη μεθοδολογία, βλ. παράρτημα 1.

3.5.5. Διεθνείς κλήσεις¹⁵

Παρατηρήθηκε μείωση 4% στο μέσο κόστος διεθνούς κλήσης έναντι του προηγούμενου έτους, από 1,12€ σε 1,07€ για οικιακούς χρήστες (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ) και από 0,76€ σε 0,73€ για επιχειρηματικούς χρήστες (εξαιρουμένου του ΦΠΑ). Η συνολική μείωση κατά την χρονική περίοδο 1998 έως 2002 ανήλθε σε 38% για οικιακούς χρήστες, από 1,71€ σε 1,07, και σε 41% για επιχειρηματικούς χρήστες, από 1,24€ σε 0,73€.

3.5.6. Μέση μηνιαία δαπάνη (καλάθι κλήσεων)

Από τη νέα μεθοδολογία του ΟΟΣΑ¹⁶ προκύπτει ότι η κοινοτική σταθμισμένη μέση μηνιαία δαπάνη για ένα "καλάθι" που συντίθεται από εθνικές, κλήσεις προς κινητά δίκτυα και διεθνείς κλήσεις, μειώθηκε μόνον έναντι του 2001, κατά 0,6% για οικιακούς και κατά 2,8% για επιχειρηματικούς χρήστες.

Για τους οικιακούς χρήστες σημειώθηκαν αυξήσεις στη Γερμανία, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία και την Πορτογαλία. Οι τιμές μειώθηκαν στο Βέλγιο, τη Δανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Όσον αφορά επιχειρηματικούς χρήστες, οι τιμές αυξήθηκαν στην Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και την Αυστρία. Η μηνιαία δαπάνη είναι μικρότερη σε σχέση με το 2001 στα άλλα κράτη μέλη, με εξαίρεση το Λουξεμβούργο και την Φινλανδία, όπου παραμένει σταθερή.

3.5.7. Νεοεισερχόμενοι

Το σύνολο των παραπάνω αναφερόμενων τιμών αφορούν τους κατεστημένους πρώην μονοπωλιακούς φορείς της αγοράς. Οι νεοεισερχόμενοι χρεώνουν κατά κανόνα σημαντικά χαμηλότερα, ανάλογα με το είδος και τη διάρκεια της κλήσης. Ο ανταγωνισμός στο τέλος των τοπικών κλήσεων αυξήθηκε σε σχέση με το 2001· οι νεοεισερχόμενοι προσφέρουν πλέον

¹⁵ Για τη μεθοδολογία, βλ. παράρτημα 1.

¹⁶ Για τη μεθοδολογία, βλ. παράρτημα 1.

χαμηλότερα τιμολόγια σε 10 κράτη μέλη, με μειώσεις που φθάνουν το 37,5% στην Αυστρία και 25% στο Βέλγιο. Πολύ μεγαλύτερες είναι οι μειώσεις για τις εθνικές κλήσεις, όπου υπάρχουν φορείς εκμετάλλευσης που χρεώνουν έως και 56% λιγότερο στο Ηνωμένο Βασίλειο, 46% στη Γαλλία και 35% στη Γερμανία (σε όλες τις περιπτώσεις για κλήσεις μεγάλης διάρκειας).

Ο εντονότερος ανταγωνισμός παρατηρείται στο σκέλος των διεθνών κλήσεων, όπου οι φορείς εκμετάλλευσης παρέχουν εκπτώσεις που φθάνουν το 65% (Αυστρία) σε σύγκριση με τα τιμολόγια των κατεστημένων φορέων, για κλήσεις σε κοντινές κοινοτικές χώρες. Άλλα παραδείγματα κλήσεων σε κοντινές κοινοτικές χώρες παρέχουν η Γαλλία και η Πορτογαλία (59% και 54% φθηνότερα αντιστοίχως). Για κλήσεις σε απομακρυσμένες κοινοτικές χώρες, εκτός από την Αυστρία, τα τιμολόγια των νεοεισερχομένων είναι χαμηλότερα και στο Ηνωμένο Βασίλειο (42%), καθώς και στο Λουξεμβούργο και τη Γαλλία (38% φθηνότερα).

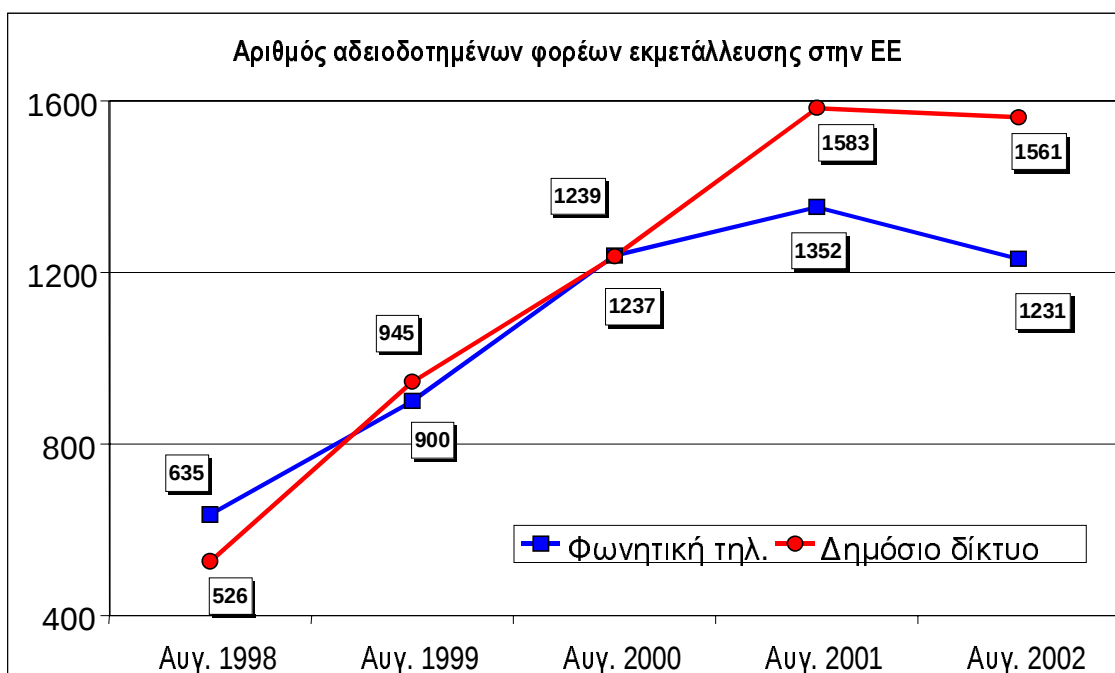
3.6. Διάρθρωση της αγοράς

3.6.1. Φορείς εκμετάλλευσης σταθερών επικοινωνιών

Τον Αύγουστο του 2002 υπήρχαν 1.231 φορείς εκμετάλλευσης εξουσιοδοτημένοι για παροχή δημόσιας φωνητικής τηλεφωνίας (325 τοπικοί, 906 εθνικοί). Περισσότεροι από 600 (125 τοπικοί και 478 εθνικοί) παρέχουν επί του παρόντος τις υπηρεσίες αυτές.

Τον Αύγουστο του 2002 ο αριθμός των εξουσιοδοτημένων φορέων εκμετάλλευσης δημοσίου δικτύου και παροχής υπηρεσιών δημόσιου δικτύου ήταν 1.561 (654 τοπικοί, 907 εθνικοί). Οι αριθμοί φορέων εκμετάλλευσης που επί του παρόντος παρέχουν υπηρεσίες τοπικού, ζευκτικού και διεθνούς δικτύου είναι, αντίστοιχα, 429 (253 τοπικοί και 176 εθνικοί), 285 (59 τοπικοί και 226 εθνικοί) και 237 (44 τοπικοί και 193 εθνικοί).

Ενώ ο αριθμός των εξουσιοδοτημένων φορέων εκμετάλλευσης αυξήθηκε κατά περίπου 50% ετησίως, από το 1998 έως το 2001, κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους οι φορείς εκμετάλλευσης άρχισαν επιχειρηματική αναδιοργάνωση, με αποτέλεσμα τη συγκέντρωση δραστηριοτήτων στην αγορά (ιδίως μεταξύ καλωδιακών φορέων). Η σταθεροποίηση της αγοράς και ορισμένες πτωχεύσεις οδήγησαν σε γενική μείωση του αριθμού των εξουσιοδοτημένων φορέων εκμετάλλευσης κατά περίπου 9% στη φωνητική τηλεφωνία και 1,5% στα δημόσια δίκτυα.

3.6.2. Φορείς εκμετάλλευσης κινητών επικοινωνιών

Σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν χορηγηθεί συνολικά 79 εθνικές άδειες ψηφιακών κινητών επικοινωνιών (GSM και DCS 1800), ενώ 54 φορείς εκμετάλλευσης κινητών δικτύων και 100 φορείς εκμετάλλευσης κινητών υπηρεσιών (κυρίως μεταπωλητές) δραστηριοποιούνται συνολικά στις αγορές κινητών επικοινωνιών.

Στην Ισπανία, την Ιταλία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία υφίστανται ακόμη αναλογικές άδειες· η κατάργησή τους προγραμματίζεται στην Φινλανδία στο τέλος του 2002, ενώ στις άλλες χώρες μεταξύ του τέλους 2002 και 2007.

Τα κράτη μέλη έχουν εκδώσει συνολικά 62 άδειες τρίτης γενιάς (3G) (48 από τις οποίες σε φορείς εκμετάλλευσης που ήδη κατέχουν ψηφιακή άδεια).

3.6.3. Μεριδία στην αγορά

Το μερίδιο των κατεστημένων φορέων στην αγορά δημόσιας σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας όσον αφορά λιανικά έξοδα εκτιμάται στα τέλη του 2001 ότι ήταν, κατά μέσον όρο, 89% για τοπικές κλήσεις, 73,5% για υπεραστικές και 67,6% για διεθνείς κλήσεις.

Εκτιμάται ότι από το τέλος του 2000 έως το τέλος του 2001, οι κατεστημένοι φορείς εκμετάλλευσης απώλεσαν κατά μέσον όρο περίπου 9% και 11% της αγοράς για υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις αντιστοίχως, ενώ το μερίδιο αγοράς τοπικών κλήσεων παρέμεινε περίπου σταθερό (μείον -0,5%).

Εκτός από την Ελλάδα, όπου η διαδικασία απελευθέρωσης άρχισε αργότερα απ' ό,τι στις άλλες χώρες, μόνον οι κατεστημένοι φορείς στο Βέλγιο και τη Γερμανία διατηρούν ακόμα σχεδόν 100% της αγοράς τοπικών κλήσεων. Σε πέντε κράτη μέλη (Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία και Κάτω Χώρες) οι κατεστημένοι φορείς διαθέτουν μεταξύ 80% και 90%, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο γύρω στο 66%. Όσον αφορά υπεραστικές κλήσεις, το μερίδιο του κατεστημένου φορέα στα έσοδα λιανικής εκτιμάται σε 77% στην Ελλάδα, 82% στην Ισπανία και περίπου 50% έως 75% σε έξι κράτη μέλη (Γερμανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Κάτω Χώρες και Σουηδία), ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο γύρω στο 53%. Στις διεθνείς κλήσεις,

μόνον οι κατεστημένοι φορείς στην Ισπανία και την Ελλάδα διαθέτουν ποσοστό μεγαλύτερο του 80% στην αγορά, στην Ιταλία και την Ιρλανδία το αντίστοιχο μερίδιο είναι 74%, ενώ σε τέσσερα κράτη μέλη κυμαίνεται μεταξύ 61% και 68% (Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία και Κάτω Χώρες), στο δε Ηνωμένο Βασίλειο και τη Σουηδία ανέρχεται σε 45% και σε 43% αντίστοιχα.

Τα μερίδια της αγοράς για τη Δανία, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία, την Αυστρία και την Φινλανδία είναι γνωστά μόνον υπό μορφή εξερχόμενων λεπτών τηλεφωνικής κίνησης. Τα εθνικά μερίδια αγοράς (τοπικές και υπεραστικές κλήσεις) είναι 90% στην Πορτογαλία, 87% στο Λουξεμβούργο και 65% στη Δανία. Στην Φινλανδία, το μερίδιο αγοράς τοπικών κλήσεων είναι 92,5% και για υπεραστικές κλήσεις 32%. Όσον αφορά μερίδια αγοράς διεθνών κλήσεων, στο Λουξεμβούργο και την Πορτογαλία υπερβαίνουν το 70%, στη Δανία και στη Φινλανδία ανέρχονται σε 53% και 54% αντίστοιχα. Στην Αυστρία, το μερίδιο αγοράς ολόκληρης της σταθερής τηλεφωνίας εκτιμάται σε ποσοστό γύρω στο 70%.

Σε πέντε χώρες (Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο και Ηνωμένο Βασίλειο) το μερίδιο αγοράς των κατεστημένων φορέων για τοπικές κλήσεις προς το Ίντερνετ βρίσκεται κάτω από 80%.

Το μέσο μερίδιο αγοράς δεσποζόντων φορέων εκμετάλλευσης κινητών επικοινωνιών (θυγατρικών των πρώην κατεστημένων φορέων σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου) είναι 48% ως προς τα έσοδα. Το μερίδιο των ηγετικών φορέων εκμετάλλευσης υπερβαίνει το 50% μόνο σε έξι κράτη μέλη, όπως και το 2001, αλλά σε τρία κράτη (Βέλγιο, Ιρλανδία και Φινλανδία) σημειώθηκε μείωση. Εξάλλου, οι ηγετικοί φορείς εκμετάλλευσης στην Ισπανία και το Λουξεμβούργο αύξησαν το μερίδιο αγοράς τους.

3.7. Ψηφιακή τηλεόραση

Η κοινοτική αγορά ψηφιακής τηλεόρασης, που σημείωσε υψηλό αριθμό ανάπτυξης έως το 2001, επηρεάστηκε αρνητικά κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Εταιρείες που παρέχουν ψηφιακή τηλεόραση, κυρίως συνδρομητικοί τηλεοπτικοί φορείς, αντιμετώπισαν οικονομικές δυσχέρειες που έφθασαν έως την πτώχευση, ιδίως στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία και την Ισπανία, που συγκαταλέγονται στις μεγαλύτερες εθνικές αγορές ψηφιακής τηλεόρασης. Η δύσκολη κατάσταση στην αγορά οδήγησε σε συγχωνεύσεις στον δορυφορικό και καλωδιακό κλάδο, και αποτελεί ένδειξη ότι είναι δύσκολη η διατήρηση του ανταγωνισμού μεταξύ διαφόρων συνδρομητικών φορέων στην ίδια εθνική αγορά. Οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και η Επιτροπή εσχάτως εξετάζουν περιπτώσεις σκοπούμενων συγχωνεύσεων στην Ισπανία και την Ιταλία.

Ως αποτέλεσμα των προβλημάτων στην αγορά, η ψηφιακή διείσδυση στην ΕΕ δεν αυξήθηκε με τους ρυθμούς των τελευταίων ετών, ανερχόμενη σε ποσοστό περίπου 21%, έναντι 18% κατά το 2001. Τα επισυναπτόμενα στοιχεία στην παρούσα έκθεση δεν αντικατοπτρίζουν τις πρόσφατες πτωχεύσεις, ώστε ενδέχεται ότι ο πραγματικός βαθμός διείσδυσης επί του παρόντος να παραμένει στο ίδιο επίπεδο με το 2001.

Ανεξάρτητα από τη μέτρια γενική εξέλιξη, η διείσδυση της ψηφιακής τηλεόρασης αυξήθηκε μάλλον σημαντικά κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους στα κράτη μέλη που βρίσκονται σε πρώιμη φάση της εδραίωσης της ψηφιακής τηλεόρασης. Η διαφορετική εξέλιξη στα κράτη μέλη εξισορροπεί τα εμπόδια της αγοράς των προηγούμενων ετών. Το 2001, ποσοστό 90% της αγοράς αντιστοιχούσε σε πέντε κράτη μέλη (Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο), ενώ τον Ιούλιο του 2002 το μερίδιό του στη συνολική αγορά (νοικοκυριά με ψηφιακή τηλεόραση) μειώθηκε σε 84%.

Τα στοιχεία που αφορούν την εξέλιξη των διάφορων πλατφορμών διανομής δεν παρουσιάζουν σημαντικές μεταβολές σε σύγκριση με το 2001. Η δορυφορική ψηφιακή τηλεόραση αντιπροσωπεύει ποσοστό 64% της συνολικής αγοράς δορυφορικής τηλεόρασης, ενώ η ψηφιακή καλωδιακή τηλεόραση καταλαμβάνει ποσοστό 16% της συνολικής αγοράς καλωδιακής τηλεόρασης. Η επίγεια ψηφιακή τηλεόραση παραμένει ακόμα γύρω στο 4% των υπηρεσιών επίγειας τηλεόρασης. Οι πρόσφατες εξελίξεις στην αγορά αποτελούν ένδειξη ότι, βραχυπρόθεσμα, οι μελλοντικές επίγειες υπηρεσίες θα βασίζονται περισσότερο στις ελεύθερες εναέριες εκπομπές παρά στη συνδρομητική τηλεόραση.

4. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Σε προηγούμενες εκθέσεις της, η Επιτροπή είχε αποτιμήσει την πρόοδο κατά την υλοποίηση βασικών απαιτήσεων, όπως των αναφερόμενων στις ΕΡΑ, στην αδειοδότηση, στη διασύνδεση, στα τιμολόγια, στη λογιστική κόστους, στην αριθμοδότηση και στην καθολική υπηρεσία, όπως τίθενται οι εν λόγω απαιτήσεις στο φάσμα των οδηγιών και λοιπών μέσων που συγκροτούν την τρέχουσα δέσμη κανονιστικών ρυθμίσεων.

Στόχος της παρούσας έκθεσης είναι η αποτίμηση της προόδου κατά την υλοποίηση των κανονιστικών υποχρεώσεων βάσει των οποίων οφείλουν να μεταφερθούν στο νέο πλαίσιο; θεωρείται εύλογη, επομένως, η ομαδοποίησή τους, σύμφωνα με τη διάρθρωση των νέων οδηγιών.

4.1. Πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων

4.1.1. Εθνικές ρυθμιστικές αρχές

Ο κεντρικός ρόλος των εθνικών ρυθμιστικών αρχών (ΕΡΑ) κατά την υλοποίηση του πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τις τηλεπικοινωνίες έχει πολλαπλά υπογραμμιστεί από την Επιτροπή. Σε κατάσταση όπου οι συντελεστές της αγοράς ενδέχεται να επηρεαστούν από ευπαθείς χρηματοοικονομικές αγορές, καθοριστική σημασία έχει η δυνατότητα των κανονιστικών φορέων να αναλάβουν αποτελεσματική και αμερόληπτη δράση, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό νομική και κανονιστική ασφάλεια. Ο τρόπος κατά τον οποίο οι ΕΡΑ είναι οργανωμένες και ασκούν τις εξουσίες τους είναι σαφώς ζήτημα των εθνικών νομικών και διοικητικών συστημάτων, υπό την προϋπόθεση ότι συμμορφούνται με τις βασικές απαιτήσεις του κοινοτικού πλαισίου. Στο παράρτημα 2 περιλαμβάνονται λεπτομερή στοιχεία σχετικά με την οργάνωση των ΕΡΑ. Παρά τη δυνατότητα ύπαρξης διαφορών, οι ΕΡΑ έχουν γενικά πραγματοποιήσει αξιοσημείωτο έργο στην ρύθμιση σύνθετων πτυχών του ισχύοντος πλαισίου, και βρίσκονται σε κατάλληλη θέση ώστε να αναλάβουν το καθήκον της υλοποίησης του νέου καθεστώτος. Ο σχολιασμός που ακολουθεί εννοείται ως κατεύθυνση όσον αφορά θέματα για τα οποία ενδέχεται να απαιτηθεί προσοχή κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Το νέο πλαίσιο βασίζεται στην κτηθείσα πείρα των ρυθμιστικών φορέων και των συντελεστών της αγοράς. Στη συνέχεια, οι νέες οδηγίες ορίζουν σαφείς διατάξεις βάσει των οποίων απαιτείται από τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι οι ΕΡΑ διαθέτουν τις κατάλληλες εξουσίες για τη διεξαγωγή ποικίλων καθηκόντων, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης των συναφών αγορών, του εντοπισμού φορέα εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ στην αγορά, της επίλυσης διαφορών, της επιβολής κανονιστικών υποχρεώσεων και υποχρεώσεων παροχής καθολικής υπηρεσίας, καθώς και της επιβολής της όρων αδειοδότησης. Δεδομένης της ευρύτερης διακριτικής ευχέρειας των ΕΡΑ βάσει του νέου πλαισίου, οι διασφαλίσεις που καθιερώνει το ισχύον πλαίσιο, ιδίως για την εξασφάλιση διακριτικής και λειτουργικής

ανεξαρτησίας από τους συντελεστές της αγοράς, θα συνεχίσουν να διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο.

Στο Βέλγιο αναμένεται να αρθούν εναπομένουσες ανησυχίες όσον αφορά την *ρυθμιστική ανεξαρτησία* βάσει του ισχύοντος πλαισίου, με την επικείμενη θέσπιση νομοθεσίας, βάσει της οποίας ανατίθενται στον ρυθμιστικό φορέα εξουσίες που επί του παρόντος διαθέτει ο αρμόδιος υπουργός για το κρατικό μερίδιο στον κατεστημένο φορέα εκμετάλλευσης.

Προέκυψαν δύο μοντέλα για την *εκχώρηση ρυθμιστικών εξουσιών*. Σε ορισμένα κράτη μέλη, ένας ανεξάρτητος και αυτόνομος οργανισμός ή υπηρεσία ασκεί ολόκληρο το φάσμα εξουσιών, συμπεριλαμβανομένων όσον αφορά την αδειοδότηση, διασύνδεση, πρόσβαση, ελέγχους τιμών, εκχώρηση συχνοτήτων και αριθμοδότηση (Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Αυστρία, Κάτω Χώρες εκτός των συχνοτήτων, Πορτογαλία), ενώ στα λοιπά κράτη, ο ρυθμιστικός φορέας ασκεί ρυθμιστικές εξουσίες σε μεγάλο ή μικρό βαθμό μαζί με το αρμόδιο υπουργείο. Η διασπορά των εξουσιών οδηγεί αναπόφευκτα σε περιορισμό της ρυθμιστικής ασφάλειας την οποία απαιτεί η αγορά, ιδίως σε περιπτώσεις όπου αποφάσεις υπουργείων αναφορικά με αδειοδότηση ή ελέγχους τιμών ενδέχεται να εκληφθούν από την αγορά ως επηρεασμένες από πολιτικές σκοπιμότητες. Πέραν αυτών, η εν γένει επίδοση του ανεξάρτητου φορέα μπορεί εύκολα να βελτιωθεί με τη μεταφορά όλων των ρυθμιστικών εξουσιών από το Υπουργείο, όπως παραδείγματος χάρη, έγινε στην περίπτωση της Ελλάδας.

Η έλλειψη *πόρων* των ΕΡΑ συνεχίζει να προσδιορίζεται από την αγορά ως τροχοπέδη για την αποτελεσματική ρύθμιση. Στο πλαίσιο αυτό, οι συντελεστές της αγοράς θεωρούν ότι οι ρυθμιστικές αρχές θα μπορούσαν να μεγιστοποιήσουν τους πόρους χρησιμοποιώντας περισσότερο την ηθική πίεση και τη δημοσιότητα για την καταπολέμηση συμπεριφοράς που αντιβαίνει στον ανταγωνισμό. Σε δύο κράτη μέλη, μολονότι ο αριθμός του προσωπικού που απασχολεί η ΕΡΑ είναι σχετικά μεγάλος, μικρό μόνο μέρος του πραγματεύεται ρυθμιστικά καθήκοντα που αναφέρονται σε τηλεπικοινωνίες (Βέλγιο, Λουξεμβούργο). Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι νεοεισερχόμενοι θεωρούν ότι υπάρχουν περιθώρια για *οργανωτική βελτίωση* που θα δώσει τη δυνατότητα στις ρυθμιστικές αρχές να αντιμετωπίσουν τα θέματα έγκαιρα και αποτελεσματικά (Βέλγιο, Κάτω Χώρες, Φινλανδία).

Βάσει του υφιστάμενου και των μελλοντικών πλαισίων απαιτούνται αποτελεσματικοί μηχανισμοί *προσφυγής έναντι αποφάσεων των ΕΡΑ*. Σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη οι προσφυγές υποβάλλονται σε δικαστήριο, συνήθως διοικητικό. Η Δανία είναι η μόνη χώρα που έχει καθορίσει χωριστό οργανισμό προσφυγών, που δεν είναι δικαστήριο, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο έναντι αποφάσεων του OFTEL που χρησιμοποιεί τις παράλληλες εξουσίες ανταγωνισμού του υποβάλλονται πρωτοβαθμώς στην επιτροπή ανταγωνισμού. Σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις, οι προσφυγές αντιμετωπίζονται πρωτοβαθμώς εντός της ΕΡΑ (Βέλγιο, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες), πράγμα που σημαίνει ότι χρόνος και πόροι αποσπώνται από την καθεαυτού ρυθμιστική εποπτεία. Στην Αυστρία, παρά τις βελτιώσεις που επέφερε νέος νόμος ο οποίος προβλέπει την καθιέρωση κατάλληλου μηχανισμού προσφυγών, παραμένει αβεβαιότητα λόγω της απουσίας διατάξεων που αφορούν τη δικαιοδοσία για ένδικα εκκρεμούσες περιπτώσεις. Στη Γερμανία, η διάρκεια της διαδικασίας προσφυγής θεωρείται εμπόδιο για τον ανταγωνισμό εξαιτίας κανόνων που αφορούν την τήρηση του απορρήτου.

Σε πολλές περιπτώσεις, η πρακτική του υφιστάμενου πλαισίου όσον αφορά τους οργανισμούς προσφυγής συνίσταται στην εξέταση της διαδικασίας και όχι της ουσίας. Το νέο καθεστώς πρέπει να επανορθώσει την εν λόγω κατάσταση και πράγματι, στη Γαλλία, π.χ. το σχετικό δικαστήριο, επικουρούμενο από εμπειρογνώμονα, μπορεί πλέον να εξετάζει, εκτός από τη νομιμότητα, και την ουσία των αποφάσεων των ΕΡΑ.

Οι ΕΡΑ σε όλα τα κράτη μέλη φαίνεται ότι διαθέτουν επαρκείς *εξουσίες για τη ρύθμιση αγορών*, μολονότι ενδέχεται να απαιτηθούν περαιτέρω εξουσίες στο Βέλγιο, σχετικά με λιανικά τιμολόγια και με προσφυγές έναντι αποφάσεων διασύνδεσης, και στη Φινλανδία, αναφορικά με τη μετάδοση δεδομένων. Σε δύο κράτη μέλη, η ΕΡΑ εξαρτάται από την υποβολή παραπόνων (Κάτω Χώρες) ή αιτήματος (Γερμανία) ώστε να θίξει ορισμένα θέματα ρυθμιστικού χαρακτήρα, με αποτέλεσμα καθυστερήσεις στη λήψη αποφάσεων (Γερμανία). Ωστόσο, η ΕΡΑ σε ουσιαστικά όλα τα κράτη μέλη πρέπει να είναι καλύτερα εξοπλισμένες ώστε με δική τους πρωτοβουλία να ρυθμίζουν, λόγω χάρη, όσον αφορά την αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου, για να εξασφαλίζουν αμεροληψία, θεμιτό ανταγωνισμό, οικονομική απόδοση και μέγιστο όφελος για τους χρήστες.

Βάσει του νέου πλαισίου, η ΕΡΑ θα πρέπει να εξετάζουν τις διαφορές εντός τεσσάρων μηνών. Επί του παρόντος, μολονότι, σε όλα τα κράτη μέλη έχουν καθιερωθεί διαδικασίες επίλυσης διαφορών, σε μια περίπτωση (Ιταλία) η ΕΡΑ δεν έχει ακόμη επιλύσει τις διαφορές που της έχουν υποβληθεί. Σε ορισμένες περιπτώσεις σημειώθηκε υπέρβαση της καταληκτικής ημερομηνίας (Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο). Σε δυο κράτη μέλη οι διαδικασίες επίλυσης διαφορών είναι χρονοβόρες (Φινλανδία) ή περίπλοκες (Γαλλία).

Οι ρυθμιστικές αποφάσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές και να εκδίδονται έγκαιρα· η ισορροπία αυτή δεν επιτυγχάνεται σε όλες τις περιπτώσεις. Φαίνεται ότι ενίοτε προκύπτουν ορισμένες δυσχέρειες για τη λήψη αποφάσεων εντός των προθεσμιών (Ιταλία, Φινλανδία), ή για την πλήρη συνεκτίμηση όλων των σχολίων που έχουν διατυπωθεί κατά τη διάρκεια των διαδικασιών διαβούλευσης (Ελλάδα, Ιρλανδία), ή για να δοθεί στους φορείς εκμετάλλευσης ο απαραίτητος χρόνος για την απάντηση στο πλαίσιο διαδικασιών διαβούλευσης (Σουηδία).

Έχουν εισαχθεί νέες απαιτήσεις (Δανία, Ιρλανδία) ή βρίσκονται στη διαδικασία εισαγωγής τους (Φινλανδία) με σκοπό την εγγύηση και βελτίωση της *επιβολής* των ρυθμιστικών υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης. Τα περισσότερα κράτη μέλη διαθέτουν την εξουσία επιβολής ποινών για μη συμμόρφωση στους όρους αδειοδότησης, μολονότι δεν είναι πάντοτε σαφής ο βαθμός στον οποίο δύναται να χρησιμοποιηθεί οι εν λόγω εξουσίες (Γερμανία). Στη Φινλανδία, ο εξαιρετικά μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην αγορά δυσχεραίνει την ΕΡΑ να διαπιστώσει τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις, μη εξασφαλίζοντας τις απαραίτητες ρυθμιστικές εγγυήσεις για τους νεοεισερχόμενους.

Η *συνεργασία μεταξύ της ΕΡΑ και της εθνικής αρχής για τον ανταγωνισμό (ΕΑΑ)* στην επιβολή του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου έχει εν γένει βελτιωθεί ύστερα από την *απελευθέρωση* και λειτουργεί ικανοποιητικά σε πολλά κράτη μέλη (ιδίως στη Δανία, την Ελλάδα, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία και το Ηνωμένο Βασίλειο). Δυο κράτη μέλη έχουν ήδη εισαγάγει τις επίσημες διαδικασίες για την εν λόγω διαδικασία (Δανία, Ιρλανδία), ενώ άλλα δύο κράτη μέλη η αρχή ανταγωνισμού παρέχει στην ΕΡΑ μη δεσμευτικές γνωμοδοτήσεις επί θεμάτων που αφορούν τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά (Γερμανία, με εξαίρεση τον καθορισμό της σημαντικής ισχύος στην αγορά, όπου η γνωμοδότηση είναι δεσμευτική και Ιταλία). Σε άλλα δεν παρεμβαίνει καθόλου στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που ανήκει εξ ολοκλήρου στην ΕΡΑ (Ελλάδα, Κάτω Χώρες εκτός της ανάλυσης της αγοράς). Σε ένα κράτος μέλος (Πορτογαλία) οι νεοεισερχόμενοι επιθυμούν μεγαλύτερο βαθμό παρέμβασης εκ μέρους της αρχής ανταγωνισμού.

Η μεγαλύτερη εστίαση στην αξιολόγηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, η οποία απαιτείται από το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο, σημαίνει ότι η συνεργασία μεταξύ των δύο τύπων αρχής θα αποκτήσει στο μέλλον διαρκώς καθοριστικότερη σημασία (βλ. τμήμα 6).

4.1.2. Διαχείριση αριθμών

Το κοινοτικό πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων απαιτεί τον έλεγχο των σχεδίων αριθμοδότησης εκ μέρους της εθνικής ρυθμιστικής αρχής. Τούτο ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν τροποποιήσει τα σχέδια αριθμοδότησής τους κατά τα τελευταία έτη ώστε να ανταποκριθούν σε μεγαλύτερη ζήτηση αριθμών, ιδίως ενόψει της ανάπτυξης των κινητών υπηρεσιών, καθώς και για την προώθηση του θεμιτού ανταγωνισμού.

Η διαχείριση αριθμών δεν φαίνεται να προκαλεί ανησυχίες στους συντελεστές της αγοράς ή στους οργανισμούς καταναλωτών. Ωστόσο, ορισμένοι αριθμοί και ορισμένες τάξεις αριθμών στην Αυστρία δεν συμμορφούνται προς το σχέδιο αριθμοδότησης.

4.1.3. Διαχείριση συχνοτήτων

Κατά τα τελευταία έτη πραγματοποιήθηκε σημαντική πρόοδος σε ολόκληρη την ΕΕ προς την κατεύθυνση μεγαλύτερης λογικής συνέπειας και διαφάνειας στη διαχείριση των ραδιοσυχνοτήτων. Σε όλα τα κράτη μέλη υφίσταται πλέον δημοσιευμένο εθνικό σχέδιο συχνοτήτων, ενώ έχει οριστεί υπεύθυνη αρχή για τη διαχείριση των συχνοτήτων, είτε πρόκειται για την ίδια αρχή στην οποία έχει ανατεθεί η εποπτεία του τομέα των επικοινωνιών είτε για χωριστό, αποκλειστικό φορέα. Μεμονωμένα προβλήματα συνεχίζουν να ανακύπτουν κατά καιρούς σε σχέση με την εκχώρηση φάσματος για συγκεκριμένες χρήσεις, ωστόσο δεν αναφέρονται μείζονα εκκρεμή προβλήματα στην εν γένει διαχείριση συχνοτήτων. Πρόσφατα, ορισμένα κράτη μέλη ανέβαλαν πρωτοβουλίες ή δρομολόγησαν διαβουλεύσεις αναφορικά με την μελλοντική εξέλιξη της διαχείρισης συχνοτήτων, θίγοντας θέματα όπως η εμπορία φάσματος ή η χρήση ζωνών συχνοτήτων απαλλασσόμενων άδειας, θέμα που τίθεται διαρκώς περισσότερο και σε επίπεδο ΕΕ.

4.2. Καθεστώτα διασύνδεσης και πρόσβασης

4.2.1. Διασύνδεση

Βάσει του ρυθμιστικού πλαισίου, οι ΕΡΑ πρέπει να εξασφαλίζουν ότι φορείς εκμετάλλευσης που έχουν κοινοποιηθεί ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην αγορά σειρά σταθερής τηλεφωνίας να δημοσιεύουν προσφορά διασύνδεσης αναφοράς (RIO), περιλαμβάνοντας λεπτομερή περιγραφή της προσφοράς τους όσον αφορά τη διασύνδεση. Σταθεροί φορείς με σημαντική ισχύ στην αγορά απαιτείται επίσης να χρεώνουν κοστοστρεφή τιμολόγια για διασύνδεση και πρόσβαση, υποστηριζόμενα από διαφανή συστήματα λογιστικής κόστους και με τήρηση των αρχών της διαφάνειας και αμεροληψίας. Φορείς εκμετάλλευσης που έχουν κοινοποιηθεί ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην εθνική αγορά κινητής τηλεφωνίας υπάγονται επίσης σε υποχρεώσεις διαφάνειας και αμεροληψίας, ενώ φορείς εκμετάλλευσης κινητής τηλεφωνίας με σημαντική ισχύ στην εθνική αγορά διασύνδεσης πρέπει επίσης να συμμορφώνονται με την αρχή της κοστοστρέφειας.

Η αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω υποχρεώσεων απετέλεσε προαπαιτούμενο για την ανοικτή και ανταγωνιστική αγορά, εξασφαλίζοντας δίκαιους, αναλογικούς και αμερόληπτους όρους διασύνδεσης και είναι απαραίτητη προϋπόθεση κατά τη μετάβαση προς το νέο πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων. Στην πράξη, τα καθεστώτα διασύνδεσης λειτουργούν ομαλά σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι προσφορές διασύνδεσης προσδιορίζονται εν γένει στις ανάγκες της

αγοράς, και, όπως προκύπτει από προηγούμενες εκθέσεις¹⁷, έχει πραγματοποιηθεί μεγάλος αριθμός συμφωνιών.

4.2.1.1. Προσφορά διασύνδεσης αναφοράς

Φορείς εκμετάλλευσης σταθερών επικοινωνιών σε όλα τα κράτη μέλη έχουν δημοσιεύσει προσφορά διασύνδεσης αναφοράς (RIO), μολονότι σε δυο κράτη μέλη για την πρόσβαση στην RIO απαιτείται η ταυτοποίηση του ενδιαφερομένου (Αυστρία, Γερμανία). Προβλήματα όσον αφορά την πληρότητα της RIO φαίνεται ότι έχουν επιλυθεί σε όλα τα κράτη μέλη· όλες πλέον οι RIO ανταποκρίνονται στις τεχνικές και οικονομικές προϋποθέσεις εκκίνησης και απόληξης της κίνησης φωνητικής τηλεφωνίας σε όλα τα επίπεδα διασύνδεσης. Αναφέρονται, ωστόσο, προβλήματα διασύνδεσης σε τοπικό επίπεδο στη Φινλανδία.

Μολονότι η RIO παρέχει τη δυνατότητα σε ανταγωνιστές να συνάπτουν συμφωνίες διασύνδεσης σε όλα τα κράτη μέλη, πρέπει να σημειωθούν καθυστερήσεις στην έγκριση της RIO από την ΕΡΑ, σε πέντε χώρες (Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία).

4.2.1.2. Μισθωμένες γραμμές διασύνδεσης

Μισθωμένες γραμμές διασύνδεσης (δηλ. μισθωμένες γραμμές 64 Kbit έως 34 Mbit που συνδέουν υποδομή νεοεισερχόμενων φορέων με τις εγκαταστάσεις του πελάτη) παρέχουν τη δυνατότητα σε νεοεισερχόμενους να προσφέρουν στους πελάτες διατεματικές υπηρεσίες σε περιπτώσεις που τα δίκτυά τους δεν είναι ακόμα επαρκώς εκτεταμένα ώστε να τους επιτρέπουν την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών εξ ολοκλήρου βάσει της δικής τους υποδομής.

Οι ΕΡΑ σε όλα τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει δράση για να εξασφαλίσουν τη διάθεση μισθωμένων γραμμών διασύνδεσης και για την εποπτεία των τιμολογίων. Ωστόσο, όσον αφορά τη Φινλανδία δεν είναι σαφές εάν όλοι οι περιφερειακοί και τοπικοί κατεστημένοι φορείς παρέχουν μισθωμένες γραμμές διασύνδεσης.

Στο παράρτημα 1 παρουσιάζονται δεδομένα σχετικά με την τιμολόγηση μισθωμένων γραμμών διασύνδεσης σε σχέση με τα ανώτατα όρια τιμών στην ΕΕ.

4.2.1.3. FRIACO (εκκίνηση κλήσης για πρόσβαση στο Ίντερνετ με ενιαίο τέλος)

Υπάρχουν ευρύτερα αποκλίνουσες απόψεις ως προς τη χρησιμότητα της διάταξης που αφορά την διασύνδεση με ενιαίο τέλος για στενοζωνική πρόσβαση στο Ίντερνετ. Ορισμένες ρυθμιστικές αρχές θεωρούν ότι με τον τρόπο αυτό είναι πιθανό να ενθαρρύνεται η ευρυζωνική εμπέδωση με τον εθισμό των χρηστών σε λιανική πρόσβαση ενιαίου τέλους ενώ άλλοι θεωρούν ότι έχει πλέον εκτοπιστεί από την DSL (τεχνολογία ψηφιακών συνδρομητικών γραμμών μεγάλης ταχύτητας). Σε κάθε περίπτωση, η διασύνδεση ενιαίου τέλους πρέπει να προσφέρεται από τους κατεστημένους φορείς σε νεοεισερχόμενους, κατά τρόπο ισότιμο, εφόσον προσφέρουν στους πελάτες τους τη δική τους λιανική στενοζωνική ενιαίου τέλους πρόσβαση στο Ίντερνετ. Για την είσοδο στην αγορά, είναι ιδιαίτερα σημαντικό η σύμβαση FRIACO να μην περιλαμβάνει απαιτήσεις αρχιτεκτονικής δικτύου που δεν μπορούν να ολοκληρωθούν από την πλειονότητα των νεοεισερχομένων. Είναι επίσης σημαντικό να παρέχεται από τον κατεστημένο φορέα FRIACO σε επίπεδο διασύνδεσης, το οποίο ζητούν οι νεοεισερχόμενοι. Τούτο σημαίνει ότι η αρχή της αμεροληψίας δεν πρέπει να

¹⁷

<http://europa.int/information-society/topics/telecoms/implementation/index>
<http://europa.eu.int/comm/competition/liberalization/others>

εφαρμοστεί κατά τρόπο τυπικό, αλλά συνεκτιμώντας και τον υποκείμενο στόχο της, που είναι το άνοιγμα της αγοράς.

Έως τώρα, ο στόχος αυτός δεν έχει επιτευχθεί παρά μόνο με τμηματικό τρόπο. Προσφορά FRIACO εκ μέρους του κατεστημένου φορέα σε τοπικό και σε ανώτερο από το τοπικό επίπεδο υφίσταται μόνο σε δυο κράτη μέλη (Ιταλία, HB) και σε τοπικό επίπεδο παρέχεται σε τρεις περαιτέρω χώρες (Γαλλία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία). Στην Ισπανία, η RIO για το 2001 εισήγαγε γενικό μοντέλο διασύνδεσης βάσει χωρητικότητας (ισχύει για φωνή και για δεδομένα), προέκυψαν όμως δυσκολίες κατά την εφαρμογή του. Στη Γερμανία η EPA ανέλαβε δράση για την επιβολή FRIACO χωρίς να έχουν μέχρι στιγμής επιτύχει να εξασφαλίσουν τη διάθεσή του εξαιτίας δικαστικών εκκρεμοτήτων. Δεν διατίθεται προσφορά FRIACO σε ορισμένες χώρες, παρά το γεγονός ότι οι κατεστημένοι φορείς προσφέρουν στους πελάτες τους πρόσβαση στο Ίντερντ με ενιαίο τέλος (π.χ. στην Φινλανδία) ή πρόσβαση στο Ίντερντ με ενιαίο τέλος εντός ορισμένων χρονικών περιόδων (π.χ. τις Κυριακές) ως μέρος δεσμοποιημένης προσφοράς (Λουξεμβούργο).

4.2.1.4. Τιμολόγια διασύνδεσης

Όλα τα κράτη μέλη υλοποίησαν την αρχή της κοστοστρέφειας όσον αφορά σταθερά δίκτυα, μολονότι υφίστανται ακόμη προβλήματα στην ενημέρωση για το κόστος με βάση κατάλληλα συστήματα λογιστικής κόστους. Σε μια μόνο χώρα (Δανία) η EPA βασίζεται ακόμα σε συγκριτική αξιολόγηση βέλτιστης πρακτικής κατά τον καθορισμό των τιμολογίων σταθερής διασύνδεσης, μολονότι οι τιμές που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με σύστημα LRIC¹⁸ λογιστικής κόστους αναμένεται να ισχύσουν από την 1^η Ιανουαρίου 2003. Τα τιμολόγια διασύνδεσης φαίνεται ότι εν γένει κινούνται σε επίπεδο που επιτρέπει την είσοδο στην αγορά, μολονότι συνεχίζουν να διατυπώνονται παράπονα για υψηλά τιμολόγια ιδίως από τη Φινλανδία.

Σε ορισμένα κράτη μέλη (Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Φινλανδία), διατυπώνονται παράπονα για συμπίεση τιμών μεταξύ τιμολογίων σταθερής διασύνδεσης και των λιανικών τιμολογίων του κατεστημένου φορέα και των σχετικών εκπτώσεων που ισχύουν. Δεν έχουν ακόμα αναλάβει δράση όλες οι EPA για την εξάλειψη της συμπίεσης τιμών (για διασύνδεση σε τοπικό επίπεδο προσφάτως ισχύει επανορθωτική δράση στις Κάτω Χώρες και από τον Ιανουάριο του 2003 για το Λουξεμβούργο).

Διατυπώνονται ακόμη ανησυχίες εξ αιτίας του γεγονότος ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα τέλη που μπορούν να επιβάλλουν νεοεισερχόμενοι για απόληξη κλήσεων στα σταθερά δίκτυά τους βασίζονται σε αμοιβαιότητα (Δανία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία), παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω φορείς εκμετάλλευσης δεν υπέχουν υποχρέωση κοστοστρέφειας και δεν παρέχουν κατ'ανάγκη παρεμφερή υπηρεσία διασύνδεσης. Έχουν επίσης διατυπωθεί ισχυρισμοί ότι τα τιμολόγια διασύνδεσης για νεοεισερχόμενους προβαίνουν σε διακρίσεις, σε σύγκριση με τις τιμές που χρεώνουν οι κατεστημένοι φορείς μεταξύ τους (Φινλανδία). Το γεγονός αυτό αποδεικνύει την ανάγκη πρόληψης περιπτώσεων κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης εκ μέρους των κατεστημένων φορέων που επίσης εισπράττουν τέλη διασύνδεσης.

Σε δυο χώρες (Γαλλία, Ιταλία), η EPA εισάγει διαδικασία ανώτατης τιμής που θα ισχύσει από 1ης Ιανουαρίου 2003, ώστε να υπάρξει στην αγορά μεγαλύτερη προβλεψιμότητα όσον αφορά το μελλοντικό επίπεδο τιμολογίων διασύνδεσης. Η πρωτοβουλία αυτή συνιστά βελτίωση

---

¹⁸ Μακροπρόθεσμο μέσο επιπρόσθετο κόστος.

όσον αφορά τη σταθερότητα των όρων και συνθηκών της αγοράς και έχει τύχει ευρύτερης εκτίμησης εκ μέρους των συντελεστών της αγοράς.

Όσον αφορά τιμολόγια τερματισμού κινητών επικοινωνιών, οι ρυθμιστικές αρχές έλαβαν σειρά μέτρων εντός των ορίων του ισχύοντος πλαισίου για την ρύθμιση των τιμολογίων. Στην Αυστρία, η ΕΡΑ καθόρισε τιμολόγια τερματισμού κινητών επικοινωνιών στη βάση ότι οι τιμές θα πρέπει να είναι "κατάλληλες", σύμφωνα με ένα επιβεβλημένο σύστημα λογιστικής κόστους (βλ. παρακάτω). Σε σειρά κρατών μελών (Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο), οι ΕΡΑ όρισαν περιορισμό στα τιμολόγια τερματισμού κινητών βάσει του ότι θεώρησαν τα εν λόγω τιμολόγια υπερβολικά ή μη εύλογα, μολονότι δεν είχε ορίσει τους κινητούς φορείς ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην εθνική αγορά διασύνδεσης. Στη Φινλανδία, οι κινητοί φορείς δεν έχουν καθοριστεί ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην εθνική αγορά διασύνδεσης, τρεις όμως από αυτούς έχουν χαρακτηριστεί ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην συναφή αγορά τους, γεγονός που βάσει της εθνικής νομοθεσίας σημαίνει ότι τα τέλη διασύνδεσής τους πρέπει να είναι κοστοστρεφή. Η κοστοστρέφεια των τελών διασύνδεσης γύρω από τους εν λόγω φορείς εκμετάλλευσης αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας εκ μέρους της ρυθμιστικής αρχής. Σε άλλα κράτη μέλη, οι ΕΡΑ παράγγειλαν περιορισμούς που θεώρησαν ότι κινούνται προς την κατεύθυνση της αρχής της κοστοστρέφειας, ενώ ο φορέας εκμετάλλευσης κινητών επικοινωνιών είχε καθοριστεί ως διαθέτων σημαντική ισχύ στην εθνική αγορά διασύνδεσης (Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Σουηδία). Στις υπόλοιπες χώρες, οι φορείς κινητών επικοινωνιών δεν έχουν οριστεί ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην εθνική αγορά διασύνδεσης και η ΕΡΑ δεν παρενέβη αναφορικά με τα τιμολόγια κινητών επικοινωνιών.

Τα περισσότερα μοντέλα λογιστικής κόστους των φορέων εκμετάλλευσης κινητών επικοινωνιών στα κράτη μέλη βρίσκονται επί του παρόντος στη φάση πλήρως καταβεβλημένης κοστολόγησης με χρήση ιστορικού κόστους. Οι δυο εξαιρέσεις είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η ΕΡΑ είναι η μόνη που έχει αναπτύξει μοντέλο LRIC χρησιμοποιώντας βάση τρέχοντος κόστους, και η Αυστρία, όπου οι κινητοί φορείς εκμετάλλευσης απαιτείται να χρησιμοποιούν διάρθρωση κόστους LRIC χωρίς ωστόσο να υπάγονται σε επαλήθευση της λογιστικής κόστους. Στην Ιταλία, η ΕΡΑ απαίτησε από τους φορείς κινητών επικοινωνιών να μεταβούν, από ένα σύστημα λογιστικής κόστους που βασίζεται σε ιστορικό κόστος σε άλλο σύστημα, βάσει LRIC από το 2003 και εφεξής. Στην Ισπανία, η ρυθμιστική αρχή ενέκρινε επίσης προσφάτως τα συστήματα λογιστικής κόστους δυο φορέων κινητών επικοινωνιών, που έχουν οριστεί ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην εθνική αγορά διασύνδεσης, μολονότι δεν ήταν σε θέση να εγκρίνει τιμολόγια διασύνδεσης στη βάση αυτή, εξαιτίας έλλειψης δεδομένων λογιστικής κόστους.

4.2.1.5. Καθορισμός σημαντικής ισχύος στην αγορά

Το σκεπτικό των κρίσεων των ΕΡΑ όσον αφορά την ύπαρξη σημαντικής ισχύος στην αγορά δημοσιεύτηκε σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από ένα (Δανία).

Φαίνεται ότι οι αρχές που διέπουν τον καθορισμό σημαντικής ισχύος στην αγορά τους φορείς εκμετάλλευσης σταθερών επικοινωνιών έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια εντός της ΕΕ, αφότου τα κράτη μέλη όρισαν τον κατεστημένο φορέα ως διαθέτοντα σημαντική ισχύ στην αγορά σταθερών επικοινωνιών. Ωστόσο, σε μια χώρα (Φινλανδία), η συναφής αγορά για τον καθορισμό σημαντικής ισχύος δεν είναι η εθνική αγορά σε θέματα επικοινωνιών, ενώ μέρη της εν λόγω αγοράς (τοπικό, υπεραστικό, διεθνές κ.λ.π.) χρησιμοποιούνται ως βάση για σειρά καθορισμών σημαντικής ισχύος στην αγορά.

Ορισμένος βαθμός συνέπειας έχει επίσης επιτευχθεί όσον αφορά τα ευρήματα της σημαντικής ισχύος στην *αγορά κινητών*, παρά ορισμένες αποκλίσεις. Δεκατρία κράτη μέλη καθόρισαν τουλάχιστον τους δυο ιδιωτικούς φορείς κινητών επικοινωνιών ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην αγορά κινητών υπηρεσιών, εφόσον το μερίδιό του στην αγορά υπερέβαινε το όριο των 25% της οδηγίας περί διασύνδεσης, εξαιρώντας όσους βρίσκονταν κάτω από το εν λόγω κατώφλι. Σε μια από τις υπόλοιπες χώρες (Γερμανία), η απόφαση να μην καθοριστούν φορείς κινητών επικοινωνιών ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην αγορά κινητών, μολονότι υπερέβαιναν το όριο του 25% ως μερίδιο αγοράς, βασίστηκε στην υπόθεση επαρκούς αντισταθμιστικής δύναμης εκ μέρους των τελικών χρηστών. Στην άλλη χώρα (Αυστρία), οι λόγοι για τους οποίους δεν πραγματοποιήθηκε χαρακτηρισμός σημαντικής ισχύος στην αγορά κινητών επικοινωνιών δεν ανακοινώθηκαν στην Επιτροπή.

Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό φορέων εκμετάλλευσης κινητών επικοινωνιών με σημαντική ισχύ στην *εθνική αγορά διασύνδεσης*, επετεύχθη ορισμένος βαθμός συνέπειας στην εφαρμογή των αρχών περί σημαντικής ισχύος στην αγορά μέσω της χρήσης της επεξηγηματικής ανακοίνωσης περί καθορισμού σημαντικής ισχύος στην αγορά, της επιτροπής ONP¹⁹. Ορισμένες ΕΡΑ βασίστηκαν απευθείας στην εν λόγω ανακοίνωση και πραγματοποίησαν την αξιολόγηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει μεριδίων που υπολογίστηκαν αναφορικά με τα συνολικά έσοδα από τερματισμό σε σταθερά και κινητά δίκτυα, συμπεριλαμβανομένων κλήσεων εντός δικτύου. Κινητοί φορείς εκμετάλλευσης που υπερέβησαν το κατώφλι του 25% ορίστηκαν ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην αγορά, ενώ αυτοί που κινήθηκαν κάτω από το κατώφλι εξαιρέθηκαν, σε πέντε χώρες (Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, ΗΒ) ενώ εξετάστηκαν και περαιτέρω κριτήρια. Σε σειρά άλλων κρατών μελών (Βέλγιο, Αυστρία, Πορτογαλία), το όριο του μεριδίου αγοράς 25% ήταν το αποφασιστικό κριτήριο. Ωστόσο, στις περιπτώσεις αυτές, οι ΕΡΑ δεν υπολόγισαν το μερίδιο αγοράς ευθυγραμμιζόμενες πλήρως με την παραπάνω αναφερόμενη ανακοίνωση. Αριθμός κρατών μελών καθόρισε επίσης φορείς εκμετάλλευσης κινητών επικοινωνιών ως διαθέτοντες σημαντική ισχύ στην εθνική αγορά διασύνδεσης, σε περίπτωση που οι εν λόγω φορείς διέθεταν μερίδιο κάτω από το κατώφλι των 25%, βασίζοντας την απόφασή τους στα περαιτέρω κριτήρια που προβλέπει η οδηγία περί διασύνδεσης (Ιταλία, Ισπανία, Σουηδία). Τέλος, σε ορισμένες χώρες, είτε δεν έχει υπολογιστεί το μερίδιο αγοράς κινητών φορέων στην εθνική αγορά διασύνδεσης, είτε δεν έχουν δημοσιευτεί (Γερμανία, Λουξεμβούργο).

4.2.1.6. Πρόσβαση MVNO σε φορείς εκμετάλλευσης κινητών εικονικών δικτύων)

Μια πτυχή της πρόσβασης στα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που δεν επιβάλλεται από το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο, ενδεχομένως όμως από μεμονωμένες ΕΡΑ στο νέο, και η οποία αναμένεται να διαδραματίσει αυξανόμενο χρόνο στο μέλλον, είναι η παροχή πρόσβασης σε φορείς εκμετάλλευσης κινητών εικονικών δικτύων (MVNO). Ενώ στα περισσότερα κράτη μέλη το μοντέλο MVNO παραμένει αντικείμενο αποκλειστικά εμπορικής διαπραγματεύσης, υπάρχουν ορισμένα κράτη μέλη που έχουν ενσωματώσει στην εθνική τους τηλεπικοινωνιακή νομοθεσία διατάξεις που διέπουν την εν λόγω πρόσβαση. Παραδείγματος χάρι, στη Δανία οι καταστατικές διατάξεις που διέπουν την εθνική περιαγωγή επεκτείνονται και σε πρόσβαση MVNO· στην Ισπανία καθιερώθηκε με νομοθετική πρωτοβουλία νέος τύπος άδειας για MVNO· στην Ιρλανδία, η προσφορά πρόσβασης MVNO συνεκτιμήθηκε για την χορήγηση άδειας τύπου "Α" στην πρόσφατη διαδικασία αδειοδότησης τρίτης γενιάς (3G)· στην Φινλανδία, το σχέδιο του νέου νόμου για την αγορά των επικοινωνιών περιλαμβάνει διάταξη που προβλέπει την εν λόγω πρόσβαση· στην Αυστρία, η εθνική ρυθμιστική αρχή πρόσφατα απέρριψε αίτημα διασύνδεσης που απηύθυνε φορέας εκμετάλλευσης για σκοπό

¹⁹

ONPCOM 99-03

παροχής υπηρεσιών ως MVNO, λόγω του ότι η ισχύουσα αυστριακή νομοθεσία δεν επιτρέπει τη δυνατότητα αυτή, μολονότι η ρυθμιστική αρχή ανέφερε ότι θα χαιρέτιζε σχετική αλλαγή της νομοθεσίας.

Μολονότι το μοντέλο πρόσβασης MVNO λαμβάνεται διαρκώς περισσότερο υπόψη στα εθνικά νομικά συστήματα των κρατών μελών, η ανάπτυξή του σε εμπορική βάση παραμένει ακόμη σχετικά περιορισμένη, με λίγα μόνο πλήρως άρτια και λειτουργικά MVNO στην ΕΕ. Τούτο είναι πιθανό ότι οφείλεται, τουλάχιστον εν μέρει, στα σύνθετα θέματα κοστολόγησης και τιμολόγησης που θίγει η εν λόγω πρόσβαση. Ωστόσο, καθώς αυξάνονται η χωρητικότητα των κινητών δικτύων και οι εφαρμογές δεδομένων παράλληλα με την εξέλιξη της αγοράς κινητών επικοινωνιών μεγάλων ταχυτήτων, αναμένεται ότι η πρόσβαση αυτού του είδους θα αυξηθεί και θα εξελιχθεί αντίστοιχα.

4.3. Αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου

Στόχος του κοινοτικού κανονισμού περί αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο είναι η διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά και η ανάπτυξη του ανταγωνισμού, ιδίως για την διαδικτυακή πρόσβαση μεγάλων ταχυτήτων. Κοινοποιημένοι φορείς (σημαντική ισχύ στην αγορά) πρέπει να παρέχουν πλήρως αδεσμοποίητη πρόσβαση, όπου ολόκληρη η γραμμή μισθώνεται σε νεοεισερχόμενο, καθώς επίσης και μερισμένη πρόσβαση (κοινής χρήσης), όπου ο νεοεισερχόμενος μισθώνει μόνο το τμήμα υψηλών συχνοτήτων που ενδείκνυται για Ίντερνέτ υψηλής ταχύτητας.

Οι κοινοποιημένοι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να δημοσιεύουν προσφορά αποδεσμοποίησης αναφοράς (RUO) κατάλληλη για τις ανάγκες της αγοράς, που πρέπει συνεπώς να είναι επαρκώς λεπτομερής ώστε να προσφέρει στους φορείς εκμετάλλευσης τη δυνατότητα επιλογής μόνον των απαιτούμενων στοιχείων και ευκολιών του δικτύου. Οι κοινοποιημένοι φορείς πρέπει να ανταποκρίνονται σε εύλογα αιτήματα αποδεσμοποίησης και να εφαρμόζουν διαφανείς, δίκαιους και αμερόληπτους όρους, υπό την έννοια ότι πρέπει να παρέχουν σε άλλους φορείς εκμετάλλευσης ευκολίες ανάλογες με τις παρεχόμενες στους ίδιους και στις θυγατρικές τους. Τα τιμολόγια που χρεώνονται για αδεσμοποίητη πρόσβαση πρέπει να είναι κοστοστρεφή.

4.3.1. Προσφορές αποδεσμοποίησης αναφοράς (RUO)

Στην 7η έκθεση, η Επιτροπή σημείωσε ότι η πρόοδος στην υλοποίηση του κανονισμού δεν ήταν ικανοποιητική. Στη συνέχεια, η Επιτροπή ανέλαβε δράση έναντι πέντε κρατών μελών, όπου δεν υφίστατο RUO για κοινή (μεριζόμενη) πρόσβαση. Η κατάσταση αποκαταστάθηκε σύντομα, σήμερα δε υφίσταται προσφορά αναφοράς σε όλα τα κράτη μέλη, η οποία καλύπτει τόσο την πλήρη αποδεσμοποίηση όσο και τη μεριζόμενη πρόσβαση. Ωστόσο, η Επιτροπή ανέλαβε στη συνέχεια (Μάρτιος 2002) δράση έναντι τεσσάρων κρατών μελών, όπου η RUO δεν ήταν επαρκώς λεπτομερής, ιδίως στον βαθμό που δεν υπήρχε δυνατότητα πρόσβασης στον τοπικό υποβρόχο, το ερμάριο οδού που βρίσκεται κοντά στις εγκαταστάσεις του πελάτη και είναι απαραίτητο για πιθανότητα παροχής υπηρεσιών VDSL ή HDSL. Και στην περίπτωση αυτή τα κράτη μέλη ανέλαβαν δράση για την αποκατάσταση της εν λόγω έλλειψης.

Παρόλα αυτά, η πρόοδος κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους όσον αφορά την αποδεσμοποίηση συνέχισε να βραδυνορεί και είναι σαφές ότι επηρεάστηκε από την καθοδική πορεία στην τηλεπικοινωνιακή αγορά και τη δυσχέρεια που αντιμετώπιζαν οι φορείς εκμετάλλευσης για την προσέλκυση κεφαλαίων για επενδυτικούς σκοπούς. Τον Οκτώβριο του 2002 υπήρχαν στην ΕΕ 1 εκατομμύριο αποδεσμοποίητες γραμμές (από σύνολο περίπου

188 εκατομμυρίων συνδρομητικών γραμμών), κυρίως πλήρως αποδεσμοποιημένες (1 050 740) καθώς και μικρός αριθμός γραμμών μερισμένης πρόσβασης (27 700). Δεδομένου ότι τον Οκτώβριο του 2001 υπήρχαν 600 000 αδεσμοποιητές γραμμές, ο ρυθμός της αποδεσμοποίησης αρχίζει αργά να επιταχύνεται.

		Ανάθεση χονδρικής πρόσβασης			
	Ενεργοπ. κύρι. γραμμές PSTN κατεστ. φορέα (εκατ.)*	Αποδεσμοποιητές γραμμές		Γραμμές DSL χονδρικής	
		Πλήρως αποδεσμοποιητές γραμμές	Γραμμές μερισμένης πρόσβασης	Πρόσβαση δυφιορρεύματος	Απλή επαναπώληση
B	4,69	1 556	1 039	140	69 044
DK	3,32	44 061	6 960	250	
D	39,00	855 404	13	0	530 000
EL	5,54	93	0	0	0
E	17,43	1 181	0	166 413	
F	34,00	1 043	61	8 000	192 000
IRL	1,70	26	62	0	0
I	27,33	82 100	19	105 217	
L					
NL	8,21	18 629	10 478	0	0
A	3,14	7 300	0	22 100	0
P	4,27	20	0	5 633	
FIN	2,85	35 000	7 500	2 000	
S	6,50	2 818	1 568	2 000	80 000
UK	28,70	1 509	0	165 820	0
Συν. EU	186,68	1 050 740	27 700	477 573	871 044

*Για λόγους σύγκρισης. Ωστόσο, όλες αυτές οι γραμμές δεν είναι επιδεκτικές αποδεσμοποίησης.

Ωστόσο, οι καθυστερήσεις στην αντιμετώπιση εμποδίων ρυθμιστικού χαρακτήρα, ιδίως η έλλειψη ισότιμων όρων πρόσβασης και κοστοστρεφών τιμολογίων, προξενούν σημαντικά προβλήματα, καθώς οι νεοεισερχόμενοι αδυνατούν να αποκτήσουν κρίσιμη μάζα στην αγορά προτού δυσχερανθούν οι επενδύσεις εξαιτίας της αρνητικής οικονομικής συγκυρίας.

Σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν σημειωθεί τροποποιήσεις και βελτιώσεις σε προσφορές αναφοράς. Πλήρεις RUO δημοσιεύτηκαν τελικά το 2002 από τους κοινοποιημένους φορείς εκμετάλλευσης στο Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες (όπου εκκρεμεί η έγκριση ορισμένων στοιχείων από την ΕΡΑ, ενώ υπήρξαν τροποποιήσεις σε ορισμένες RUO έπειτα από παρέμβαση των ΕΡΑ (Δανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Αυστρία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο). Στη Γερμανία αφετέρου, δεν μπόρεσε να συμφωνηθεί RUO για το 2002 και έτσι παραμένει σε ισχύ η προσφορά του 2001, αναμένοντας καθορισμό εκ μέρους της ΕΡΑ. Βάσει

των απογοητευτικών αποτελεσμάτων όσον αφορά την αποδεσμοποίηση σε σειρά κρατών μελών, φαίνεται ότι οι ΕΡΑ θα πρέπει να καταφύγουν για ορισμένο ακόμα χρονικό διάστημα στις παρεμβατικές εξουσίες βάσει του κανονισμού ή του νέου πλαισίου ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα τιμολόγια θα είναι διαφανή και κοστοστρεφή καθώς και ότι οι όροι είναι πλήρεις και αμερόληπτοι.

Οι συχνότερες παρεμβάσεις που έγιναν εκ μέρους ΕΡΑ αφορούσαν θέματα τιμολογίων, τόσο για την τιμή αδεσμοποίητων και μεριζόμενων γραμμών, όσο επίσης και για τα τιμολόγια που εφαρμόστηκαν σε περιπτώσεις συντοπισμού και συναφών υπηρεσιών. Υπήρξαν βελτιώσεις στις τιμές που χρεώνονται για αποδεσμοποίηση κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, ενώ το μέσο μηνιαίο μίσθωμα για πλήρη αποδεσμοποίηση στην ΕΕ ανέρχεται πλέον σε 13€ και για μεριζόμενη πρόσβαση σε 6€. Υπάρχουν, ωστόσο, σημαντικές αποκλίσεις στα εν λόγω τιμολόγια και στα συναφή τέλη, ιδίως σύνδεσης. Όταν υπολογιστεί το μέσο κόστος για πλήρως αποδεσμοποιημένη γραμμή (με ετήσια απόσβεση των τελών αυτών²⁰), ο μέσος όρος για την ΕΕ θα ανέλθει σε 22,6€ μηνιαίως, με τιμές που κυμαίνονται από 12€ στη Δανία έως 32,7€ στην Φινλανδία. Για τη μεριζόμενη πρόσβαση, με τον ίδιο υπολογισμό προκύπτει μέσος όρος ΕΕ 16€, όπου οι τιμές κυμαίνονται μεταξύ 7€ στην Ισπανία και 24€ στο Λουξεμβούργο. Οι τιμές αυτές είναι γενικά υψηλές, ιδίως συγκρινόμενες με τη στάθμη μίσθωσης τηλεφωνικής γραμμής που χρεώνουν οι κατεστημένοι φορείς στον καταναλωτή. Μαζί με αποκλίσεις μεταξύ λιανικών και χονδρικών τελών, η σταθμή των τιμών φανερώνει σε ορισμένες περιπτώσεις ενδεχομένως αποκλίνουσες μεθοδολογίες τιμολόγησης.

Τιμές για πλήρη αποδεσμοποίηση²¹

	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	ΕΕ μ.ο.
Μηνιαίο μίσθωμα	13,3	8,3	12,5	11,5	12,6	10,5	16,8	11,1	15,8	13,5	10,9	13,8	14,7	11,3	16,2	12,8
Σύνδεση	79,9	45,4	70,6	123,4	20,0	78,7	121,5	91,4	185,6	79,0	54,5	82,9	216,0	165,2	140,3	103,6

Το ίδιο φαίνεται να προκύπτει από τις διακυμάνσεις της στάθμης των τελών αποδεσμοποίησης, χωρίς να μπορεί να εξηγηθεί απλώς σε σχέση με τις διαφορές στην κατανομή πληθυσμού ή με το πραγματικό κόστος των στοιχείων του δικτύου.

Τούτο φαίνεται ότι ισχύει ιδίως όσον αφορά την μεριζόμενη πρόσβαση. Φαίνεται ότι ο καταμερισμός του κόστους μεριζόμενης πρόσβασης γίνεται με διαφορετικούς τρόπους στην ΕΕ, και είναι δύσκολο να διαπιστωθεί δεν προκύπτει σαφώς εάν τα τιμολόγια είναι γνήσια κοστοστρεφή ή εάν έχουν αποδοθεί ορθά οι δαπάνες. Η διαφορά είναι μεταξύ καταμερισμού των δαπανών πλήρως στη φωνητική ζώνη μιας τηλεφωνικής γραμμής αφήνοντας στη μεριζόμενη πρόσβαση μόνο το αναπόφευκτο κόστος, είτε κατανομή 50/50 μεταξύ φωνητικής ζώνης και υψηλότερων συχνοτήτων, είτε τέλος εφαρμογή μειωμένων τιμών. Φαίνεται ότι κάθε προσέγγιση παρουσιάζει αρνητικά στοιχεία και ότι είναι πολύ δύσκολο να καθοριστεί ποιες πραγματικά δαπάνες συμμετέχουν. Ωστόσο, η πρώτη μεθοδολογία, που εφαρμόζεται σε μερικά κράτη μέλη, συνεπάγεται εν γένει χαμηλότερο κόστος.

²⁰ Ενώ η εν λόγω περίοδος απόσβεσης είναι αρκετά βραχεία, αντιστοιχεί στη μέση διάρκεια της σύνδεσης που συνάπτεται με τον συνδρομητή, πέραν της οποίας ο φορέας εκμετάλλευσης δεν διαθέτει καμία εγγύηση ότι θα διατηρήσει πελάτες.

²¹ Σε ορισμένα κράτη μέλη ισχύει διαφορετικό τέλος μίσθωσης εφόσον οι νεοεισερχόμενοι πρόκειται να χρησιμοποιήσουν μόνο τη φωνητική ζώνη της γραμμής· στον παρόντα πίνακα παρουσιάζεται το μηνιαίο μίσθωμα για χρήση το πλήρους φάσματος ή, κατά περίπτωση, για χρήση του ευρυζωνικού μέρους του φάσματος.

Ο τρόπος υπολογισμού των τελών για πλήρως αποδεδουλευμένη πρόσβαση βασίζεται, σε ορισμένα κράτη μέλη, σε ανασύνθεση του κόστους για την αντιγραφή των υφισταμένων δικτύων (τρέχον κόστος). Εξάλλου, όπου χρησιμοποιείται τρέχον κόστος, η χρησιμοποίηση σημαντικά διαφορετικών περιόδων απόσβεσης για παρόμοια στοιχεία του δικτύου παρέχει ενδεχομένως άλλη μια ερμηνεία για την απόκλιση των τελών εντός της ΕΕ. Οι διαφορετικές μέθοδοι κατανομής για κοινό κόστος ερμηνεύουν ενδεχομένως και την απόκλιση των τιμών.

4.3.2. Συντοπισμός

Οι νεοεισερχόμενοι σε σειρά κρατών μελών συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην πρακτική υλοποίηση του συντοπισμού, ιδίως όσον αφορά τους χώρους αποτελεσματικού συντοπισμού στον χώρο του κατεστημένου φορέα (Γερμανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία).

Είναι περιορισμένη η εμπειρία από την πρακτική εφαρμογή της αρχής της αμεροληψίας στην αποδεδουλευτική. Ένα θέμα που απασχολεί διάφορα κράτη μέλη είναι κατά πόσον η εφαρμογή της εν λόγω αρχής θα πρέπει να οδηγεί σε "ανάμειξη" αντί του χωριστού συντοπισμού, ιδίως όπου ο νεοεισερχόμενος απαιτεί μόνο μια σχετικά περιορισμένη επιφάνεια και όπου ο χώρος για χωριστό συντοπισμό είναι αναλογικά κατά πολύ ακριβότερος. Φαίνεται ότι η πρόσφατη πτώση της ζήτησης για χώρο συντοπισμού, από κοινού με την αυξανόμενη συνειδητοποίηση ενδεχόμενων διακρίσεων, έχει ως αποτέλεσμα την άσκηση μεγαλύτερης πίεσης υπέρ της ανάμειξης, που διατίθεται επί του παρόντος στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ενώ διατύπωνονται ορισμένες σαφείς ανησυχίες ως προς την ασφάλεια σε σχέση με τη θέση εγκατάστασης τηλεφωνικών γραμμών και τους κωδικούς πρόσβασης, φαίνεται ότι δεν αιτιολογούνται γενικές ρήτρες απορρήτου. Στη Γαλλία, έπειτα από παρέμβαση της ΕΡΑ έχει αρθεί η υποχρέωση εγκατάστασης χωριστών χώρων συντοπισμού, παραμένει όμως το πρόβλημα των θέσεων εγκατάστασης συνήθως σε περιοχές στρατηγικού ενδιαφέροντος, όπου έχουν ήδη κατασκευαστεί οι εν λόγω χώροι και όπου οι νεοεισερχόμενοι είναι υποχρεωμένοι να καταλαμβάνουν (και να πληρώνουν για) αυτούς τους χώρους.

Δημιουργεί δυσκολίες η τιμολόγηση για την μίσθωση χώρου συντοπισμού στις εγκαταστάσεις των κατεστημένων, πρώην μονοπωλιακών φορέων. Η Επιτροπή προτίθεται να εξετάσει περαιτέρω αυτό το θέμα μαζί με τις ΕΡΑ.

Περαιτέρω πρόβλημα είναι ο κίνδυνος διακρίσεων, όπου το τμήμα μάρκετινγκ ενός κατεστημένου φορέα ενδέχεται να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες πελατών που προτίθενται να αλλάξουν πάροχο, σε περίπτωση που ο νεοεισερχόμενος ζητεί πληροφόρηση σχετικά με τη διεύθυνση και την τεχνική εφικτότητα των δυνητικών αυτών πελατών.

4.4. Πρόσβαση σε δυοφορρέυμα

Η Επιτροπή υποστήριξε με συνέπεια ότι η ισότιμη παροχή δυοφορρευματικής πρόσβασης είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην τοπική πρόσβαση και, ιδίως, του Ίντερνετ υψηλών ταχυτήτων στην ΕΕ. Προτού ακόμη καταστεί υποχρεωτική η αποδεδουλευτική σε επίπεδο ΕΕ, η κοινοτική νομοθεσία κάλυπτε ορισμένες μορφές "μεριζόμενης πρόσβασης", όπου φορείς εκμετάλλευσης σε σημαντική ισχύ στην αγορά υποχρεούνται να τηρούν την αρχή της ισοτιμίας/αμεροληψίας κατά τη χρήση του σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και, ιδίως, όταν οι ίδιοι χρησιμοποιούν οποιονδήποτε τύπο ειδικής πρόσβασης σε δίκτυα. Πρέπει να παρέχουν σε άλλους μέσα και πληροφορίες σχετικά ειδική πρόσβαση σε δίκτυο υπό τους ίδιους όρους και την ίδια ποιότητα που ίσχυαν για τις δικές τους υπηρεσίες ή αυτές των θυγατρικών ή των εταίρων τους. Πρέπει περαιτέρω να

ανταποκρίνονται σε όλα τα αιτήματα πρόσβασης στο δίκτυο, συμπεριλαμβανόμενης πρόσβασης σε σημείο εκτός των συνήθων σημείων τερματισμού δικτύου.

Η δυφιορρευματική πρόσβαση (παροχή υπηρεσιών DSL από τον κατεστημένο φορέα εκμετάλλευσης) αναφέρεται στην κατάσταση κατά την οποία ο κατεστημένος φορέας εγκαθιστά ζεύξη υψύρρυθμης πρόσβασης προς τις εγκαταστάσεις του πελάτη και στη συνέχεια καθιστά τη ζεύξη πρόσβασης προσβάσιμη σε τρίτους, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν υψύρρυθμες υπηρεσίες οι πελάτες. Η δυφιορρευματική υπηρεσία μπορεί να οριστεί ως παροχή χωρητικότητας μετάδοσης μεταξύ ενός τελικού χρήστη που συνοδεύεται με τηλεφωνική σύνδεση και του σημείου διασύνδεσης που είναι διαθέσιμο στον νεοεισερχόμενο. Δεν περιλαμβάνονται προσφορές μεταπώλησης, καθώς σε αυτές δεν επιδιώκεται η παροχή διασύνδεσης ή χωρητικότητας μετάδοσης με τρόπο που να επιτρέπει σε νεοεισερχόμενους να παρέχουν τις δικές τους, προσαρμοσμένες υπηρεσίες DSL στους πελάτες τους.

Σε περίπτωση που κατεστημένος φορέας εκμετάλλευσης παρέχει, στον ίδιο, σε θυγατρική ή σε τρίτο, δυφιορρευματική πρόσβαση (συνήθως υπηρεσίες xDSL ανάλογα με το σημερινό επίπεδο τεχνολογίας), θα πρέπει στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με τις παραπάνω αναφερόμενες διατάξεις, να παρέχει μορφές πρόσβασης υπό διαφανείς και ισότιμους όρους και συνθήκες στους νεοεισερχόμενους.

4.4.1. Παρέμβαση των ΕΡΑ για την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης

Οι υπηρεσίες DSL εξαρτώνται από τον χάλκινο βρόχο, ενώ σε πολλές περιπτώσεις ο κατεστημένος φορέας συνεχίζει να βρίσκεται σε θέση ελέγχου των στενωπών του εν λόγω μέσου και οι νεοεισερχόμενοι δεν μπορούν να εγκαταστήσουν μόνοι τους τεχνολογίες και υπηρεσίες xDSL. Προκύπτει επομένως το περιθώριο για άμεση παρέμβαση των εθνικών αρχών ανταγωνισμού αναφορικά με την πρόσβαση σε DSL χονδρικής (δυφιορρευματική πρόσβαση και μεταπώληση). Στη Γαλλία, η ΕΡΑ συνεπέρανε ότι υφίστατο περίπτωση κατάχρησης, με αποτέλεσμα η ΕΡΑ να υποχρεώσει τον κατεστημένο φορέα να δημοσιεύσει προσφορά χονδρικής. Στην Ιταλία, αποκλείστηκε η δυνατότητα του κατεστημένου φορέα να δημοσιεύσει μελλοντικώς τιμολόγια λιανικής έως ότου η ΕΡΑ εγκρίνει το αντίστοιχο τιμολόγιο χονδρικής.

Η παρέμβαση, ωστόσο, για να εξασφαλιστεί ότι ο κατεστημένος φορέας δεν θα προκαταλάβει πλήρως την αγορά υπήρξε κατά κύριο λόγο καθήκον των ΕΡΑ. Σε πρόσφατη απόφαση και ακολουθώντας την απόσυρση της προσφοράς ADSL χονδρικής του κατεστημένου φορέα, η ΕΡΑ των Κάτω Χωρών έλαβε μια σημαντική απόφαση σχετικά με την δυφιορρευματική πρόσβαση. Η απόφαση αυτή ενισχύει τις απόψεις που διατυπώθηκαν σε προηγούμενες αποφάσεις στην Ιταλία και στη Γαλλία ότι, ενώ ο κατεστημένος φορέας απαγορεύεται να προσφέρει δυφιορρευματική πρόσβαση στον μεταγωγέα DSLAM ή ATM προς τα κατάντη σκέλη του, η αγορά είναι οργανωμένη κατά τρόπο ώστε να καθιστά απαραίτητη την υποχρέωση του κατεστημένου φορέα να παρέχει δυφιορρευματική πρόσβαση (και όχι απλώς ένα μεταπωλούμενο προϊόν) στα επίπεδα αυτά.

4.4.2. Τιμολόγια

Οι ΕΡΑ θα πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκή διαφάνεια λογαριασμών για τα προγράμματα τιμολόγησης που αφορούν πρόσβαση, τα οποία παρέχουν κατεστημένοι φορείς εκμετάλλευσης, ώστε να αποφεύγεται περιττή διεπιδότηση που θα μπορούσε να στρεβλώσει τις συνθήκες της αγοράς. Στις τιμές δύναται να γίνεται συνεκτίμηση εύλογων κινήτρων για αειφόρες επενδύσεις και αντιστάθμιση κινδύνων που συνδέονται με τη δρομολόγηση νέων

καινοτόμων υπηρεσιών, θα πρέπει όμως η ρυθμιστική εποπτεία τιμών να εμποδίζει τον κατεστημένο φορέα να έχει μονοπωλιακά ή υπερβολικά κέρδη από την επιχειρηματική του δραστηριότητα που αφορά δίκτυα πρόσβασης.

Στα κράτη μέλη υφίσταται μεγάλος αριθμός διάφορων προσφορών λιανικής, χονδρικής δυφιορρεύματος και μεταπώλησης για υπηρεσίες xDSL, με διάφορους συνδυασμούς ταχυτήτων δεδομένων και άλλων τεχνικών όρων, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται πολύ η σύγκριση των επιπέδων τιμών στην ΕΕ. Πράγματι, η ποικιλία και η πολυπλοκότητα των εν λόγω προσφορών συνιστούν αφεαυτού παράγοντα παρεμπόδισης της ανάπτυξης του ανταγωνισμού, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις οι φορείς εκμετάλλευσης και η ΕΡΑ είναι δύσκολο να καθορίσουν εάν υφίσταται συμπίεση τιμών μεταξύ προϊόντων χονδρικής και λιανικής.

Μεταξύ των χωρών που έχουν υποβάλει δεδομένα τιμών, π.χ. το τιμολόγιο για διευθέτηση 512Mbit/s ADSL που χρεώνεται νεοεισερχόμενο φορέα εκμετάλλευσης, φαίνεται ότι κυμαίνεται μεταξύ 13,3€ στο Βέλγιο και 25,4€ στην Αυστρία, ακόμα όμως και στην περιορισμένη αυτή σύγκριση υφίστανται διαφορές στις τεχνικές παραμέτρους, τουλάχιστον στο σημείο σύνδεσης όπου παρέχεται η υπηρεσία (τοπικό DSLAM ή μεταγωγέας ATM).

4.5. Οι κανονιστικές πτυχές της ανάπτυξης του ανταγωνισμού στις ευρυζωνικές επικοινωνίες: τοπική πρόσβαση και υψίρρυθμη πρόσβαση στο Ίντερνετ

Η Επιτροπή, από την εποχή της ανακοίνωσής της σχετικά με την αποδεσμοποιημένη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο²², υπογράμμισε τον συμπληρωματικό ρόλο της πλήρους αποδεσμοποίησης, της μερισμένης πρόσβασης και της δυφιορρευματικής πρόσβασης στην διαδικασία υπέρβασης του περιορισμένου ανταγωνισμού στην τοπική πρόσβαση καθώς και στην ανάπτυξη ευρυζωνικής πρόσβασης. Οι κατεστημένοι φορείς εκμετάλλευσης μπορούσαν κατά τη διάρκεια μεγάλης χρονικής περιόδου να αναπτύσσουν και να εγκαθιστούν τα δικά τους δίκτυα τοπικής πρόσβασης, προστατευόμενοι από αποκλειστικά δικαιώματα και χρηματοδοτούμενοι από μονοπωλιακές προσόδους. Κατά συνέπεια, διαθέτουν μείζονα πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη υπηρεσιών xDSL, καθώς οι τεχνολογίες έχουν αναπτυχθεί για μεγιστοποίηση της χρήσης του χάλκινου δικτύου, μιας υποδομής που είναι πολύ δύσκολη και δαπανηρή στην αναπαραγωγή της από νεοεισερχόμενους.

Υπό το φως της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά την αποδεσμοποίηση και την δυφιορρευματική πρόσβαση που περιγράφεται παραπάνω, το πλεονέκτημα του πρωτοεισερχόμενου που διαθέτουν οι κατεστημένοι φορείς, σε συνδυασμό ενίοτε με αρπακτική τιμολόγηση και άλλες συμπεριφορές που αντιβαίνουν στον ανταγωνισμό, φαίνεται ότι προκαταλαμβάνουν την αγορά υψίρρυθμων υπηρεσιών Ίντερνετ μέσω του τηλεφωνικού δικτύου. Ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι οι νεοεισερχόμενοι ελέγχουν ποσοστό 22% των πελατών xDSL. Ωστόσο, η διείσδυση των νεοεισερχόμενων στην αγορά είναι πολύ άνιση στα διάφορα κράτη μέλη και απαιτείται ακόμα ισχυρή ρυθμιστική προσπάθεια για συμπίεση τιμών στη δυφιορρευματική πρόσβαση, καθώς επίσης και η γενική εφαρμογή της αρχής της ισοτιμίας, ώστε να μπορέσει να αναπτυχθεί το εν λόγω μερίδιο της αγοράς. Έτσι θα δημιουργηθεί στη συνέχεια η κρίσιμη μάζα μεριδίου αγοράς που θα παράσχει στους νεοεισερχόμενους τη δυνατότητα ευρύτερης χρήσης της αποδεσμοποίησης.

²²

COM(2000) 237 τελικό, 26 Απριλίου 2000

Διάθεση λιανικής ευρυζωνικής ιντερνετικής πρόσβασης												
	Γραμμές DSL κατεστ.	Γραμ. DSL νεοεισερχομ. μέσω PSTN					Γραμ. πρόσβ. κατεστη. με άλλα μέσα			Γραμμ πρόσβ. νεοεισερχ. με άλλα μέσα		
		Πλ. ULL	Μεριζ. πρόσβ.	Δυφιορ. πρόσβ.	Μεταπώλ.	Σύν.	Καλωδ. modem	Άλλο *	Σύν.	Καλωδ. modem	Άλλο *	Σύν.
B	370 728	272	100	140	69 044	69 556		953	953	308 351	4 246	312 597
DK	216 000	44 061	6 960	250		51 271	42 000	31 328	73 328	79 549	8 602	88 151
D	2 580 000	161 000	13		530 000	691 013		19 000	19 000	86 000		86 000
EL	0	93	0	0	0	93	0	0	0	0	593	593
E	579 903			166 413		166 413			0	231 011	8 012	239 023
F	691 000	1 043	61	8 000	192 000	201 104	47 560		47 560	186 031	1 000	187 031
IRL	1 714	49	134	0	0	183	0	1	1	1 478	100	1 578
I	475 000	42 285	0	105 217		147 502	0	330	330	0	117 798	117 798
L												
NL	221 676	18 629	10 478	0		29 107			0	800 000		800 000
A	113 900	3 876	0	22 100	0	25 976	0		0	220 000		220 000
P	5 155	20		5 633		5 653	75 104		75 104	42 548		42 548
FIN	112 000	10 000	7 500	2 000		19 500	16 000	29 400	45 400	25 000	4 600	29 600
S	264 000			2 000	80 000	82 000	55 000	3 000	58 000	0		0
UK	232 014	1 509	0	165 820	0	167 329	0	160 000	160 000	598 000	69 000	667 000
Σύν. ΕΕ	5 863 090	282 837	25 246	477 573	871 044	1 656 700	235 664	244 012	479 676	2 577 968	213 951	2 791 919

* "Άλλο" αφορά WLL, συνδέσεις οπτικών ινών, μισθωμένων γραμμών και δορυφορικές

Το Λουξεμβούργο δεν ανέφερε στοιχεία. Από τα 187 εκατομμύρια υφιστάμενες συνδρομητικές γραμμές PSTN, 7,52 εκατομμύρια (4%) είναι ευρυζωνικές, κυρίως γραμμές xDSL. Πολλές από αυτές λειτουργούν από τους κατεστημένους φορείς (5,86 εκατ. γραμμές), ενώ 1,66 εκατομμύρια (ή 22%) των λιανικών συνδρομητών εξυπηρετούνται με υπηρεσίες xDSL από νεοεισερχόμενους μέσω αποδεσμοποίησης, δυφιορρευματικής πρόσβασης ή μεταπώλησης. Λαμβανομένου υπόψη ότι περισσότερες από 871 000 από αυτές τις γραμμές "νεοεισερχομένων" είναι γραμμές μεταπώλησης που λίγο διαφέρουν από τα προϊόντα των κατεστημένων φορέων, καθώς και ότι ποσοστό άνω των 90% του υπολοίπου είναι εγκατεστημένες σε τρία κράτη μέλη, προκύπτει σαφώς η πραγματική κατάσταση του ανταγωνισμού: πλήρης κυριαρχία των κατεστημένων φορέων.

Κάπως λιγότερο απογοητευτική είναι η κατάσταση αν εξεταστεί ο ανταγωνισμός σε όλες τις πλατφόρμες πρόσβασης. Λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις γραμμές PSTN όσο και όλα τα λοιπά μέσα πρόσβασης, ιδίως τις συνδέσεις καλωδιακού διαποδιαμορφωτή (modem), υφίστανται επί του παρόντος στην ΕΕ περίπου 10,79 εκατομμύρια ευρυζωνικές συνδέσεις για πελάτες. Από αυτές, περίπου 6,34 εκατομμύρια συνδέσεις ανήκουν σε κατεστημένους φορείς εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιών, ενώ περίπου 4,44 ή ποσοστό 41% του συνόλου των ευρυζωνικών συνδέσεων ανήκουν σε νεοεισερχόμενους φορείς.

Στην έβδομη έκθεση είχε ήδη γίνει αναφορά στην περίπτωση της Γερμανίας, λόγω χάρη, όπου τα φαινομενικώς υγιή δεδομένα σχετικά με την πλήρη αποδεσμοποίηση συγκαλύπτουν το γεγονός ότι οι περισσότερες αδεσμοποιητές γραμμές χρησιμοποιούνται για άλλους σκοπούς εκτός της παροχής υπηρεσιών DSL και όπου οι λιανικές DSL φαίνεται ότι παρέχονται από τους κατεστημένους φορείς κάτω του κόστους. Η άποψη αυτή υποστηρίχθηκε στη συνέχεια από την γερμανική επιτροπή μονοπωλίου, η οποία, σε έκθεση που εξέδωσε τον Δεκέμβριο του 2001, επεσήμανε την ουσιαστική μονοπώληση υπηρεσιών DSL από τον κατεστημένο φορέα βάσει των λόγων που παρουσιάζονται στην έβδομη έκθεση.

Πρόκειται για ένα παράδειγμα των επιπτώσεων της κυριαρχίας του κατεστημένου φορέα μιας αγοράς σε μια άλλη, στη μέση δεδομένη αγορά, όπου οι νεοεισερχόμενοι φορείς περιορίζονται στη χρήση αδεσμοποιητών γραμμών για ανταγωνισμό στην αγορά ISDN, επειδή δεν μπορούν να ανταγωνιστούν με τον κατεστημένο φορέα στην αγορά DSL. Σε άλλες χώρες απλώς δεν υπήρξε αποτελεσματική εδραίωση των αδεσμοποιητών γραμμών, εξαιτίας της αδυναμίας των νεοεισερχόμενων να ανταγωνιστούν με τις λιανικές προσφορές DSL του κατεστημένου φορέα. Υφίστανται διάφορα μέσα προώθησης της πρόσβασης στο δίκτυο

σταθερών γραμμών, οι νεοεισερχόμενοι όμως δεν μπορούν να εμποδίσουν επιχειρηματική θέση ή να αιτιολογήσουν επενδυτικές δαπάνες εφόσον συνεχίζει να υφίσταται έλλειψη σαφήνειας ως προς τις κανονιστικές ρυθμίσεις ή βεβαιότητας αναφορικά με τις πολιτικές τιμολόγησης που ακολουθούν οι κατεστημένοι φορείς για τις λιανικές ευρυζωνικές υπηρεσίες τους.

Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται όπου το τέλος μίσθωσης γραμμών είναι χαμηλότερο (όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Γερμανίας, της Ελλάδας, της Ισπανίας, της Ιρλανδίας, της Πορτογαλίας, της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου) από το τέλος αποδεσμοποίησης των χρόνων εκμετάλλευσης. Φυσικά, στις περισσότερες περιπτώσεις, το κόστος της συνδρομής αυξάνεται εάν ο τελικός χρήστης επιλέξει σύνδεση DSL από τον κατεστημένο φορέα, πάντως φαίνεται ότι η κατάληξη είναι ένα καθεστώς όπου ουσιαστικά περιθώριο για νεοεισερχόμενους φορείς.

Όπως δηλώθηκε παραπάνω, η πλήρης αποδεσμοποίηση, η μεριζόμενη πρόσβαση και η δυοιορρευματική πρόσβαση πρέπει να θεωρούνται συμπληρωματικές δυνατότητες για το άνοιγμα του ανταγωνισμού στην τοπική πρόσβαση. Υπό τις συνθήκες αυτές είναι σαφές ότι δεν μπορεί να υπάρξει χαλάρωση εκ μέρους των ρυθμιστικών αρχών στην πλήρη επιβολή της εν λόγω υποχρέωσης πρόσβασης.

Ένα θέμα που πρέπει να εξεταστεί λεπτομερώς από τις ΕΡΑ είναι ο αντίκτυπος σε νεοεισερχόμενους φορείς των τεχνικών περιορισμών που αφορούν τις προσφορές πρόσβασης των κατεστημένων φορέων. Ορισμένοι κατεστημένοι φορείς θεωρούν ότι συμμορφώνονται με τον κανόνα της ισοτιμίας/αμεροληψίας παρέχοντας πρόσβαση μόνο στο σημείο όπου δίδεται πρόσβαση στο κατάντι σκέλος του (σε ένα άκρο του τοπικού DSLAM²³, στο άλλο σε εθνικό σημείο παρουσίας (POP)). Στην πράξη όμως, τούτο ενδεχομένως συνεπάγεται υψηλό κόστος μετάβασης για νεοεισερχόμενο φορέα του οποίου το δίκτυο δεν έχει την ίδια γεωγραφική κάλυψη και τοπογραφία ή, εναλλακτικά, μπορεί να τον περιορίσει στον ρόλο απλού μεταπωλητή εάν δεν είναι σε θέση να ελέγχει την ποιότητα και τον αριθμό των δεδομένων που παρέχονται στον απομακρυσμένο πελάτη, ο οποίος συνδέεται μέσω του δικτύου του κατεστημένου φορέα με το δικό του POP. Για το λόγο αυτό η πρόσβαση στο επίπεδο ATM είναι μεγάλης σημασίας για νεοεισερχόμενους φορείς, όπως και η πρόσβαση σε κατά περίπτωση DSLAM και POP, ώστε να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν πλήρως το δίκτυό τους (ή εναλλακτικές προσφορές δικτύου) και να ορίσουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά της σύνδεσης προς τον τελικό χρήστη.

Η ανάγκη εγρήγορσης ως προς τις κανονιστικές ρυθμίσεις θα συνεχίσει να υφίσταται για ορισμένο χρονικό διάστημα, δεδομένου ότι οι εναλλακτικές μορφές πρόσβασης διευρύνουν με πολύ αργό ρυθμό τον ανταγωνισμό στην πλειονότητα των κρατών μελών. Εκτός της αξιοσημείωτης επιτυχίας της πρόσβασης με καλωδιακό διαποδιαμορφωτή, η πρόσβαση μέσω WLL, ινών, δορυφορικών συνδέσεων και συνδέσεων με μισθωμένες γραμμές δεν έχει αναπτυχθεί σημαντικά, μολονότι υφίστανται ενθαρρυντικά μηνύματα από το ΗΒ (μισθωμένες γραμμές) και την Ιταλία (δορυφορικές και ίνες).

Η πρόσβαση με καλωδιακό διαποδιαμορφωτή είχε αξιοσημείωτη επιτυχία στις Κάτω Χώρες, το Βέλγιο και το Ηνωμένο Βασίλειο, είναι δε επίσης αρκετά ισχυρή στην Ισπανία, την Αυστρία και τη Γαλλία. Οι φορείς εκμετάλλευσης καλωδιακού δικτύου αντιμετωπίζουν επίσης σειρά κανονιστικών και οικονομικών εμποδίων όσον αφορά την αναβάθμιση των δικτύων τους, γεγονός που, εκτός από τις παραπάνω χώρες, ότι επί του παρόντος δεν είναι σε

---

²³ πολυπλέκτης πρόσβασης DSL (access multiplexer)

θέση να προσφέρουν σοβαρό ανταγωνισμό, ούτε να αναπτύξουν τις ευρυζωνικές ευκολίες τους με ρυθμό που επαρκεί ώστε να συμβαδίζουν με την ταχύτητα της ανάπτυξης των ανταγωνιστικών φορέων παροχής DSL.

Ο ασύρματος τοπικός βρόχος (WLL) απέτυχε να ανταποκριθεί στις επαγγελίες του, ενώ σειρά αδειοδοτημένων φορέων εκμετάλλευσης δεν εκπλήρωσαν τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από την άδεια τους όσον αφορά ανάπτυξη και εγκατάσταση· ορισμένοι προχώρησαν σε ρευστοποίηση ή αναγκάστηκαν να επιστρέψουν τις άδειές τους. Υπάρχουν μικροί μόνο θύλακοι συνδέσεων WLL σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη, δηλαδή ελάχιστος ή καθόλου ανταγωνισμός σε σχέση με τις άλλες μορφές ευρυζωνικής πρόσβασης.

Ενώ η τρέχουσα οικονομική κατάσταση και η έλλειψη χρηματοδότησης επιδοτήσεων έχει σαφέστατο αντίκτυπο στην εξέλιξη των υποδομών εναλλακτικής πρόσβασης, είναι σαφές ότι η δεσπόζουσα θέση των κατεστημένων φορέων στην αγορά πρόσβασης μέσω σταθερής γραμμής αποτρέπει την ανάπτυξη ανταγωνισμού στο σύνολο των ευρυζωνικών υπηρεσιών. Οι εθνικά χαμηλές τιμές λιανικής για υπηρεσίες DSL που παρέχουν κατεστημένοι φορείς εκμετάλλευσης, αντί να διευρύνουν τους στόχους του προγράμματος eEurope, θα τείνουν να υποθηκεύουν τον ανταγωνισμό και, μακροπρόθεσμα, θα οδηγήσουν σε υψηλότερες τιμές για καταναλωτές ευρυζωνικών υπηρεσιών.

4.6. Μισθωμένες γραμμές

Η Επιτροπή έχει κατ'επανάληψη υπογραμμίσει ότι η έγκαιρη και αποτελεσματική διάθεση φάσματος μισθωμένων γραμμών σε κοστοστρεφείς τιμές αποτελεί απαραίτητο όρο για την ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ιδίως στην υψίρρυθμη πρόσβαση στο Ίντερνετ. Βάσει του ισχύοντος πλαισίου, οι κοινοποιημένοι (ως κατέχοντες σημαντική ισχύ στην αγορά) φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να παρέχουν ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών (από φωνητικό εύρος ζώνης έως 2 Mbit/s) σύμφωνα με συγκεκριμένα τεχνικά πρότυπα, σε κοστοστρεφή τιμολόγια και σε ισότιμη βάση²⁴.

Εξάλλου, τουλάχιστον ένας φορέας εκμετάλλευσης πρέπει να υπέχει υποχρέωση παροχής ελάχιστης δέσμης μισθωμένων γραμμών σε κάθε σημείο της εθνικής επικράτειας. Κατά συνέπεια, το ερώτημα κατά πόσον ένας φορέας εκμετάλλευσης διαθέτει σημαντική ισχύ στην αγορά μισθωμένων γραμμών και για ποιους τύπους αριθμών δεδομένων, είναι ήσσονος σημασίας σε σχέση με την απαίτηση εξασφάλισης της προμήθειας μισθωμένων γραμμών σε ολόκληρη την αγορά. Δεδομένων των εξελίξεων στην χωρητικότητα μετάδοσης και στις ανάγκες της αγοράς έπειτα από την κατάρτιση της νομοθεσίας, το ερώτημα εάν η εν λόγω υποχρέωση εφοδιασμού πρέπει να επιβληθεί και για υψηλότερο ζωνικό εύρος, πρέπει να καθοριστεί από τις ΕΡΑ. Στις Κάτω Χώρες, π.χ. ο κατεστημένος φορέας δεν διαθέτει σημαντική ισχύ στην αγορά για γραμμές λιανικής άνω των 2Mbit/s. Στο ΗΒ, ο κατεστημένος φορέας υπέβαλε τον Οκτώβριο του 2001 αίτηση ώστε η OFTEL να καθορίσει ότι δεν διαθέτει σημαντική ισχύ στην αγορά για μισθωμένες γραμμές υψηλού ζωνικού εύρους, ενώ η OFTEL αντέδρασε στην απουσία ανταγωνισμού σε επίπεδο λανθάνουσας αναλαμβάνοντας δράση σε επίπεδο χονδρικής. Στη Δανία, η ΕΡΑ όρισε ότι οι υποχρεώσεις παροχής διεθνών κυκλωμάτων θα μπορούσαν να αρθούν και ότι οι υποχρεώσεις που αφορούν την παροχή δικτύων κορμού θα μπορούσαν να αρθούν σταδιακά.

---

²⁴ Που σημαίνει ότι θα εφαρμόζονται παρόμοιοι όριοι σε παρόμοιες περιστάσεις για οργανισμούς που παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες, με τους ίδιους όρους και ποιότητα που παρέχουν στις δικές τους υπηρεσίες ή στις υπηρεσίες των θυγατρικών τους.

Ο αυξανόμενος αριθμός κρατών μελών με σημαντικό ανταγωνισμό στην χωρητικότητα υψίρρυθμης μετάδοσης έχει ως αποτέλεσμα λιγότερους χαρακτηρισμούς φορέων με σημαντική ισχύ στην αγορά για τις υψίρρυθμες γραμμές, ξεκινώντας από τα διεθνή κυκλώματα. Ταυτόχρονα, παράλληλα με την μετάβαση της ΕΕ προς το νέο πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων, πρέπει οι ΕΡΑ να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων για μικρές αποστάσεις και ακραία κυκλώματα, καθώς επίσης και ότι θα συνεχίσει να ορίζεται ένας προμηθευτής για την ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών σε ολόκληρη την επικράτειά τους.

4.6.1. Τιμολόγηση

Παρά το γεγονός ότι οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις ισχύουν σε κοινοτικό επίπεδο περισσότερο από μια δεκαετία συχνά οι νεοεισερχόμενοι είναι υποχρεωμένοι να στηρίζονται σε λιανικά τιμολόγια με έκπτωση ή στην εφαρμογή μειωμένων τιμών, ενώ υπάρχουν ακόμη κράτη μέλη όπου δεν έχει ακόμη εξασφαλιστεί τελείως η κοστοστρέφεια των τιμολογίων μισθωμένων γραμμών (Βέλγιο, Αυστρία). Στο Βέλγιο, εκπονείται μελέτη που αφορά το μοντέλο κοστολόγησης για μισθωμένες γραμμές, καθώς και άλλη μελέτη για τους φορείς εκμετάλλευσης που πιθανώς διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά, ενώ στην Ιρλανδία πραγματοποιείται ανασκόπηση της τιμολόγησης μισθωμένων γραμμών. Η Φινλανδία, σε φορείς που διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά δεν επιβάλλεται υποχρέωση κοστοστρέφειας όσον αφορά την παροχή μισθωμένων γραμμών, λόγω του ότι υφίσταται ήδη στην εν λόγω αγορά αποτελεσματικός ανταγωνισμός. Στο Λουξεμβούργο οι μειώσεις προς τους πελάτες έχει ως αποτέλεσμα τιμολόγια κάτω από αυτά που ορίζει η καθοριστική αρχή, γεγονός που προκαλεί προβλήματα στους ανταγωνιστές.

4.6.1.1. Εθνικές μισθωμένες γραμμές

Η πλέον αξιοσημείωτη εξέλιξη από τον Αύγουστο 2001 όσον αφορά γραμμές 64Kbit/s, είναι ότι σταθεροποιήθηκαν τα τέλη, με μόνον 0,5% μέση μείωση για τα τρία εξεταζόμενα κυκλώματα (2, 50 και 200 km). Η μέση αυτή μείωση αποκρύπτει μικρή αύξηση (0,6%) στην τιμή τοπικών κυκλωμάτων, η οποία αντισταθμίζεται από μειώσεις στα κυκλώματα 200km (-2%). Η σταθερότητα αυτή τερματίζει μια τριετή καθοδική τάση που αντιστοιχούσε σε γενική μείωση 25% για τη χρονική περίοδο 1998 έως 2002 (20% μείωση στα τοπικά κυκλώματα και 30% για κυκλώματα 50km και 200km).

Το Ηνωμένο Βασίλειο συνεχίζει να είναι το πλέον ακριβό κράτος μέλος για κυκλώματα 64 Kbit/s τοπικά και 200 km. Όσον αφορά τα τοπικά κυκλώματα, οι τιμές στη φθηνότερη χώρα, στη Γερμανία, είναι 64% χαμηλότερες απ'ό,τι στο ΗΒ. Επτά κράτη μέλη είναι φθηνότερα από τον κοινοτικό μέσο όρο για τις εν λόγω γραμμές, μόνον όμως πέντε είναι φθηνότερα για τα κυκλώματα 200km. Το 2002, στο Βέλγιο και στην Αυστρία σημειώθηκε αύξηση των τιμών ενώ στην Γερμανία, την Ισπανία και τη Γαλλία παρατηρήθηκαν μειώσεις.

Για τις γραμμές 2Mbit/s η μέση μείωση είναι μεγαλύτερη (3,5%) απ'ό,τι για τις γραμμές 64Kbit/s, οφειλόμενη κυρίως σε μειωμένες τιμές στα τοπικά κυκλώματα (περίπου 5%). Στις δυο άλλες αποστάσεις που εξετάστηκαν (50km και 200km) παρατηρήθηκαν μειώσεις 2,4% και 3,2% αντιστοίχως. Ωστόσο, ο γενικός ρυθμός της καθοδικής τάσης μειώθηκε εντυπωσιακά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, δεδομένου ότι για την χρονική περίοδο 1998-2002 η μέση μείωση για κυκλώματα 2Mbit/s, σε όλες τις αποστάσεις, ανήλθε σε 37%.

Οι διαφορές μεταξύ χωρών στα τέλη μίσθωσης είναι εντονότερες απ'ό,τι στην περίπτωση των γραμμών 64 Kbit/s. Κυκλώματα 2 km στη Δανία (1 956€) είναι 85% φθηνότερα απ'ό,τι στις Κάτω Χώρες (13 363€). Αντίθετα με την κατάσταση που ίσχυε για τα 64Kbit/s, ο αριθμός

χωρών με χρέωση φθηνότερη από τον κοινοτικό μέσο όρο (7) δεν μεταβάλλεται με την απόσταση.

Στα κυκλώματα 200km, η Ισπανία είναι η ακριβότερη χώρα (58 893€), με την Σουηδία (12 737€) να είναι φθηνότερη κατά 78%. Στην Αυστρία παρατηρήθηκε σημαντική μείωση στα τοπικά κυκλώματα, ύψους 46%, που αντισταθμίστηκε από αύξηση 9% σε κυκλώματα μεγαλύτερων αποστάσεων. Στην Ισπανία, η μέση μείωση στα τοπικά κυκλώματα και στις γραμμές 200km ήταν 5,5%. Αντίθετα, ο αντίκτυπος της τεράστιας αύξησης τελών στα τοπικά κυκλώματα του HB (29%) μετριάστηκε κάπως από μείωση σε κυκλώματα μεγάλων αποστάσεων (15%).

4.6.1.2. Διεθνείς μισθωμένες γραμμές

Αντίθετα με τις εθνικές μισθωμένες γραμμές, τα μέσα ετήσια μισθώματα για διεθνή ημικυκλώματα συνέχισαν να παρουσιάζουν μείωση στην ΕΕ κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους. Στα κυκλώματα 64 Kbit/s συνεχίστηκε η καθοδική τάση με τον ίδιο ή μεγαλύτερο ρυθμό για γραμμές σε κοντινές κοινοτικές χώρες και τις ΗΠΑ αντίστοιχα, αλλά μειώθηκε για γραμμές σε απομακρυσμένες κοινοτικές χώρες. Η μέση μείωση σε σχέση με τον Αύγουστο του 2001 είναι 7,4%, και η μεγαλύτερη μείωση παρατηρήθηκε στα κυκλώματα προς τις ΗΠΑ (11%).

Η Ελλάδα συνεχίζει να είναι η ακριβότερη χώρα της ΕΕ για τις γραμμές 64 Kbit/s. Το Βέλγιο και το Ηνωμένο Βασίλειο μοιράζονται τη θέση της δεύτερης ακριβότερης χώρας, μολονότι στις δυο αυτές χώρες, ιδίως στο Ηνωμένο Βασίλειο, σημειώθηκαν τεράστιες μειώσεις τιμών στα κυκλώματα προς τις ΗΠΑ, όπως και στην Ιρλανδία και την Φινλανδία. Οι φθηνότερες χώρες είναι το Λουξεμβούργο και η Δανία. Οι τιμές για απομακρυσμένες κοινοτικές χώρες στο Λουξεμβούργο είναι 64% φθηνότερες απ'ό,τι στην Ελλάδα.

Οι μειώσεις στις γραμμές 2 Mbit/s ακολούθησαν την τάση των προηγούμενων ετών, ανεξάρτητα από απόσταση. Και πάλι, Ελλάδα, Σουηδία και Πορτογαλία είναι οι πιο ακριβές χώρες όσον αφορά απομακρυσμένους περιορισμούς. Στην άλλη άκρη βρίσκονται το Λουξεμβούργο και η Φινλανδία που προσφέρουν τις φθηνότερες τιμές. Για κοντινούς κοινοτικούς προορισμούς, η Ελλάδα και η Ισπανία είναι οι ακριβότερες, ενώ η Δανία η φθηνότερη χώρα με μεγάλη απόσταση.

4.6.2. Χρόνος παράδοσης και ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών

Κατά την κατάρτιση της ετήσιας έκθεσης για τις μισθωμένες γραμμές, η προσοχή της Επιτροπής στράφηκε στη δυνατότητα για σημαντικές εξελίξεις στους χρόνους παράδοσης στα τέλη του 2001 και στις αρχές του 2002, μεταξύ χωρών που είχαν τις χειρότερες επιδόσεις στην παράδοση (Γερμανία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες). Πάντως οι ελπιζόμενες αυτές βελτιώσεις δεν έχουν ακόμα επιβεβαιωθεί από τις ετήσιες στατιστικές, ενώ στις χώρες αυτές παραμένουν ακόμη προβλήματα, καθώς επίσης και στην Αυστρία, όσον αφορά σειρά ρυθμού δεδομένων μισθωμένων γραμμών, σε σύγκριση με τις χώρες της ΕΕ με τη βέλτιστη πρακτική.

Η σύγκριση του χρόνου παράδοσης και άλλων κατηγοριών θέτει, πάντως, το ζήτημα των ακριβών κριτηρίων χρονοπρογραμματισμού που χρησιμοποιήθηκαν, όπου υφίστανται ακόμη αμφιβολίες ως προς το εάν η χρονική περίοδος παράδοσης μετριέται από το ίδιο χρονικό σημείο κίνησης σε όλα τα κράτη μέλη. Σημειώθηκαν σημαντικές βελτιώσεις σε συμφωνίες επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών (Ιρλανδία, Γαλλία), όπου οι κατεστημένοι φορείς ανέλαβαν τη δέσμευση να παράσχουν συγκεκριμένο επίπεδα ποιότητας υπηρεσιών και,

εξίσου σημαντικό, υφίστανται σήμερα αυστηρές ποινικές ρήτρες σε περιπτώσεις μη τήρησης των ισχυόντων όρων ποιότητας για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Όσον αφορά την παράδοση συνήθων ή ειδικής ποιότητας μισθωμένων γραμμών φωνητικού ζωνικού εύρους, οι μακρύτεροι χρόνοι παράδοσης έχουν καταγραφεί στην Ιρλανδία, όπου η κατάσταση έχει επί του παρόντος επιδεινωθεί από το τελευταίο έτος στις γραμμές συνήθους ποιότητας. Σημαντικές βελτιώσεις παρατηρήθηκαν στις Κάτω Χώρες και την Αυστρία, μαζί όμως με την Ισπανία και τη Γερμανία, οι χώρες αυτές συνεχίζουν να βρίσκονται μεταξύ των χωρών με τις μακρύτερες χρονικές περιόδους παράδοσης στις εθνικές γραμμές. Όσον αφορά τις γραμμές 64 Kbit/s, η Γερμανία έχει την μεγαλύτερη περίοδο παράδοσης, 90 ημέρες, ενώ στην άλλη άκρη του φάσματος, με 21 ημέρες, βρίσκεται η Γαλλία. Οι γαλλικές αρχές ανέφεραν ότι το 2001 εισήχθη καθεστώς παράδοσης εντός 14 ημερών. Στη Γερμανία, προηγούμενη δράση που είχε αναλάβει η ΕΡΑ για τα τιμολόγια ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2002 με απόφαση, η οποία καθόριζε δεσμευτικά χρονικά περιθώρια για την παράδοση μισθωμένων γραμμών στην κατηγορία αυτή, καθώς και στα 2 Mbit/s.

Στις γραμμές 2 Mbit/s, που αποτελούν κεντρικό προϊόν για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην τοπική υψίρρυθμη πρόσβαση, ο χρόνος παράδοσης δεν μειώθηκε σημαντικά από το περασμένο έτος. Και πάλι στη Γερμανία σημειώθηκε η μεγαλύτερη καθυστέρηση (168 ημέρες) σε σύγκριση με τις σχετικά σύντομες χρονικές περιόδους που ανέφεραν το Λουξεμβούργο και η Ελλάδα. Η κατάσταση όσον αφορά μισθωμένες γραμμές υψηλότερης χωρητικότητας είναι δυσχερέστερο να κριθεί, δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν ήταν σε θέση να αναφέρουν στοιχεία στις διάφορες κατηγορίες, σε ορισμένες περιπτώσεις επειδή δεν υφίσταται χαρακτηρισμός σημαντικής ισχύος στην αγορά και επομένως δεν υπάρχει υποχρέωση αναφοράς.

Κατά τη διαπίστωση των σχετικών επιδόσεων των κρατών μελών στην τιμολόγηση και την παράδοση μισθωμένων γραμμών, μπορούν να προσδιοριστούν ορισμένες περιπτώσεις "βέλτιστης πρακτικής". Ο κατεστημένος φορέας στη Δανία επέτυχε να διατηρήσει τις χαμηλότερες τιμές σε διάφορες ταχύτητες δεδομένων και αποστάσεων των μισθωμένων του γραμμών, και είναι προφανές ότι θα πρέπει να αποτελέσει στόχο προς επίτευξη και για τις άλλες χώρες. Όσον αφορά χρόνο παράδοσης, όπου η Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (Kingston) επέτυχαν καλά αποτελέσματα σε διάφορες κατηγορίες, το Βέλγιο είχε τις σταθερότερες επιδόσεις στην εξασφάλιση ταχείας παράδοσης μισθωμένων γραμμών. Τέλος, και μολονότι έχουν υπάρξει σημαντικά προβλήματα όσον αφορά τους χρόνους παράδοσης, φαίνεται ότι στην Ιρλανδία έχουν πλέον συναφθεί αποτελεσματικότερες και περιεκτικότερες συμφωνίες για το επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών που ισχύουν στον κατεστημένο φορέα εκμετάλλευσης, ενώ έχει επίσης αναπτυχθεί ένα ευρύτερα αποδεκτό, δικτυακό σύστημα παρακολούθησης της προόδου.

4.7. Αριθμοδότηση

4.7.1. Επιλογή φορέα και προεπιλογή φορέα

Όλα τα κράτη μέλη όφειλαν, από την 1η Ιανουαρίου 2000, να διαθέτουν επιλογή και προεπιλογή φορέα, εξαιρουμένων των χωρών στις οποίες είχε χορηγηθεί παρέκκλιση.

Η επιλογή και προεπιλογή φορέα διατίθενται για όλες τις κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς από σταθερά τηλέφωνα, με την εξαίρεση της Γερμανίας για τις τοπικές κλήσεις. Η νομοθεσία έχει πλέον θεσπιστεί εκκρεμεί ακόμα μια διαδικασία επί παραβάσει. Στην Ελλάδα έχει χορηγηθεί παρέκκλιση έως την 1η Ιανουαρίου 2003. Οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς μπορεί να γίνει μέσω επιλογής και προεπιλογής φορέα σε επτά κράτη μέλη.

Η υλοποίηση της επιλογής φορέα δεν φαίνεται να θέτει μείζονα προβλήματα σε κανένα κράτος μέλος.

Προβληματικότερη φαίνεται να είναι η υλοποίηση της προεπιλογής φορέα στην ΕΕ. Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη οι νεοεισερχόμενοι παραπονούνται για καμπάνιες των κατεστημένων φορέων με σκοπό την ανάκτηση πελατών τους. Πρόκειται για προσπάθειες μάρκετινγκ που στοχεύουν συγκεκριμένα σε πελάτες που πρόσφατα στράφηκαν προς την δυνατότητα προεπιλογής φορέα. Οι νεοεισερχόμενοι φορείς υποστηρίζουν επίσης ότι τα τμήματα των λιανικών πωλήσεων των κατεστημένων φορέων συχνά χρησιμοποιούν δεδομένα προνομιούχων πελατών που τους παρέχει το τμήμα δικτύου τους κατά την υλοποίηση της προεπιλογής φορέα. Για να περιορίσει την εν λόγω πρακτική, η ισπανική ρυθμιστική αρχή, CMT, ενέκρινε απόφαση που απαγορεύει στους φορείς εκμετάλλευσης που έχουν χάσει πελάτες τους οποίους κέρδισε άλλος φορέας προεπιλογής, να λαμβάνουν μέτρα ανάκτησης των εν λόγω πελατών πριν από την πάροδο χρονικής περιόδου τεσσάρων μηνών.

Διάφοροι νεοεισερχόμενοι φορείς ζητούν επίσης να συμπεριληφθεί στον λογαριασμό του κατεστημένου φορέα κλήσεις προεπιλογής φορέα, ώστε να εξαλειφθεί το εμπόδιο εισόδου που συνιστά η "διπλή χρέωση" των πελατών.

Η επιλογή και η προεπιλογή φορέα απεδείχθησαν χρησιμότητα εργαλεία για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού σε όλα τα κράτη μέλη. Ωστόσο, στη Φινλανδία, η προεπιλογή φορέα δεν συνέβαλε στον ανταγωνισμό σε τοπικό επίπεδο. Έπειτα από τη δρομολόγηση διαφόρων διαδικασιών επί παραβάσει, η Επιτροπή είναι σήμερα ικανοποιημένη εν γένει με την υλοποίηση της επιλογής και της προεπιλογής φορέα σε ολόκληρη την ΕΕ.

4.7.2. Φορητότητα αριθμού

Όλα τα κράτη μέλη, εκτός εκείνων για τα οποία έχει χορηγηθεί παρέκκλιση, όφειλαν να είχαν εισαγάγει τη φορητότητα για σταθερούς αριθμούς έως την 1η Ιανουαρίου 2000.

Η φορητότητα αριθμού για σταθερούς αριθμούς διατίθεται σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτός της Γαλλίας για ορισμένους μη γεωγραφικούς αριθμούς και του Λουξεμβούργου για όλους τους μη γεωγραφικούς αριθμούς. Στην Ελλάδα ισχύει η παρέκκλιση έως την 1η Ιανουαρίου 2003. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν επιτύχει πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα στους φορητούς αριθμούς. Στα μέσα του 2002, στο Ηνωμένο Βασίλειο ίσχυε φορητότητα αριθμού για περίπου 4 εκατομμύρια σταθερούς αριθμούς, στο Βέλγιο για 414 000, στις Κάτω Χώρες για 363 300, στην Ισπανία 327 250 και στη Δανία 364 000. Σε άλλες χώρες τούτο ίσχυε για λιγότερους από 100 000 αριθμούς.

Η φορητότητα κινητού αριθμού δεν είναι υποχρεωτική βάσει του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου, αλλά θα καταστεί στο νέο πλαίσιο. Η φορητότητα κινητού αριθμού προσφέρεται επί του παρόντος σε οκτώ κράτη μέλη, με ιδιαίτερα μεγάλη εδραίωση στο Ηνωμένο Βασίλειο (1,6 εκατομμύρια), στην Ισπανία (530 000), στις Κάτω Χώρες (250 000) και στη Δανία (214 000).

Το κόστος της φορητότητας αριθμού υφίσταται κριτική από νεοεισερχόμενους φορείς σε διάφορα κράτη μέλη, δεδομένου ότι το θεωρούν εμπόδιο στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Οι πελάτες συχνά δεν είναι πρόθυμοι να καταβάλλουν ολόκληρο το ποσό που απαιτείται για τη φορητότητα ενός αριθμού, ενώ οι ανταγωνιστές πρέπει να αναλάβουν μέρος της τιμής αυτής. Μολονότι το κόστος ορίζεται από την ΕΡΑ σύμφωνα με την αρχή της κοστοστρέφειας, οι νεοεισερχόμενοι φορείς το θεωρούν ακόμη υπερβολικά υψηλό.

4.8. Λογιστική κόστους και χωριστή κίνηση λογαριασμών

Βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας, οι ΕΡΑ είναι υπεύθυνες για την εξασφάλιση κατάλληλων συστημάτων λογιστικής κόστους των κοινοποιημένων (κυρίως κατεστημένων) φορέων εκμετάλλευσης ώστε να εφαρμόζονται τιμολογιακές αρχές των οδηγιών, κυρίως όσον αφορά την διαφάνεια και την κοστοστρέφεια. Οι πίνακες στο παράρτημα Χ περιλαμβάνουν περαιτέρω στοιχεία σχετικά με τη κοινοποίηση της λογιστικής κόστους και της χωριστής κίνησης λογαριασμού. Στα σχετικά κεφάλαια της έκθεσης περιλαμβάνονται αναφορές σε συγκεκριμένες απαιτήσεις λογιστικής κόστους που αφορούν, π.χ., μισθωμένες γραμμές, αποδεσμοποίηση του τοπικού βρόχου με διασύνδεση.

Η Επιτροπή, στις συστάσεις²⁵ της σχετικά με την τιμολόγηση της διασύνδεσης, θεώρησε ότι η πλέον ενδεδειγμένη μέθοδος βασίζεται στο μακροπρόθεσμο μέσο προσαυξητικό κόστος (LRAIC) – γεγονός που συνεπάγεται λογιστικό σύστημα βάσει τρεχουσών δαπανών – δεδομένου ότι είναι το πλέον ενδεδειγμένο σε ανταγωνιστική αγορά.

Ενώ στα περισσότερα κράτη μέλη οι τρέχουσες δαπάνες χρησιμοποιούνται ως *βάση κόστους* για τιμολόγηση διασύνδεσης και αδεσμοποίητου τοπικού βρόχου, η χρήση τους στις μισθωμένες γραμμές και την φωνητική τηλεφωνία είναι περισσότερο περιορισμένη. Για τα τέλη διασύνδεσης χρησιμοποιείται ακόμη ιστορικό κόστος στα συστήματα που εφαρμόζουν οι κοινοποιημένοι φορείς εκμετάλλευσης στη Δανία, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία, την Φινλανδία και τη Σουηδία, μολονότι οι περισσότεροι από αυτούς έχουν ήδη αρχίσει διαδικασίες μετάβασης προς συστήματα που αντικατοπτρίζουν το τρέχον κόστος. Όσον αφορά τη Φινλανδία, θα πρέπει να επισημανθεί ότι υπάρχουν περισσότεροι από πενήντα φορείς εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ στην αγορά, καθένας από τους οποίους έχει αναπτύξει δικό του μοντέλο· ο μεγαλύτερος φορέας χρησιμοποιεί βάση τρέχοντος κόστους. Η Δανία είναι επί του παρόντος η μόνη χώρα που εφαρμόζει ακόμη τα τέλη διασύνδεσης βάσει διεθνούς συγκριτικής αξιολόγησης των τελών διασύνδεσης που ισχύουν σε πέντε κοινοτικές χώρες, μολονότι από τον Ιανουάριο του 2003 οι τιμές πρόκειται να οριστούν με αναφορά ένα μοντέλο LRAIC.

Όσον αφορά το *πρότυπο κόστους* που χρησιμοποιείται ως υπόδειγμα των δαπανών διασύνδεσης, εφαρμόζεται ήδη η μεθοδολογία LRAIC σε αρχική ομάδα κατεστημένων φορέων σε έξι κράτη μέλη (Γερμανία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες για τέλη τερματισμού και Ηνωμένο Βασίλειο). Στην Αυστρία η ΕΡΑ χρησιμοποιεί μοντέλο FL-LRIC. Διάφορα άλλα κράτη μέλη βρίσκονται στην πορεία εκπόνησης μοντέλων LRAIC υπό την εποπτεία της ΕΡΑ (Βέλγιο, Δανία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο). Η Σουηδία επιδιώκει να μεταβεί σε σύστημα LRAIC μόλις τον Ιανουάριο του 2004, ενώ η Πορτογαλία και η Δανία δεν έχουν ακόμη λάβει σχετική απόφαση.

Καίριο στοιχείο συμμόρφωσης με τις αρχές της κοινοτικής νομοθεσίας όσον αφορά την κοστολόγηση είναι η ύπαρξη *διαδικασίας επαλήθευσης*, συμπεριλαμβανομένου εξωτερικού ελέγχου από ανεξάρτητο ελεγκτή ή από την ΕΡΑ. Η Επιτροπή έχει αναλάβει δράση σχετικά, κινώντας διαδικασίες επί παραβάσει εναντίον επτά κρατών μελών. Ο εξωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται επί του παρόντος εν γένει από εξωτερικούς ανεξάρτητους ελεγκτές, μολονότι σε πολλές περιπτώσεις οι ΕΡΑ διεξάγουν συμπληρωματικές διαδικασίες επαλήθευσης. Μόνο τρεις ΕΡΑ (Γερμανία, Αυστρία και Φινλανδία) επιτελούν μόνες τους το

²⁵ Σύσταση 98/195/ΕΚ της Επιτροπής της 8^{ης} Ιανουαρίου 1998 για τη διασύνδεση σε ελεύθερη αγορά τηλεπικοινωνιών, Μέρος 1 - Τιμολόγηση της διασύνδεσης, ΕΕ L 73, 12.3.1998· Σύσταση 98/322/ΕΚ της Επιτροπής της 8^{ης} Απριλίου 1998 σχετικά με τη διασύνδεση σε ελευθερωμένη τηλεπικοινωνιακή αγορά, Μέρος 2 - Λογιστικός διαχωρισμός και λογιστική καταγραφή κόστους.

σύνολο των διαδικασιών επαλήθευσης για την επικύρωση των συστημάτων που χρησιμοποιούν οι αντίστοιχοι φορείς εκμετάλλευσης. Σε όλα τα κράτη μέλη έχει πραγματοποιηθεί τουλάχιστον μια επαλήθευση των λογιστικών συστημάτων των κοινοποιημένων φορέων εκμετάλλευσης, εκτός του Βελγίου (όπου ο κατεστημένος φορέας δεν αποκάλυψε περιγραφή του μοντέλου και πραγματοποιήθηκε μόνον επαλήθευση του μοντέλου της ΕΡΑ), του Λουξεμβούργου και της Φινλανδίας (όπου έχουν επαληθευθεί τα συστήματα περίπου δεκαοκτώ φορέων με σημαντική ισχύ στην αγορά, από σύνολο περισσότερο από πενήντα). Στην Ελλάδα, τα αποτελέσματα του πρώτου ελέγχου αναφέρονται στο 2000.

Το πεδίο εφαρμογής του ελέγχου είναι καίριο στοιχείο ώστε να εκτιμηθεί εάν η διαδικασία που έχει κινήσει η ρυθμιστική αρχή επιτρέπει την επαλήθευση της καταλληλότητας των λογιστικών συστημάτων που χρησιμοποιούν κοινοποιημένοι φορείς εκμετάλλευσης. Πρόκειται συνήθως για σφαιρικότητα, συμπεριλαμβανομένης της μεθοδολογίας, της ορθότητας και των όγκων (βλ. παράρτημα 2). Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη πραγματοποιούν ανασκόπηση υψηλού επιπέδου σε ορισμένα μέρη του μοντέλου (Δανία, Φινλανδία).

Σημαντικό μέρος της διαδικασίας αποτελεί η *χρονική στιγμή* της επαλήθευσης: το χάσμα μεταξύ των τελευταίων λογαριασμών που υποβλήθηκαν σε έλεγχο και της χρονικής περιόδου για την οποία υπολογίζονται τα τιμολόγια επιδρά αρνητικά στην ποιότητα των προγνώσεων που πραγματοποιούνται για τον καθορισμό των τιμολογίων. Σε τρία κράτη μέλη δεν έχουν διεξαχθεί έλεγχοι για τους λογαριασμούς του 2000, για αρκετά διαφορετικούς λόγους: στο Βέλγιο, η ΕΡΑ δεν έχει επιβάλει ελέγχους· στην Ιταλία καθυστέρησε ο διορισμός ελεγκτή και ο έλεγχος δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί· στο Λουξεμβούργο δεν έχει μέχρι στιγμής διεξαχθεί έλεγχος. Στην Γαλλία και την Ιταλία (όπου οι δηλώσεις δημοσιεύονται με μεγάλη καθυστέρηση) δεν έχουν ακόμη δημοσιευθεί δηλώσεις αναφορικά με τη συμμόρφωση για το 2000, το ίδιο ισχύει για το Βέλγιο (όπου εκδόθηκε δήλωση αναφορικά με κόστος διασύνδεσης μόνο για λογαριασμούς του 2001) και το Λουξεμβούργο (όπου δεν έχει πραγματοποιηθεί επαλήθευση) ή για την Αυστρία (όπου πραγματοποιείται επικύρωση μόνο της μεθοδολογίας). Στη Φινλανδία, η ΕΡΑ εξέδωσε δήλωση στο τέλος του 2001, όπου πραγματοποιείται διάκριση μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ στην αγορά που υποβλήθηκαν σε έλεγχο. Στην Ελλάδα δεν έχει ακόμα εκδοθεί η δήλωση σχετικά με την επαλήθευση του κόστους διασύνδεσης.

Συμπερασματικά, μολονότι το επίπεδο υλοποίησης της λογιστικής καταγραφής κόστους κυμαίνεται εντός της ΕΕ, τα περισσότερα κράτη μέλη εργάζονται για τη βελτίωση των μοντέλων λογιστικής καταγραφής κόστους και κοστοστρέφειας τελών και τιμολογίων, ωστόσο, το πεδίο εφαρμογής των ελέγχων και η έλλειψη διαδικασιών συνδιαλλαγής προξενούν ανασφάλεια αναφορικά με τα στοιχεία κόστους που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των τιμών, καθώς επίσης και με τη διαφάνεια των χρησιμοποιούμενων πληροφοριών.

Όσον αφορά *λογιστικό διαχωρισμό*, δηλ. την απαίτηση τήρησης χωριστών ρυθμιστικών λογαριασμών για σκοπούς διαφάνειας της κοστολόγησης και για την αποφυγή πρακτικών που ενδεχομένως αντιβαίνουν στον ανταγωνισμό, στη Γερμανία χωριστοί λογαριασμοί καταρτίζονται μόνο στο πλαίσιο ειδικών υπολογισμών μοντέλου bottom-up, ενώ στην Αυστρία, για μια εκκρεμή διαδικασία, θα απαιτηθούν χωριστοί λογαριασμοί για το 2001. Στο Λουξεμβούργο υλοποιείται χωριστή τήρηση λογαριασμού. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι, όπου καταρτίζονται χωριστοί λογαριασμοί διεξοδικώς, δεν φαίνεται να περιλαμβάνονται σε αυτούς καίρια στοιχεία, όπως τέλη μεταφοράς μεταξύ επιχειρηματικών μονάδων (Ελλάδα, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία), δαπάνες ή έσοδα. Παραμένουν επομένως ακόμη

σημαντικές πτυχές που πρέπει να βελτιωθούν σε ολόκληρη την ΕΕ ώστε να μπορεί να θεωρείται ικανοποιητική η εφαρμογή του λογιστικού διαχωρισμού.

Η υλοποίηση της λογιστικής καταγραφής του κόστους και του λογιστικού διαχωρισμού στην Ιρλανδία και το ΗΒ μπορεί να θεωρηθεί ως περίπτωση βέλτιστης πρακτικής στην ΕΕ όσον αφορά την προσέγγιση και τη χρησιμοποιημένη μεθοδολογία, το βαθμό λεπτομέρειας της επαλήθευσης που διεξάγεται από τις ρυθμιστικές αρχές, καθώς και τη διάθεση πληροφοριών σε τρίτους. Όλα αυτά τα στοιχεία προκύπτουν με μεγάλη διαφάνεια από τη διαδικασία καθορισμού τιμολογίων και συμβάλλουν στην εμπέδωση εμπιστοσύνης στα συστήματα λογιστικής καταγραφής κόστους των κοινοποιημένων φορέων εκμετάλλευσης και, έμμεσα, στην κοστοστρέφεια των τιμολογίων.

4.9. Αδειοδότηση

4.9.1. Όροι

Η ισχύουσα οδηγία αδειοδότησης περιλαμβάνει εξαντλητικό κατάλογο θεμάτων που δύναται να καλυφθούν με όρους αδειοδότησης, ιδίως αναφορικά με τη χρήση αριθμών, την οικονομική αξιοπιστία, τις ουσιώδεις απαιτήσεις, τη συμμόρφωση με τους κανόνες ανταγωνισμού, τις συνεισφορές καθολικής υπηρεσίας και λοιπές απαιτήσεις προς το δημόσιο συμφέρον.

Έπειτα από τη διαδικασία απελευθέρωσης πραγματοποιήθηκε σειρά βελτιώσεων στα εθνικά καθεστώτα αδειοδότησης αναφορικά με τους όρους που επισυνάπτονται σε γενικές και ειδικές άδειες· τα συστήματα αδειοδότησης των περισσότερων κρατών μελών συμβαδίζουν πλέον σχετικά με την οδηγία. Παρά την επιτελεσθείσα πρόοδο, η Ισπανία βρίσκεται ακόμη σε διαδικασία μετατροπής αδειών που έχουν εκδοθεί υπό το προηγούμενο καθεστώς αδειοδότησης, κατάσταση που συνεπάγεται ουσιαστικά καθήκοντα προς αντιμετώπιση λαμβανομένου υπόψη ότι οι ισχύουσες άδειες θα πρέπει να συμμορφωθούν με την νέα οδηγία αδειοδότησης έως τις 25 Ιουλίου 2003. Το γαλλικό σύστημα αδειοδότησης συνεχίζει να επιβάλλει στις άδειες υποχρέωση επένδυσης ενός ποσοστού του κύκλου εργασιών στην έρευνα και ανάπτυξη, όρος που δεν περιλαμβάνεται στην τρέχουσα οδηγία. Η Επιτροπή κίνησε εκ νέου διαδικασία επί παραβάσει κατά της Γαλλίας για το θέμα αυτό. Οι συντελεστές της αγοράς γενικά δεν παραπονιούνται σχετικά με τους όρους αδειοδότησης, εκτός από την Ιταλία, όπου δορυφορικοί φορείς εκμετάλλευσης ζήτησαν περαιτέρω απλούστευση των όρων αδειοδότησης.

Όσον αφορά άδειες κινητών επικοινωνιών, οι όροι για τις άδειες δικτύων τρίτης γενιάς (3G) όσον αφορά απαιτήσεις εγκατάστασης και κάλυψης αποτέλεσαν αντικείμενο έντονης συζήτησης κατά τους τελευταίους μήνες, ενόψει των δυσχερειών που προέκυψαν ευρύτερα στον κλάδο, καθώς και των αναμενόμενων καθυστερήσεων στην εμπορική έναρξη παροχής υπηρεσιών τρίτης γενιάς (3G).

Υπενθυμίζεται καταρχάς ότι η ύπαρξη όρων αδειοδότησης που αναφέρονται στην εγκατάσταση δικτύων κινητών επικοινωνιών συμβαδίζει με το ισχύον και το μελλοντικό κοινοτικό πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων, ενώ απομένει ακόμη να καθοριστεί εκ μέρους των κρατών μελών το ακριβές πεδίο εφαρμογής των εν λόγω όρων ανάλογα με τις εκάστοτε εθνικές περιστάσεις. Μολοντούτο έχουν διατυπωθεί απόψεις υπέρ της χαλάρωσης των όρων αδειοδότησης, ενώ σε τρία κράτη μέλη (Βέλγιο, Ισπανία και Πορτογαλία) υπήρξε παράταση ορισμένων απαιτήσεων που περιλαμβάνονται στις αρχικές άδειες τρίτης γενιάς (3G) αναφορικά με την εγκατάσταση και την κάλυψη. Επιπλέον, σε δυο κράτη μέλη (Ιταλία και

Γαλλία), επεκτάθηκε η αρχικά προβλεπόμενη διάρκεια για τις άδειες τρίτης γενιάς (3G) (από 15 σε 20 έτη).

Στην ανακοίνωση που εξέδωσε τον Ιούνιο του 2002 με τίτλο "Προς την πλήρη ανάπτυξη κινητών επικοινωνιών τρίτης γενιάς", η Επιτροπή υποστήριξε την ανάγκη σταθερότητας του περιβάλλοντος κανονιστικών ρυθμίσεων, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι ενδέχεται να επιτευχθεί προσαρμογή του τρόπου εγκατάστασης. Δηλώνεται ότι οι αλλαγές αυτές πρέπει να πραγματοποιηθούν υπό διαφανείς και αντικειμενικούς όρους, γεγονός που συνεπάγεται την οργάνωση δημόσιας διαβούλευσης βάσει αιτιολογημένης πρότασης. Η Επιτροπή συνέστησε επίσης ότι κάθε αλλαγή στους όρους αδειοδότησης θα πρέπει να συζητηθεί με άλλες εθνικές διοικήσεις σε κατάλληλο φόρουμ, ώστε να διευκολυνθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστης πρακτικής και για την επίτευξη συντονισμένης μεθόδου σε ολόκληρη την ΕΕ.

Οι όροι αδειοδότησης σε όλα τα κράτη μέλη επιτρέπουν, σε διαφορετικό βαθμό, τη χρήση ρυθμίσεων μερισμού υποδομής δικτύου για τη διευκόλυνση της εγκατάστασης δικτύων τρίτης γενιάς (3G). Πράγματι, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο μερισμός ευκολιών, όπως π.χ. ιστών, δύναται επίσης να καταστεί υποχρεωτικός σε εθνικό επίπεδο, για περιβαλλοντικούς ή άλλους λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ενόσω οι εν λόγω ρυθμίσεις υπάγονται στην εφαρμογή των κανόνων περί ανταγωνισμού, και ο βαθμός στον οποίο ικανοποιούν τις απαιτήσεις εγκατάστασης μεμονωμένων αδειών αποτελεί αντικείμενο της εθνικής νομοθεσίας, η Επιτροπή τάσσεται καταρχήν υπέρ αυτού του τρόπου επιτάχυνσης της διάθεσης κινητών ευρυζωνικών υπηρεσιών στο κοινό.

4.9.2. Τέλη

Για τα τέλη αδειοδότησης θα πρέπει να επιδιώκεται απλώς η κάλυψη των διοικητικών δαπανών που προκύπτουν από τη διαχείριση της εκάστοτε άδειας, πρέπει δε να είναι ανάλογα με την απαιτούμενη εργασία²⁶. Στο παράρτημα Χ περιλαμβάνεται πίνακας με τα επίπεδα των τελών που ισχύουν στα κράτη μέλη για την παροχή υπηρεσιών σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας.

Στη Γερμανία ολοκληρώθηκε πλέον μια χρονικά παρατεταμένη διαδικασία για τη μείωση των υψηλών χρεώσεων εφάπαξ που ισχύουν στη Γερμανία. Έπειτα από την ακύρωση, από το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, του προηγούμενου κανονισμού σχετικά με τα τέλη αδειοδότησης, τέθηκε πλέον σε ισχύ νέος κανονισμός για τα τέλη αδειοδότησης που καλύπτουν το κόστος χορήγησης της άδειας.

Στα περισσότερα κράτη μέλη, το επίπεδο των διοικητικών τελών παρέμεινε αμετάβλητο σε σχέση με το περασμένο έτος. Σε σύγκριση με το 2001, τα διοικητικά τέλη μεταβλήθηκαν σε πέντε κράτη μέλη (Βέλγιο, Ιταλία, Κάτω Χώρες και Σουηδία). Στο Βέλγιο και την Ιταλία, παρατηρήθηκε ελαφρά αύξηση των ονομαστικών τελών σε κάθε κατηγορία, ενώ στη Σουηδία η αύξηση ήταν ελαφρώς μεγαλύτερη. Στις Κάτω Χώρες, τροποποιήθηκε η διάρθρωση των τελών, ώστε τα τέλη για φορείς εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ στην αγορά να αυξηθούν, ενώ τα τέλη για άλλους φορείς εκμετάλλευσης είτε μειώθηκαν είτε παρέμειναν αμετάβλητα.

Όσον αφορά τέλη αριθμοδότησης, αναφέρθηκε μείωσή τους σε τέσσερα κράτη μέλη (Γερμανία, Φινλανδία, Γαλλία, Κάτω Χώρες), ενώ σε δυο κράτη μέλη σημειώθηκε ελαφρά ονομαστική αύξησή τους (Βέλγιο, Ιταλία).

---

²⁶ Επιπλέον, μπορούν να επιβληθούν τέλη για εξασφάλιση της βέλτιστης χρήσης σπάνιων πόρων, γεγονός που εξηγεί τη διαφορά στη διάρθρωση των τελών μεταξύ σταθερών και κινητών υποδομών και υπηρεσιών.

Το σημερινό επίπεδο των διοικητικών και των τελών αριθμοδότησης δεν φαίνεται να συνιστά μείζον πρόβλημα. Καθώς, εκτός από ανησυχίες που διατύπωσαν ιταλικοί δορυφορικοί φορείς εκμετάλλευσης, οι συντελεστές της αγοράς δεν αναφέρθηκαν σε πρόβλημα τελών. Οι ιταλικές αρχές εξετάζουν την αναθεώρηση των τελών όταν πραγματοποιηθεί η μεταφορά του νέου πλαισίου στην εθνική νομοθεσία.

Το επίπεδο των τελών φάσματος που ισχύουν για κινητά δίκτυα παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητο έπειτα από την χορήγηση των αδειών. Ωστόσο, έχουν πραγματοποιηθεί αλλαγές στην Ισπανία, όπου, ο νόμος για τον προϋπολογισμό του 2002 προβλέπει μέση μείωση 65% των τελών δέσμευσης φάσματος έναντι του 2001 για τεχνολογίες GSM, DCS και UMTS, καθώς και την εισαγωγή ανώτατου όριου ύψους 5% ετησίως για μελλοντικές αυξήσεις έως το 2006. Το μέτρο αυτό ακολούθησε τις σημαντικές αυξήσεις στα τέλη δέσμευσης φάσματος που περιλαμβάνονταν στον ισπανικό προϋπολογισμό του 2001. Στη Γαλλία, αφού δεν κατέστη δυνατό να υπάρξουν περισσότερες από δυο αιτήσεις για τον αρχικό γύρο αδειοδότησης τρίτης γενιάς (3G), το 2001, μεταβλήθηκε η τιμή των αδειών σε εφάπαξ τέλος ύψους 619 εκατ. € και ετήσιο τέλος 1% στον κύκλο εργασιών τρίτης γενιάς (3G), μέτρα που θα ισχύσουν για τον δεύτερο γύρο αδειοδότησης, το 2002.

4.9.3. Δημόσιες υπηρεσίες R-LAN

Ένα πεδίο αυξανόμενου εμπορικού ενδιαφέροντος για τους φορείς εκμετάλλευσης είναι η παροχή στο κοινό υπηρεσιών R-LAN (τοπικό ραδιοδίκτυο) ως συμπλήρωμα άλλων ευρυζωνικών και κινητών τεχνολογιών. Πρόκειται για δραστηριότητα για την οποία στα περισσότερα κράτη μέλη δεν απαιτείται άδεια. Πάντως, σε τέσσερα κράτη μέλη (Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ελλάδα) δεν επιτρέπεται επί του παρόντος παροχή υπηρεσιών R-LAN στο κοινό, μολοντί υφίστανται ενδείξεις ότι εξετάζεται αλλαγή του καθεστώτος της εν λόγω χώρας.

Η Επιτροπή εξετάζει την έκδοση σύστασης για το εν λόγω πεδίο, κύριο μήνυμα της οποίας θα είναι ότι η παροχή υπηρεσιών πρόσβασης R-LAN στο κοινό θα πρέπει είτε να είναι ελεύθερη από άδεια είτε να αποτελεί αντικείμενο μόνο γενικής άδειας, καθώς και ότι δεν θα πρέπει να απαιτείται ατομικό δικαίωμα για τη χρήση του ραδιοφάσματος που είναι απαραίτητο για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών. Τα παραπάνω αποτελούν αντικείμενο διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη.

4.9.4. Δικαιώματα διέλευσης

Η είσοδος φορέων εκμετάλλευσης δικτύου στην αγορά καθώς και η ανάπτυξη της τηλεπικοινωνιακής αγοράς στο σύνολό της εξετάζεται από τους όρους βάσει των οποίων μπορούν να εγκατασταθούν τα δίκτυα και νέα υποδομή. Το κοινοτικό πλαίσιο κανονιστικών ρυθμίσεων καθορίζει συνεπώς την αρχή της αμεροληψίας όσον αφορά την χορήγηση δικαιωμάτων διέλευσης και προωθεί τον μερισμό εγκαταστάσεων όπου δεν είναι δυνατή η χορήγηση πρόσθετων δικαιωμάτων διέλευσης εξαιτίας ισχυουσών ουσιαστών απαιτήσεων, όπως η περιβαλλοντική προστασία ή/και στόχοι πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού. Οι διαδικασίες χορήγησης δικαιωμάτων διέλευσης θα πρέπει να είναι αντικειμενικές, έγκαιρες και διαφανείς, ενώ θα πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλα τα επίπεδα η ανεξαρτησία των αρμοδίων αρχών. Οι αρχές αυτές θα περιλαμβάνονται στο νέο πλαίσιο.

Σε προηγούμενες εκθέσεις είχε εντοπισθεί πλειάδα προβλημάτων όσον αφορά δικαιώματα διέλευσης, όπως η χορήγηση ειδικών δικαιωμάτων στον κατεστημένο φορέα, η έλλειψη διαφάνειας σε κανονισμούς και διαδικασίες και ο ασαφής καθορισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ

των διαφόρων εμπλεκόμενων επιπέδων. Τούτο είχε αρνητικό αντίκτυπο σε νεοεισερχόμενους φορείς και σημαντικές καθυστερήσεις στην εξάπλωση νέας υποδομής.

Οι δυσχέρειες και οι καθυστερήσεις για την απόκτηση δικαιωμάτων διέλευσης και οικονομικών αδειών όσον αφορά δικτυακή υποδομή παραμένουν σημαντικό πρόβλημα για τους φορείς εκμετάλλευσης σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την εγκατάσταση δικτύων τρίτης γενιάς (3G). Μολονότι ορισμένα από τα προβλήματα αυτά σχετίζονται με θεμιτές ανησυχίες ως προς το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία και αναγνωρίζοντας ότι αυτό σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί θέμα των τοπικών αρχών, είναι σαφές ότι η κατάσταση επιδεινώνεται από την πληθώρα κανονισμών και έλλειψη συνοχής και συντονισμού στις διαδικασίες και τις προσεγγίσεις που θεσπίζονται σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο. Προβλήματα παραμένουν ιδιαίτερα στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Αυστρία (σε σχέση με κινητά δίκτυα, ως αποτέλεσμα μελημάτων και ανησυχιών που αφορούν τη δημόσια υγεία), στη Γαλλία (ιδίως αναφορικά με καλωδιακούς φορείς), στο Λουξεμβούργο (παρά ορισμένες πρόσφατες εξελίξεις που προέκυψαν από μια διαδικασία επί παραβάσει) και στο Βέλγιο, την Ιταλία, τη Σουηδία, την Φινλανδία και την Ισπανία. Ιδιαίτερες ανησυχίες προέκυψαν σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως στην Ιταλία, σε συνδυασμό με τη χορήγηση διακρατικών δικαιωμάτων όπου οι τοπικές αρχές διατηρούν τον έλεγχο ιδιοκτησίας επιχειρήσεων εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακών δικτύων και υπηρεσιών.

Μια επιπλέον ανησυχία είναι ο κίνδυνος εξάπλωσης φόρων και λοιπών τελών που επιβάλλονται από τοπικές ή περιφερειακές αρχές επί υποδομής κινητού δικτύου που βρίσκονται στον δημόσιο φορέα. Τούτο ισχύει ιδίως για το Βέλγιο, όπου η νομοθεσία σε περιφερειακό επίπεδο που αποσκοπεί στην επιβολή φόρων επί υποδομής σταθερών και κινητών επικοινωνιών αμφισβητούνται στο ομοσπονδιακό επίπεδο. Ανησυχίες διατυπώνονται επίσης για την πιθανότητα επιβολής τέλους που αντιστοιχεί σε ορισμένο ποσοστό εσόδων των τηλεπικοινωνιακών φορέων και το οποίο ενδέχεται να επιβληθεί από τις τοπικές αρχές για τη χορήγηση δικαιωμάτων εγκατάστασης ευκολιών (Φινλανδία).

Αφετέρου, παρατηρούνται ενθαρρυντικά σημάδια ότι τα κράτη μέλη αποκτούν διαρκώς περισσότερη επίγνωση της ανάγκης αντιμετώπισης των εν λόγω προβλημάτων, όπως τεκμηριώνεται από σειρά εθνικών πρωτοβουλιών με σκοπό τη βελτίωση του συντονισμού και της συνέπειας των κανόνων στο εν λόγω πεδίο. Λόγου χάρη, οι δανικές, οι αυστριακές και οι ισπανικές τηλεπικοινωνιακές αρχές εξέδωσαν κατευθύνσεις για το εν λόγω πεδίο, οι οποίες απευθύνονται στις τοπικές αρχές· επίσης, οι ελληνικές, ιρλανδικές και ολλανδικές αρχές συνέστησαν ομάδες εργασίες στις οποίες συμμετέχουν οι σχετικοί εμπλεκόμενοι. Χαιρετίζεται ιδιαίτερα η πρωτοβουλία των ιταλικών αρχών να προβούν σε εναρμόνιση των διαφόρων σχετικών περιφερειακών νόμων.

4.10. Καθολική υπηρεσία, καταναλωτές, χρήστες

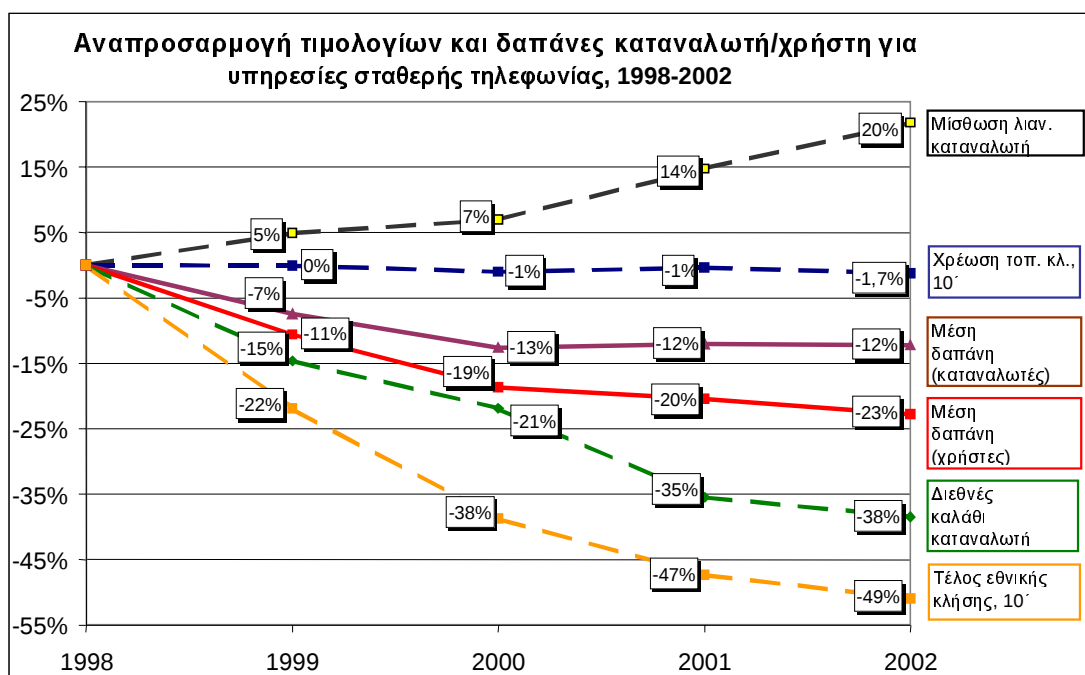
4.10.1. Τιμές λιανικής

4.10.1.1.Κοστοστρέφεια, λογιστική καταγραφή κόστους, ειδικά τιμολογιακά προγράμματα

Τα τιμολόγια που χρησιμοποιούνται για σταθερά δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα και υπηρεσίες οργανισμών με σημαντική ισχύ στην αγορά απαιτείται να τηρούν την αρχή της κοστοστρέφειας, και για τον σκοπό αυτό είναι καθοριστικής σημασίας η επαλήθευση της λειτουργίας ενός συνεπούς και λογικά ακόλουθου συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους. Εξάλλου, κάθε πρόγραμμα εκπτώσεων που εφαρμόζουν οι εν λόγω οργανισμοί και οι χρήστες των υπηρεσιών τους πρέπει να είναι πλήρως διαφανές, να έχει δημοσιευθεί και να εφαρμόζεται σύμφωνα με την αρχή της ισοτιμίας/αμεροληψίας. Η υλοποίηση των αρχών

αυτών έχει ουσιαστική σημασία για την αποφυγή στρεβλώσεων στους όρους της αγοράς - όπως η συμπίεση τιμών - καθώς και για να καταστεί δυνατή η μείωση των τιμών ως αποτέλεσμα λειτουργίας του ανταγωνισμού.

Η κοινοτική νομοθεσία έχει συνεπώς προβλέψει σταδιακή επανισορρόπηση των τιμολογίων λιανικής προς την κατεύθυνση του κόστους, που γενικά φαίνεται ότι πραγματοποιήθηκε, αν και σε διαφορετικό βαθμό σε κάθε κράτος μέλος. Όπως προκύπτει από τα δεδομένα στο παράρτημα 2, έπειτα από την απελευθέρωση της φωνητικής τηλεφωνίας (1η Ιανουαρίου 1998) τα τέλη μίσθωσης γραμμών αυξήθηκαν σημαντικά σε ολόκληρη την ΕΕ (σε ποσοστό περίπου 20%, τόσο για οικιακούς όσο και για επιχειρηματικούς χρήστες), ενώ στα τιμολόγια τοπικών κλήσεων παρατηρήθηκαν μικρότερες αυξήσεις, ανάλογα με τη διάρκειά τους. Παράλληλα, οι τιμές παρουσίασαν απότομη μείωση για διεθνείς και εθνικές κλήσεις (περίπου 50% και 40% για επιχειρηματικούς και οικιακούς χρήστες αντίστοιχα). Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη θεωρούν ότι τα τιμολόγια δεν έχουν ακόμα εξισορροπηθεί πλήρως (Βέλγιο, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Σουηδία). Σε άλλες περιπτώσεις, η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει, εφόσον άκαμπτα συστήματα τιμών έχουν εμποδίσει την επανισορρόπηση των τιμολογίων, ιδίως έναντι της Ισπανίας όπου η υπόθεση παραπέμφθηκε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Εξάλλου, σε σειρά κρατών μελών υπάρχει περιορισμένο περιθώριο μεταξύ του ενιαίου μισθώματος για οικιακούς πελάτες και του αντίστοιχου για τον πλήρως αποδεδιοποιημένο τοπικό βρόχο που αφορά την παροχή υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας. Τον Μάιο του 2002, η Επιτροπή απέστειλε σχετικά στον γερμανικό κατεστημένο φορέα αιτιολόγηση αιτιάσεων.

Βλ. υποσημείωση²⁷

Ο ενεργός ρόλος της ΕΡΑ - ιδίως στην επαλήθευση των συστημάτων λογιστικής καταγραφής κόστους που χρησιμοποιούν οι φορείς με σημαντική ισχύ στην αγορά - προφανώς έχει μεγάλη σημασία. Οι ΕΡΑ πρέπει να είναι εφοδιασμένες με τις κατάλληλες εξουσίες για τον

²⁷

Οι αποκλίσεις αυτές υπολογίζονται σε καλάθι PSTN, χρήστες/καταναλωτές θεωρείται ότι χρησιμοποιούν υπηρεσία PSTN του κατεστημένου φορέα. Βλ. παράγραφο 8.3 του παραρτήματος 1 για στοιχεία σχετικά με τη σύνθεση του καλαθιού.

Η μέση δαπάνη αναφέρεται αποκλειστικά σε εθνικές και τοπικές κλήσεις.

σκοπό αυτό, πράγμα που δεν συμβαίνει στην περίπτωση του Βελγίου και πρέπει να ασκούν ενεργώς τις εξουσίες τους στο πεδίο, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Δανίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και του ΗΒ. Ωστόσο, ο κίνδυνος τιμολόγησης που αντιβαίνει στον ανταγωνισμό εμποδίζοντας την είσοδο στην αγορά και στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό αναμένεται ότι θα συνεχίσει να είναι σημαντικός έως ότου εφαρμοστεί το νέο πλαίσιο.

Παρά τον αυξανόμενο ανταγωνισμό, τα κράτη μέλη συνεχίζουν να θεωρούν ανεπαρκές το επίπεδο ανταγωνισμού στις περισσότερες λιανικές αγορές φωνητικής τηλεφωνίας, ώστε να υπάρξει πίεση για μείωση των λιανικών τιμολογίων. Στα περισσότερα κράτη μέλη χρησιμοποιούνται συστήματα ανωτάτων ορίων στις τιμές ώστε να εξασφαλιστεί μείωση τιμολογίων, να επιτευχθεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός και το δημόσιο συμφέρον, όπως η διατήρηση της οικονομικής προσιτότητας των τηλεφωνικών υπηρεσιών που διατίθενται στο κοινό. Μόνο στην Φινλανδία έχει αρθεί η υποχρέωση κοστοστρέφειας για εθνικές και διεθνείς κλήσεις.

4.10.1.2. Μηχανισμοί χρηματοδότησης της καθολικής υπηρεσίας

Ο κύριος στόχος της κοινοτικής πολιτικής για την καθολική υπηρεσία και της νομοθεσίας στις τηλεπικοινωνίες είναι να εξασφαλιστεί η διάθεση καθορισμένης δέσμης υπηρεσιών σε όλους τους χρήστες, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική τους θέση και, υπό το φως ειδικών εθνικών συνθηκών, σε οικονομικά προσιτή τιμή, ιδίως όσον αφορά μειονεκτούντες χρήστες και χρήστες με ειδικές κοινωνικές ανάγκες.

Μολονότι εν γένει φαίνεται ότι η καθολική υπηρεσία παρέχεται σε όλα τα κράτη μέλη χωρίς μείζονα προβλήματα, παραμένουν ακόμα προβληματικές περιοχές. Τούτο ισχύει ιδίως όσον αφορά την υλοποίηση ειδικών μέτρων για μειονεκτούντες χρήστες και χρήστες με ειδικές κοινωνικές ανάγκες, καθώς και για την παροχή υπηρεσίας καταλόγου και υπηρεσίας πληροφοριών καταλόγου για όλους τους συνδρομητές.

Όσον αφορά ειδικά μέτρα για μειονεκτούντες χρήστες και χρήστες με ειδικές κοινωνικές ανάγκες, σε λίγα μόνο κράτη μέλη έχουν εισαχθεί ειδικά τιμολογιακά προγράμματα για τις εν λόγω ομάδες χρηστών (όπως στην Αυστρία, τη Γερμανία και την Ιταλία). Όπως πάντως προκύπτει από τα στοιχεία του παραρτήματος 2, έχουν εφαρμοστεί ειδικές διατάξεις στα περισσότερα κράτη μέλη - με εξαίρεση τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες και την Αυστρία - ώστε να διευκολυνθεί η χρήση τηλεφωνικών υπηρεσιών εκ μέρους μειονεκτούντων χρηστών (δηλ. ατελείς κλήσεις προς υπηρεσίες πληροφοριών καταλόγου και λογαριασμοί σε γραφή Braille για τυφλούς χρήστες).

Αφετέρου, προβληματική απεδείχθη η παροχή υπηρεσίας καταλόγου και υπηρεσίας πληροφοριών καταλόγου που περιλαμβάνει το σύνολο των συνδρομητών, με αποτέλεσμα η Επιτροπή να κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει σε σειρά περιπτώσεων. Μολαταύτα, έχουν αναφερθεί πρόσφατα περιπτώσεις βελτίωσης (π.χ. στην Ελλάδα, όπου έχουν εγκριθεί αλλά δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί νέοι κανονισμοί, όπως παρουσιάζεται στο παράρτημα 2. Στο πλαίσιο αυτό, καθοριστική σημασία έχει η συγκρότηση ενός συνεκτικού συστήματος για τη συγκέντρωση των δεδομένων των συνδρομητών με κοστοστρεφή και αμερόληπτο τρόπο και η παροχή τους σε ενδιαφερόμενες υπηρεσίες, για την παροχή καθολικής υπηρεσίας καταλόγου.

Εφόσον η παροχή όλων αυτών των υπηρεσιών συνιστά αθέμιτη επιβάρυνση των ενδιαφερόμενων εταιρειών, βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας επιτρέπεται στα κράτη μέλη να χρηματοδοτούν το αντίστοιχο καθαρό κόστος με τη συγκρότηση ταμείου, ώστε το κόστος

αυτό να μπορεί να μοιραστεί μεταξύ των συντελεστών της αγοράς. Για τον υπολογισμό του εν λόγω καθαρού κόστους μεγάλη σημασία έχει, φυσικά, η εφαρμογή ενός συνεπούς συστήματος λογιστικής καταγραφής του κόστους. Στην παροχή ή/και χρηματοδότηση υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας θα ζητηθεί η συμμετοχή μόνο παρόχων δημόσιων τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή/και υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας που διατίθενται στο κοινό. Ενώ η μέθοδος καταμερισμού μεταξύ τους πρέπει να βασιστεί σε αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει δώσει σαφείς κατευθύνσεις στο πεδίο αυτό, στις αποφάσεις του της 30ης Νοεμβρίου 2000 (υπόθεση *Επιτροπή κατά του Βασιλείου του Βελγίου*, C-384/99) και, πλέον πρόσφατα, της 6ης Δεκεμβρίου 2001 (υπόθεση *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, C-146/00), που θα πρέπει να διευκολύνει τη μεταφορά του νέου πλαισίου στην εθνική νομοθεσία. Οι αρχές της καθολικής υπηρεσίας μεταφέρονται στο νέο πλαίσιο, υπό ευρύτερη όμως έννοια, δεδομένου ότι το πεδίο εφαρμογής της νέας διάταξης επεκτείνεται στο σύνολο των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Στο βαθμό που μειώνονται τα μερίδια αγοράς των κατεστημένων φορέων, παρατηρείται αυξανόμενη τάση στα αιτήματα χρηματοδότησης της παροχής καθολικής υπηρεσίας. Οι σχετικοί φορείς εκμετάλλευσης ζήτησαν, κατά το τελευταίο έτος, τη χρηματοδότηση του καθαρού κόστους παροχής της καθολικής υπηρεσίας στην Πορτογαλία, το Βέλγιο, την Ισπανία, την Ιρλανδία και την Αυστρία (μολονότι στην τελευταία αυτή περίπτωση τελικά αποσύρθηκε το αίτημα). Στην Ελλάδα και τη Γαλλία (ως αποτέλεσμα της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου) διεξήχθη δημόσια διαβούλευση επί του θέματος.

Επί του παρόντος, ωστόσο, μόνο δύο κράτη μέλη ζήτησαν την καταβολή πληρωμών από άλλους φορείς εκμετάλλευσης προς τον πάροχο καθολικής υπηρεσίας (Γαλλία και Ιταλία), ενώ δυο άλλα κράτη μέλη, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, συνεπέραναν ότι η παροχή καθολικής υπηρεσίας δεν συνεπάγεται απόλυτη επιβάρυνση του επιφορτισμένου φορέα εκμετάλλευσης. Περισσότερα στοιχεία περιλαμβάνονται στο παράρτημα 1.

4.10.1.3.Θέματα χρηστών και καταναλωτών

Στόχος του πλαισίου είναι η εξασφάλιση της παροχής δέσμης βασικών δικαιωμάτων του καταναλωτή, όπως η διαφάνεια της πληροφόρησης, ποιοτικές τηλεφωνικές υπηρεσίες, πρόσβαση σε καταλόγους και αναλυτική χρέωση. Στα θέματα αυτά το νέο πλαίσιο παρουσιάζει ευρύτερη συνέχεια.

Οι πάροχοι σταθερών ή κινητών τηλεφωνικών υπηρεσιών πρέπει να εφοδιάζουν τους καταναλωτές με σχετική σύμβαση, ενώ οι τυποποιημένοι όροι και προϋποθέσεις πρέπει να δημοσιεύονται υπό την εποπτεία της ΕΡΑ. Η διάταξη αυτή φαίνεται ότι ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη, έπειτα και από πρόσφατο κανονισμό του Λουξεμβούργου, εναντίον του οποίου είχε κινηθεί διαδικασία επί παραβάσει αναφορικά με την απουσία εξουσιών της ΕΡΑ.

Σε κοινοτικό επίπεδο καθορίζεται κατάλογος με την μέτρηση της ποιότητας των υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας. Σκοπός των εν λόγω δεικτών είναι να παρέχεται στις ΕΡΑ η δυνατότητα να παρακολουθούν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και να προβαίνουν στη λήψη ενδεδειγμένων επανορθωτικών μέτρων, π.χ. επιβάλλοντας ορισμένους ποιοτικούς στόχους για φορείς εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ στην αγορά. Οι φορείς αυτοί οφείλουν να τηρούν ενημερωμένο αρχείο αναφορικά με τις επιδόσεις τους βάσει των εν λόγω παραμέτρων.

Οι διατάξεις αυτές φαίνεται ότι έχουν υλοποιηθεί σε όλα τα κράτη μέλη, όπως προκύπτει από το παράρτημα 2. Εξάλλου, σχεδόν σε όλα τα κράτη, η ΕΡΑ έχει ορίσει για τους φορείς με σημαντική ισχύ στην αγορά στόχους επιδόσεων όσον αφορά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών (εξαιρέση αποτελούν η Ιρλανδία, η Φινλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο), μόνο στο Βέλγιο, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο έχει δημοσιεύσει η αντίστοιχη ΕΡΑ μετρήσεις της ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών για το έτος 2001. Η ΟFTEL έχει, πάντως, καθιερώσει δείκτες συγκριτικών επιδόσεων (CPI), που παρέχουν συγκρίσιμες πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα των παρεχόντων υπηρεσιών από ευρύ φάσμα τηλεπικοινωνιακών φορέων εκμετάλλευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς επίσης και έρευνες ποιότητας των τεσσάρων δικτύων κινητών επικοινωνιών.

Αναμφίβολα, ένα από τα βασικά εργαλεία για την βελτίωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών είναι η παροχή αναλυτικής χρέωσης. Βάσει του τρέχοντος κοινοτικού πλαισίου απαιτείται βασικό επίπεδο αναλυτικής χρέωσης με αναγνώριση κάθε κλήσης, η οποία θα παρέχεται στους χρήστες χωρίς επιπλέον επιβάρυνση και έπειτα από αίτησή τους, ώστε να είναι δυνατό να επαληθεύουν τη χρέωσή τους, καθώς και να παρακολουθούν τη χρήση και τη δαπάνη. Κατά περίπτωση, μπορούν να προσφερθούν στους συνδρομητές περισσότερα στοιχεία, με εύλογη χρέωση ή ατελώς.

Ως αποτέλεσμα των προηγούμενων εκθέσεων, η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει εναντίον κρατών μελών. Μεταξύ των κρατών μελών, εναντίον των οποίων υφίσταντο ακόμα, κατά την εποχή της έβδομης έκθεσης, εκκρεμείς υποθέσεις, η Δανία, η Ελλάδα και το Λουξεμβούργο έχουν ήδη εισαγάγει στη νομοθεσία τους διατάξεις ώστε να ανταποκριθούν στις ευρωπαϊκές απαιτήσεις, ενώ οι Κάτω Χώρες προγραμματίζουν να το πράξουν στο εγγύς μέλλον. Στην περίπτωση της Αυστρίας, η Επιτροπή αποφάσισε να υποβάλει την υπόθεση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Σύμφωνα με πρόσφατες πληροφορίες, φαίνεται ότι στην Φινλανδία, κατά γενικό κανόνα, οι κλήσεις δεν παρουσιάζονται αναλυτικά στους λογαριασμούς οι οποίοι παρέχονται ατελώς.

Ως τελική προστασία του καταναλωτή, κάθε μέτρο που λαμβάνεται για την μη πληρωμή τηλεφωνικών λογαριασμών που αφορούν τη χρήση του σταθερού δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου πρέπει να είναι αναλογικό, αμερόληπτο και εύκολα προσιτό στα ενδιαφερόμενα μέρη. Πρέπει εκ των προτέρων να γίνεται κατάλληλη προειδοποίηση σε περίπτωση επακόλουθης διακοπής ή αποσύνδεσης της υπηρεσίας. Δεν αναφέρθηκαν προβλήματα στο πεδίο αυτό.

Οι χρήστες πρέπει επίσης να διαθέτουν πρόβαση, μέσω των σταθερών δημόσιων τηλεφωνικών δικτύων, για επιλεκτική φραγή κλήσεων. Τα περισσότερα κράτη μέλη συμμορφούνται με την εν λόγω διάταξη, με εξαίρεση την Αυστρία, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του παραρτήματος 2.

4.11. Προστασία δεδομένων

4.11.1. Αποθήκευση για λόγους χρέωσης και διατήρηση δεδομένων κίνησης

Βάσει του τρέχοντος πλαισίου, τα δεδομένα κίνησης πρέπει να εξαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα με τον τερματισμό της κλήσης. Επεξεργασία δεδομένων κίνησης δύναται να γίνει μόνο για σκοπούς χρέωσης και πληρωμών διασύνδεσης, έως το τέλος της χρονικής περιόδου κατά την οποία ο λογαριασμός μπορεί να γίνει γενικά απαιτητός ή να επιδιωχθεί δικαστικά η πληρωμή του. Η νέα οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες περιλαμβάνει ανάλογη διάταξη, επεκτείνοντας την εφαρμογή της στο σύνολο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και δημιουργώντας περαιτέρω δυνατότητες

αποθήκευσης δεδομένων κίνησης για σκοπούς μάρκετινγκ καθώς και για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, υπό την προϋπόθεση συναίνεσης.

Είναι σαφές ότι οι χρονικές περίοδοι κατά την διάρκεια των οποίων πρέπει οι φορείς εκμετάλλευσης να αποθηκεύουν δεδομένα κίνησης για λόγους χρέωσης παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών δεδομένου ότι η χρονική περίοδος κατά την οποία μπορεί να επιδιωχθεί έννομα η πληρωμή ενός λογαριασμού βασίζεται συνήθως στο αστικό δίκαιο, το οποίο και διαφέρει από χώρα σε χώρα· η περίοδος αυτή κυμαίνεται από τρεις μήνες (Φινλανδία) έως έξι έτη (Ηνωμένο Βασίλειο). Τούτο ενδέχεται να δημιουργήσει προσκόμματα στην λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Βάσει του ισχύοντος πλαισίου, δύναται, ωστόσο, τα κράτη να θεσπίζουν νομοθεσία που αποκλείει από την υποχρέωση εξάλειψης των δεδομένων κίνησης εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για λόγους ασφάλειας και για την πρόληψη ή δίωξη αξιόποινων πράξεων. Η νέα οδηγία συμπεριλαμβάνει την εν λόγω πρόταση προσθέτοντας τον έλεγχο αναγκαιότητας στα χαρακτηριστικά της καταλληλότητας και της αναλογικότητας, δηλώνοντας επίσης ρητά ότι τα εθνικά μέτρα θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τις γενικές αρχές της κοινοτικής νομοθεσίας. Επιπλέον, ορίζεται ότι η εν λόγω χρονική περίοδος διατήρησης πρέπει να είναι περιορισμένη.

Στο παράρτημα 2 περιλαμβάνονται διαθέσιμα δεδομένα για τα εν λόγω θέματα. Σε ορισμένα κράτη μέλη (Βέλγιο, Δανία, Ισπανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο) όσον αφορά την διατήρηση δεδομένων κίνησης για σκοπούς ποινικής δίωξης έχει θεσπιστεί, ενώ σε όλες τις χώρες αυτές αναμένεται ακόμη η δευτερογενής νομοθεσία όπου θα καθορίζεται η ακριβής χρονική περίοδος διατήρησης. Στην πρωτογενή νομοθεσία των χωρών αυτών ορίζεται περίοδος διατήρησης το πολύ δώδεκα μηνών, με εξαίρεση το Βέλγιο, όπου το δώδεκα μήνες είναι το ελάχιστο όριο. Στην Ισπανία, η υποχρέωση διατήρησης ισχύει για υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Στη Γερμανία, η διατήρηση δεδομένων κίνησης για σκοπούς επιβολής του νόμου μπορεί σε μεμονωμένες περιπτώσεις να επιβληθεί σε φορείς εκμετάλλευσης, απαιτείται δε δικαστική εντολή. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η εξεταζόμενη νομική περίοδος για διατήρηση δεδομένων κίνησης για σκοπούς εθνικής ασφάλειας κυμαίνεται μεταξύ έξι και δώδεκα μηνών. Όσον αφορά τις προπληρωμένες κάρτες και τους παρόχους υπηρεσιών Ίντερνετ, στις Κάτω Χώρες υπάρχει υποχρέωση διατήρησης περιορισμένου όγκου δεδομένων κίνησης επί τρίμηνο, για σκοπούς ποινικής δίωξης.

Φαίνεται ότι σε σειρά κρατών μελών εξετάζεται ακόμα η διάρκεια των χρονικών περιόδων διατήρησης δεδομένων κίνησης για σκοπούς άλλους εκτός χρέωσης και πληρωμών διασύνδεσης, καθώς και οι εν λόγω χρονικές περίοδοι τείνουν να είναι βραχύτερες από τις χρονικές περιόδους διατήρησης για σκοπούς έκδοσης λογαριασμών και πληρωμών διασύνδεσης. Δεν είναι σαφές κατά πόσον τα δεδομένα κίνησης προς διατήρηση για σκοπούς εκτός έκδοσης λογαριασμού διαφέρουν από τα δεδομένα που μπορούν να διατίθενται για σκοπούς έκδοσης λογαριασμών και πληρωμών διασύνδεσης.

Το χαμηλό επίπεδο εναρμόνισης στα κράτη μέλη όσον αφορά τη διατήρηση δεδομένων κίνησης, τόσο για έκδοση λογαριασμών όσο και για άλλους σκοπούς, επιβαρύνει οικονομικά τους φορείς εκμετάλλευσης και έχει ιδιαίτερη επίπτωση στους διασυνοριακούς συντελεστές. Συχνά δεν είναι σαφές στους φορείς εκμετάλλευσης εάν εξετάζεται το ενδεχόμενο αποζημίωσης για την οικονομική τους επιβάρυνση.

Μόλις κατά την τελευταία δεκαετία κατέστη σαφέστερος ο αντίκτυπος της νομοθεσίας για τη διατήρηση δεδομένων, πιθανώς εξαιτίας του γεγονότος ότι έπειτα από την απελευθέρωση, το ενδιαφέρον εστιάστηκε αρχικά σε τηλεπικοινωνιακά θέματα όπως η αδειοδότηση, η διασύνδεση και η πρόσβαση σε αγορές, ενώ οι φορείς εκμετάλλευσης δεν θεώρησαν τόσο

σημαντικά τα θέματα προστασίας των δεδομένων. Ωστόσο, λίγα χρόνια ύστερα από την απελευθέρωση, και ενώ σειρά κρατών μελών έχουν εισαγάγει ή εξετάζουν την εισαγωγή αυστηρότερης νομοθεσίας (για λόγους εθνικής ασφάλειας και για σκοπούς ποινικής δίωξης) και μέσα σε ευπαθές περιβάλλον των χρηματοοικονομικών αγορών, οι φορείς εκμετάλλευσης επικεντρώνονται πλέον περισσότερο σε θέματα προστασίας δεδομένων, στις συνέπειες της εθνικής νομοθεσίας και στο χαμηλό επίπεδο της ευρωπαϊκής εναρμόνισης. Υφίσταται ανάγκη αποσαφήνισης από όλα τα κράτη μέλη αναφορικά με τη γενική αντιμετώπισή τους στο θέμα της διατήρησης δεδομένων κίνησης.

4.11.2. Ανεπίκλητες κλήσεις, τηλεομοιοτυπίες και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Στο τρέχον πλαίσιο, όσον αφορά ανεπίκλητες τηλεομοιοτυπίες εφαρμόζεται επιλογή αποδοχής (opt-in). Ωστόσο, στην Ελλάδα και στο Λουξεμβούργο δεν υφίσταται καθεστώς σχετικής ρύθμισης, γεγονός που δεν συμβαδίζει με τις διατάξεις της οδηγίας.

Η ισχύουσα οδηγία υποδεικνύει επίσης ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν μεταξύ αποδοχής (opt-in) και απόρριψης (opt-out) για ανεπίκλητες κλήσεις και ανεπίκλητα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για σκοπούς άμεσης προώθησης πωλήσεων, ενώ η οδηγία δεν καλύπτει ρητά το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Από το παράρτημα 2 προκύπτει ότι η Δανία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Αυστρία και η Σουηδία έχουν επιλέξει μέθοδο αποδοχής για ανεπίκλητες κλήσεις και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει γίνει επιλογή μεθόδου απόρριψης και για τις δυο περιπτώσεις. Στην Ιρλανδία ισχύει μέθοδος απόρριψης για ανεπίκλητες κλήσεις και δεν υπάρχει καθεστώς για τα ανεπίκλητα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Στις Κάτω Χώρες εφαρμόζεται μέθοδος αποδοχής για ανεπίκλητες κλήσεις και απόρριψης για ανεπίκλητο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ενώ στη Φινλανδία ισχύει το ακριβώς αντίθετο. Η Γαλλία έχει επίσης επιλέξει μέθοδο απόρριψης για ανεπίκλητες κλήσεις ενώ δεν ισχύει συγκεκριμένο καθεστώς για ανεπίκλητο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο δεν έχουν ακόμη αποφασίσει σχετικά με την μέθοδο που θα ισχύσει, γεγονός που αντιβαίνει με την ισχύουσα οδηγία, βάσει της οποίας απαιτείται από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν για ανεπίκλητες κλήσεις είτε καθεστώς αποδοχής (opt-in) είτε απόρριψης (opt-out). Στην Πορτογαλία ισχύει μέθοδος απόρριψης (opt-out) για ανεπίκλητα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Στη νέα οδηγία για την προστασία των δεδομένων στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες διατηρείται η επιλογή μεταξύ καθεστώτος αποδοχής ή απόρριψης για ανεπίκλητες κλήσεις, ενώ όσον αφορά τηλεομοιοτυπίες και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (συμπεριλαμβανομένων όλων των μορφών ηλεκτρονικών συστημάτων μηνυματοδοσίας, όπως SMS, MMS κλπ. για σκοπούς άμεσης προώθησης πωλήσεων, θα απαιτηθεί καθεστώς απόρριψης. Τούτο σημαίνει ότι σειρά κρατών μελών θα πρέπει να μεταβάλλουν τη σχετική νομοθεσία τους ώστε να ανταποκριθούν στις διατάξεις της νέας οδηγίας, που πρέπει να μεταφερθεί στη νομοθεσία όλων των κρατών μελών έως το τέλος του Οκτωβρίου 2003.

5. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ UMTS

Όλα τα κράτη μέλη έχουν πλέον εφαρμόσει αποτελεσματικά την απόφαση UMTS²⁸, δεδομένου ότι οι άδειες τρίτης γενιάς (3G) έχουν χορηγηθεί πλέον σε όλα τα κράτη μέλη, που έχουν εκχωρήσει συχνότητες από τη ζώνη που έχει κατανεμηθεί για επικοινωνίες τρίτης

---

²⁸ Απόφαση 128/1999/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με τη συντονισμένη εισαγωγή συστήματος τρίτης γενιάς κινητών και ασύρματων επικοινωνιών (UMTS) στην Κοινότητα (ΕΕ L 17, 22.1.1999, σ. 1).

γενιάς (3G), σύμφωνα με τις συναφείς αποφάσεις της ERC²⁹, οι οποίες είχαν εγκριθεί έπειτα από εντολές που δόθηκαν στην CEPT βάσει της απόφασης UMTS. Λεπτομερέστερη αναφορά της εφαρμογής της απόφασης UMTS στα κράτη μέλη περιλαμβάνεται στο παράρτημα 2. Η έκθεση αυτή, μαζί με τις προηγούμενες ανακοινώσεις της Επιτροπής όσον αφορά την κατάσταση στην αγορά επικοινωνιών τρίτης γενιάς (3G)³⁰, πληροί τις απαιτήσεις αναφοράς βάσει της απόφασης UMTS.

6. ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Οι οδηγίες που απαρτίζουν τα κύρια στοιχεία του νέου πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών³¹ πρέπει να μεταφερθούν στην εθνική νομοθεσία το αργότερο έως τις 24 Ιουλίου 2003. Το νέο πλαίσιο ορίζει επίσης ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν από την 25η Ιουλίου 2003³², τα εν λόγω μέτρα που έχουν μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία, ενώ καταργούνται τα κοινοτικά μέσα που αποτελούν μέρος του υφιστάμενου πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων, τα οποία αντικαθίστώνται από τα εν λόγω στοιχεία του νέου πλαισίου³³.

Όλα τα κράτη μέλη βρίσκονται συνεπώς σε περίοδο έντονης προετοιμασίας των νομοθετικών μέτρων που απαιτούνται για τη μεταφορά του νέου πλαισίου στην εθνική νομοθεσία. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν πλέον δρομολογήσει διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης για την εφαρμογή του νέου πλαισίου και έχει δημοσιευτεί ή επίκειται η δημοσίευση νομοσχεδίων για την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Τα νομοθετικά μοντέλα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την μεταφορά του νέου πλαισίου κυμαίνονται από την θέσπιση ενός σφαιρικού νέου νόμου για τις επικοινωνίες (όπως εξετάζεται στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Αυστρία, την Πορτογαλία, την Φινλανδία, την Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο) έως την πραγματοποίηση των απαραίτητων τροποποιήσεων σε υφιστάμενους νόμους περί επικοινωνιών (όπως εξετάζουν η Δανία και οι Κάτω Χώρες). Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι υψίστης σημασίας για την εύτακτη μετάβαση προς το νέο πλαίσιο η έγκαιρη θέσπιση των απαραίτητων εθνικών μέτρων μεταφοράς ώστε να εξασφαλιστεί η εφαρμογή τους από την 25 Ιουλίου 2003.

Εφόσον τα εν λόγω μέτρα τεθούν σε ισχύ, θα είναι στη συνέχεια δυνατό για τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές να ολοκληρώσουν τη διαδικασία ανάλυσης της αγοράς και αξιολόγησης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού που απαιτείται για την προσαρμογή υφιστάμενης εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης στις αρχές του νέου πλαισίου. Αναμένεται ότι η εν λόγω διαδικασία προσαρμογής θα συνεχιστεί επί μήνες ύστερα από την "ημερομηνία εφαρμογής" που αναφέρεται παραπάνω, αλλά η θέση σε ισχύ των υποκείμενων διοικητικών δομών και

²⁹ Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ραδιοεπικοινωνιών (ERC) ERC(97) 07 (ζώνη συχνοτήτων UMTS)· ERC(00) 01 (επέκταση ζωνών UMTS)· και ERC(99) 25 (εναρμονισμένη χρήση).

³⁰ Ανακοίνωση "Η εισαγωγή κινητών επικοινωνιών τρίτης γενιάς στην Ευρωπαϊκή Ένωση: η τρέχουσα κατάσταση και η περαιτέρω πορεία", COM(2001)141 της 20ης Μαρτίου 2001· Ανακοίνωση "Προς την πλήρη ανάπτυξη κινητών επικοινωνιών τρίτης γενιάς", COM(2002)301 της 11ης Ιουνίου 2002.

³¹ Πρόκειται για την οδηγία 2002/21/EK (οδηγία πλαίσιο), την οδηγία 2002/20/EK (οδηγία αδειοδότησης), την οδηγία 2002/19/EK (οδηγία πρόσβασης) και την οδηγία 2002/22/EK (οδηγία για την καθολική υπηρεσία). Τα κράτη μέλη πρέπει έως την 31η Οκτωβρίου 2003 να έχουν μεταφέρει στην εθνική τους νομοθεσία τις απαιτήσεις της οδηγίας 2002/58/EK (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες). Για την απόφαση περί ραδιοφάσματος (676/2002/EK) δεν απαιτείται από τα κράτη μέλη μεταφορά στην εθνική νομοθεσία.

³² Βλ. π.χ. το άρθρο 28 της οδηγίας πλαίσιο.

³³ Βλ. άρθρο 26 της οδηγίας πλαίσιο.

του νομοθετικού πλαισίου αποτελεί προαπαιτούμενο της εν λόγω διαδικασίας. Ορισμένες εθνικές ρυθμιστικές αρχές (λόγου χάρι της Δανίας, της Ελλάδας, της Ισπανίας, της Ιρλανδίας, του Λουξεμβούργου, της Φινλανδίας, της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου) έχουν επισημάνει ότι θα πρέπει να είναι σε θέση να διεξάγουν τις αναλύσεις της εκάστοτε αγοράς πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του Ιουλίου 2003, ενώ άλλες (όπως στη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες) έχουν δηλώσει ότι δεν διαθέτουν τις νομικές εξουσίες για την επιτέλεση της λειτουργίας αυτής βάσει της εθνικής νομοθεσίας έως ότου έχει μεταφερθεί το νέο πλαίσιο. Μολονότι η εθνική ρυθμιστική αρχή των Κάτω Χωρών δεν διαθέτει ακόμη την απαραίτητη νομική εξουσία για τη συλλογή των συναφών πληροφοριών που απαιτούνται για εκτιμήσεις της αγοράς, έχει καταρτιστεί νομοθετική πρόταση για την προσωρινή αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού.

Ένα πεδίο όπου ενδέχεται να απαιτηθεί ιδιαίτερη προσοχή σε σειρά κρατών μελών είναι η σχέση μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και των εθνικών αρχών για τον ανταγωνισμό, καθώς θα πρέπει να υπάρξει στενή συνεργασία μεταξύ των δύο αυτών οργάνων σε εθνικό επίπεδο, ώστε να εξασφαλιστεί η μεθοδολογική συνέπεια κατά την αξιολόγηση των συνθηκών ανταγωνισμού στις συναφείς αγορές. Ορισμένα κράτη μέλη, όπως το Βέλγιο, η Ιταλία και η Αυστρία, εξετάζουν τη δυνατότητα η συνεργασία αυτή να διέπεται από επίσημα πρωτόκολλα μεταξύ των δύο αρχών, ενώ άλλοι (όπως οι Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο) επιδιώκουν να συνδυάσουν τις λειτουργίες ρύθμισης και ανταγωνισμού σε μια, συγκλίνουσα αρχή. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να αφιερώσουν ιδιαίτερη προσοχή ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα διαθέτουν τους απαιτούμενες πόρους, υπό την έννοια ανθρώπινου δυναμικού και εμπειρογνομosύνης, που θα τους επιτρέψουν να φέρουν σε πέρας τη διαδικασία καθορισμού και ανάλυσης της αγοράς που απαιτείται βάσει του νέου πλαισίου.

Η Επιτροπή παρακολουθεί ενεργά τις προετοιμασίες που εξελίσσονται στα κράτη μέλη και, σε περίπτωση που δεν καλυφθούν έγκαιρα οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το νέο πλαίσιο θα λάβει τα ενδεδειγμένα μέτρα εφαρμογής.

Για την συνεπή εφαρμογή του νέου πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων σε ευρωπαϊκή κλίμακα απαιτείται επίσης στενή και τακτική συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών όλων των κρατών μελών και της Επιτροπής. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές να επιδιώκουν την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τους πλέον κατάλληλους τύπους μέσων και επανορθωτικών μέτρων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων περιπτώσεων στην αγορά, ώστε να μπορεί να επιτευχθεί η ενιαία αγορά στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες υπό ισότιμους και αμερόληπτους όρους, για όλους τους φορείς εκμετάλλευσης σε κλίμακα ΕΕ. Στο νέο πλαίσιο περιλαμβάνονται σχετικά ειδικές υποχρεώσεις³⁴, ενώ έχουν καθιερωθεί οι μηχανισμοί εντός των οποίων μπορεί να πραγματοποιηθεί η συνεργασία αυτή (ιδίως η επιτροπή επικοινωνιών και η ευρωπαϊκή ομάδα ρυθμιστικών αρχών, καθώς και η επιτροπή ραδιοφάσματος και η ομάδα για την πολιτική ραδιοφάσματος).

---

³⁴ Βλ. ιδίως το άρθρο 7 παράγραφος 2 της οδηγίας πλαίσιο.